הָרַמְבַּ"ם כָּתַב בַּפֵּ"ה מֵהִלְכוֹת אִיסּוּרֵי מִזְבֵּחַ דִּין ז וְז"ל הַגּוֹגֵב אוֹ הַגּוֹזֵל וְהִקְרִיב כו' וְאִם נִתְיַיְאֲשׁוּ הַבְּעָלִים הַקָּרְבָּן כָּשֵׁר וַאֲפִילּוּ הָיָה חַטָּאת שֶׁהַכֹּהֲנִים אוֹכְלִים אֶת בְּשָׂרָהּ כו'.

וּמַקְשֶׁה הָרָאָבַ"ד מַאי וַאֲפִילּוּ הָיָה חַטָּאת אַדַּרְבָּא יוֹתֵר הָיָה רָאוּי לְהַכְשִׁיר חַטָּאת שֶׁאֵין מְמָנָּה לְמִזְבֵּחַ אֶלָּא חֵלֶב וָדָם מֵעוֹלָה שֶׁכֻּלָּהּ כָּלִיל כִּדְאָמְרִי' בַּגְּמָרָא (דַּף נד ע"ב) וְהָכִי הל"ל וַאֲפִילּוּ הָיָה עוֹלָה ע"ש, וְנִרְאֶה לפענ"ד בס"ד לְתָרֵץ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּשִׂים לֵב עוֹד בְּדִקְדּוּק לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם.

וְאִם נִתְיַיְאֲשׁוּ הַבְּעָלִים דִּלְכְאוֹרָה קָשֶׁה דְּמִשְׁמַע דַּוְקָא כְּשֶׁשָּׁמַעְנוּ שֶׁנִּתְיַיְאֲשׁוּ אֲבָל סְתָמָא לָא הָוֵי יֵאוּשׁ דְּכָךְ מַשְׁמַע הַלָּשׁוֹן וְאִם נִתְיַיְאֲשׁוּ דַּוְקָא דְּשָׁמַעְנוּ כִּדְאָמְרִינַן כֵּן בב"ק (דַּף קיד) הָא הָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק בְּהֶדְיָא דִּבְגַזְלָן יִשְׂרָאֵל סְתָמָא הָיָה יֵאוּשׁ.

א"כ לָמָּה כָּתַב וְאִם נִתְיַיְאֲשׁוּ בִּדְשָׁמַעְנוּ הֲלֹא גַּם סְתָמָא הָוֵי יֵאוּשׁ, אָמְנָם לְפִי הָאֱמֶת לָא קָשֶׁה מִידֵי דִּבְגָזֵל מעו"ג וַדַּאי סְתָמָא לָא הָוֵי יֵאוּשׁ כְּמוֹ בְּגַזְלָן עו"ג דְּפָסְקִינַן דִּסְתָמָא לָא הָוֵי יֵאוּשׁ דְּהוֹלֵךְ עִמּוֹ בְּדִינֵיהֶם וּבְדִינֵיהֶם אֵין צָרִיךְ רְאָיָה מכ"ש כְּשֶׁהַגְּנֵבָה עו"ג דִּבְוַדַּאי הוֹלֵךְ עִם הַגַּזְלָן יִשְׂרָאֵל בְּדִינֵיהֶם מכ"ש דִּסְתָמָא לֹא הָיָה יֵאוּשׁ וְכֵיוָן דִּבְגָזֵל מעו"ג סְתָמָא לֹא הָיָה יֵאוּשׁ וְהַמָּהַרְשָׁ"ל כָּתַב בישי"ש בב"ק פֶּרֶק הַגּוֹזֵל בָּתְרָא וְכֵן הַשָּׁ"ך סִימָן שנ"ט דְּהָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר דְּגָזֵל עַכּוּ"ם אָסוּר מִן הַתּוֹרָה עַיֵּין בְּשַׁעַר אֶפְרַיִם סי' ב' וא"כ הָרַמְבַּ"ם דְּכָתַב כָּאן בְּגוֹנֵב אוֹ בְּגוֹזֵל הַקָּרְבָּן פָּסוּל קָאֵי הֵן בְּגוֹזֵל מִיִּשְׂרָאֵל אוֹ בְּגוֹזֵל מֵעַכּוּ"ם דַּהֲרֵי סוֹבֵר דְּגָזֵל עַכּוּ"ם ג"כ אָסוּר מִן הַתּוֹרָה וְאֵין חִילּוּק בֵּין גּוֹזֵל מִיִּשְׂרָאֵל אוֹ גּוֹזֵל מֵעַכּוּ"ם לָזֶה כָּתַב וְאִם נִתְיַיְאֲשׁוּ הַבְּעָלִים לְכָלּוֹל הַהֶכְשֵׁר בְּכָל גַּוְונֵי דְּבָאֱמֶת בְּגוֹזֵל מִיִּשְׂרָאֵל סְתָמָא הָוֵה יֵאוּשׁ אָמְנָם בְּגוֹזֵל מֵעַכּוּ"ם בָּעֵינַן דַּוְקָא וְאִם נִתְיַיְאֲשׁוּ דְּשָׁמְעִינַן דְּאִיְיאֵשׁ הָעַכּוּ"ם דִּסְתָמָא לֹא הָוֵה יֵאוּשׁ דְּהַגְּנֵבָה הָעַכּוּ"ם הוֹלֵךְ בְּדִינֵיהֶם, כֵּן הוּא לְפִי הַפְּשָׁט הַבָּרוּר בעז"ה וְכֵיוָן דְּהָרַמְבַּ"ם אָתֵי לְאַכְשׁוּרֵי בְּנִתְיַיְאֲשׁוּ אֲפִילּוּ בְּגָזֵל מֵעַכּוּ"ם שַׁפִּיר כָּתַב אֲפִילּוּ הָיָה חַטָּאת וְלֹא קָשֶׁה הָא חַטָּאת יוֹתֵר כָּשֵׁר דְּאֵין לַמִּזְבֵּחַ מִמֶּנָּה אֶלָּא חֵלֶב וָדָם דְּהָרַשְׁבָּ"א בְּחִידּוּשֵׁי גִּיטִּין (דַּף נד) כָּתַב אַגְּמָרָא דְּאָמְרוּ שָׁם בַּגְּמָרָא דְּחַטָּאת מִסְתַּבְּרָא דְּכָשֵׁר שֶׁאֵין לַמִּזְבֵּחַ מִמֶּנָּה אֶלָּא חֵלֶב וָדָם מַאי חִילּוּק יֵשׁ בֵּין אִי חֵלֶב וָדָם אוֹ כֻּלָּהּ כָּלִיל וְכָתַב סְבָרָא נְכוֹנָה דְּחֵלֶב וָדָם יֵשׁ סְבָרָא לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ נֶחְשָׁב גָּזֵל דְּאֵין אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל אוֹכֵל חֵלֶב וְדָם וא"כ אֵינוֹ רָאוּי לַגְּנֵבָה וְהֵ"א דְּאֵינוֹ גָּזֵל ע"ש וְתִמְצָא.

א"כ כָּל זֶה בְּגָזֵל מִיִּשְׂרָאֵל דְּאֵין הַיִּשְׂרָאֵל הַגְּנֵבָה אוֹכֵל חֵלֶב וְדָם. שַׁפִּיר חַטָּאת מִסְתַּבְּרָא לְהַכְשִׁיר.

אָמְנָם הָרַמְבַּ"ם דְּקָאֵי גַּם אַגָּזֵל מֵעַכּוּ"ם וּלְגְנֵבָה הָעַכּוּ"ם רָאוּי הֶחָלֶב וְדָם לַאֲכִילָה דַּהֲרֵי עַכּוּ"ם אוֹכֵל חֵלֶב וְדָם א"כ לֹא קָשֶׁה מִידֵי קוֹשְׁיַת הָרָאָבַ"ד דְּחַטָּאת מִסְתַּבְּרָא יוֹתֵר לְהַכְשִׁיר דְּאֵין לַמִּזְבֵּחַ אֶלָּא חֵלֶב וָדָם דְּמַאי הַטַּעַם דְּחֵלֶב וְדָם בל"ז לֹא יֹאכַל הַגְּנֵבָה.

אָמְנָם הָרַמְבַּ"ם דְּקָאֵי גַּם אַגָּזֵל מֵעַכּוּ"ם כְּדִמּוֹכַח מִדְּכָתַב וְאִם נִתְיַיְאֲשׁוּ הַבְּעָלִים כַּנַ"ל וּלְגַבֵּי עַכּוּ"ם הַגְּנֵבָה רָאוּי הַחֵלֶב וְדָם דְּעַכּוּ"ם אוֹכֵל חֵלֶב וְדָם וא"כ הֶחָלֶב וְדָם שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ הֲוָה גָּזֵל כְּמוֹ כֵּן כָּלִיל דְּבִשְׁלָמָא בְּגְנֵבָה יִשְׂרָאֵל אֵין הֶחָלֶב וְדָם חָשׁוּב גְּזֵילָה דְּאֵינוֹ אוֹכֵל חֵלֶב וָדָם.

משא"כ בְּנִגְזָל עַכּוּ"ם דְּאוֹכֵל חֵלֶב וְדָם חָשׁוּב הַגְּזֵלָה חֵלֶב וְדָם כְּמוֹ עוֹלָה שֶׁכֻּלָּהּ כָּלִיל וְכֵיוָן דִּבְנִגְזָל עַכּוּ"ם הֶחָלָב וְדָם הוּא גְּזֵילָה כְּמוֹ עוֹלָה שֶׁכֻּלָּהּ כָּלִיל. א"כ חַטָּאת הוּא יוֹתֵרחָמוּר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁתַּיִם אֲכִילַת מִזְבֵּחַ חֵלֶב וְדָם שֶׁהוּא גְּזֵילָה לְנִגְזָל הָעַכּוּ"ם שֶׁאוֹכֵל הָעַכּוּ"ם חָלָב וְדָם וַאֲכִילַת כֹּהֲנִים שֶׁאוֹכְלִים בְּשָׂרָהּ: אָמְנָם עוֹלָה לֵית בָּהּ אֶלָּא אֲכִילַת מִזְבֵּחַ לְבַדּוֹ שַׁפִּיר כָּתַב אֶפְיְלוּ חַטָּאת שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁתֵּי אֲכִילוֹת אֲפִילּוּ הָכִי כָּשֵׁר בְּנִתְיָאֲשׁוּ דְּבִשְׁלָמָא בְּנִגְזָל יִשְׂרָאֵל שַׁפִּיר אָמְרוּ דְּחַטָּאת קִיל דְּבַאֲכִילַת מִזְבֵּחַ לֵיכָּא גְּזֵלָה שֶׁחָלָב וְדָם אֵינוֹ רָאוּי לְנִגְזָל יִשְׂרָאֵל.

אָמְנָם הָרַמְבַּ"ם דע"כ מַיְירֵי גַּם בְּנִגְזָל עַכּוּ"ם כַּנַ"ל. דְּבַאֲכִילַת מִזְבֵּחַ חָלָב וְדָם הוּא גְּזֵלָה גָּמוּר לְגַבֵּי נִגְזָל הָעַכּוּ"ם דְּעַכּוּ"ם אוֹכֵל חֵלֶב וְדָם א"כ חַטָּאת יוֹתֵר חָמוּר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי אֲכִילוֹת אֲכִילַת מִזְבֵּחַ וַאֲכִילַת כֹּהֲנִים לָזֶה כָּתַב לָשׁוֹן וַאֲפִילּוּ חַטָּאת בְּגָזֵל אפי' מֵעַכּוּ"ם דְּקָאֵי אַדְּלְעֵיל וְאִם נִתְיָאֲשׁוּ דְּמַיְירֵי אֲפִילּוּ בְּגָזֵל מֵעַכּוּ"ם כַּנַ"ל דַּאֲכִילַת מִזְבֵּחַ חָלָב וְדָם הוּא ג"כ גְּזֵל לַנִּגְזָל דְּעַכּוּ"ם אוֹכֵל חֵלֶב וְדָם.

וא"כ אִית בֵּיהּ שְׁנֵי אֲכִילוֹת גְּזֵלָה שֶׁל מִזְבֵּחַ וְשֶׁל כֹּהֲנִים אַפּ"ה מַחֲמַת יֵאוּשׁ דְּשָׁמְעִינַן מֵעַכּוּ"ם דְּאַיְיאֵשׁ כָּשֵׁר אוֹ לְיִשְׂרָאֵל בִּסְתָמָא. וְדוּק הֵיטֵב: הָרַמְבַּ"ם בְּמִנְיַן הַמִּצְוֹת שָׁלוֹ כָּתַב מִצְוָה ו' לְדָבְקָה בּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבוֹ תִּדְבָּק.

מִצְוָה ז' לְהִשָּׁבַע בִּשְׁמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע: וְהִשִּׂיג שָׁם הָרָאָבָ"ד עַל מַה שֶּׁכָּתַב דְּלִשָּׁבַע בִּשְׁמוֹ הוּא מִצְוָה דְּדַעְתּוֹ דְּהוּא רַק רְשׁוּת. והנלפענ"ד בס"ד לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי רַמְבַּ"ם, וּמִקּוֹדֶם בס"ד נָבְאַר דרז"ל בְּכְתֻבּוֹת פֶּרֶק הַמַּדִּיר (דַּף עז ע"ב) גַּבֵּי עֻוְבְדָּא דר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי עִם מ"ה דְּאָמְרוּ שָׁם דא"ל בִּשְׁבוּעָתָא דְּלָא אָתֵינָא אֲמַר קב"ה אִי אִיתְּשַׁל אַשְׁבּוּעָתֵיהּ נָיְהְדַּר אִי לָא לָא נָיְהְדַּר כו' ע"כ, דְּיֵשׁ לְהָבִין דְּנַוְדַּאי מִדְּנִשְׁבַּע רִיבָּ"ל שֶׁלֹּא לָצֵאת מִשּׁוּם דְּיָדַע בְּנַפְשֵׁיהּ דְּמֵימָיו לָא עָבַר אַשְׁבּוּעָה א"כ גַּם הַשְּׁתָּא שֶׁיִּשָּׁבַע יְהֵיהּ הֶפְסֵק שֶׁיִּקַּיֵּם שְׁבוּעָתוֹ וְלֹא יִצְטָרֵךְ לַעֲבוֹר וְכִפְסַק קב"ה כו' א"כ לָמָּה הֲוָצְרַךְ לפ"ז לִשְׁבּוּעָה דְּבִנוַדַּאי רִיבָּ"ל מֵימָיו לֹא עָבַר גַּם אַהֵן שֶׁלּוֹ כִּדְאָמְרוּ רז"ל בב"מ פ' הַזָּהָב הֵין צֶדֶק שֶׁיְּהֵא הֵן שֶׁלְּךָ צֶדֶק כו' וּבְנַוַדַּאי רִיבָּ"ל קַיֵּים זֶה שֶׁיְּהֵא הֵן שֶׁלּוֹ צֶדֶק תָּמִיד וְהָיָה לוֹ לוֹמַר בָּהֶן שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא יָצָא מִשָּׁם וְהָיָה הַפְסֵק אִי לֹא עָבַר אַהֵן שֶׁלּוֹ לֹא יַעֲבוֹר גַּם עַכְשָׁיו וְהוּא וַדַּאי לָא עָבַר אַהֵן שֶׁלּוֹ תָּמִיד כו' וּבְמָקוֹם שַׁדַּי בָּהֶן מִי יַתִּיר לִשְׁבוּעָה בְּחִנָּם.

אֶפֶס דְּרִיבָּ"ל גַּם דְּהָיָה דַּי לוֹ בָּהֶן שַׁפִּיר נִשְׁבַּע דבכה"ג מִצְוָה לִישָּׁבַע. דְּהִנֵּה רז"ל אָמְרוּ בְּיוֹמָא פ"ח וּבִכְתֻבּוֹת ד טו ע"ב) דְּפִקּוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחֶה שַׁבָּת דְּאֵין מִצְוָה שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ מִדְּאוֹרַיְיתָא דִּכְתִיב וּשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם ע"ש לפ"ז דְּחָשְׁבִינַן פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ כ"כ מִצְוָה עַד שֶׁדּוֹחֶה אֲפִילּוּ מִצְוַת שַׁבָּת דַּחֲמִירָא אִם אָדָם יְהֵא יָכוֹל לְהַצִּיל עַצְמוֹ מִמִּיתָה שֶׁיְּהֵיהּ לְעוֹלָם ע"י פְּעֻלָּתוֹ אֵין לְךָ פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ גָּדוֹל מִזּוֹ שֶׁיַּצִּיל עַצְמוֹ מִמִּיתָה אֵין לְךָ מִצְוָה מִזּוֹ שֶׁפִּקּוּחַ נֶפֶשׁ גָּדוֹל מִצְוָתוֹ כַּנַ"ל ולפ"ז רִיבָּ"ל שֶׁבָּא לְהַצִּיל עַצְמוֹ מִמִּיתָה שֶׁלֹּא יָמוּת רַק שֶׁיְּהֵא חַי בג"ע לָעוֹלָם א"כ רָצָה לְקַיֵּים מִצְוָה דְּהַיְינוּ פִּקּוּחַ נַפְשׁוֹ מָמָּוֶת מש"ה נִשְׁבַּע עָלָיו דרז"ל אָמְרוּ בַּחֲגִיגָה (דַּף י ע"א) מִנַּיִן שֶׁנִּשְׁבָּעִין לְקַיֵּים אֶת הַמִּצְוָה שֶׁנֶּאֱמַר נִשְׁבַּעְתִּי וָאֲקַיֵּימָה לִשְׁמֹר מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ ע"כ, א"כ כֵּיוָן דרז"ל פָּסְקוּ דְּעַל מִצְוָה מִצְוָה לִישָּׁבַע וְלֹא רְשׁוּת מש"ה נִשְׁבַּע רִיבָּ"ל עַל פִּקּוּחַ נַפְשׁוֹ דְּקַיֵּים בָּזֶה מִצְוָה בָּמָּה דְּנִשְׁבַּע דְּעַל מִצְוָה דַּוְוקָא מִצְוָה שֶׁיִּשָּׁבַע לְקַיֵּים וּפִקּוּחַ נֶפֶשׁ הוּא מִצְוָה לְקַיֵּים כַּנַ"ל וְלָכֵן גַּם דְּרִיבָּ"ל הָיָה יָכוֹל

לוֹמַר בָּהֶן שֶׁלּוֹ אעפ"כ נִשְׁבַּע דִּבְשְׁבוּעָה זוֹ קַיֶּים מִצְוָה דְּמִצְוָה לִישָׁבַע עַל קִיּוּם מִצְוָה זֶהוּ נִרְאֶה בס"ד טַעַם אַשְׁבוּעַת רִיבָּ"ל.

הַכְּלָל הָעוֹלֶה מֵהַנַּ"ל דְּעַל מִצְוָה מִצְוָה שֶׁיִּשָּׁבַע, מֵעַתָּה מְתוֹרָץ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם מִקִּוּשְׁיַת הָרָאָבָ"ד ז"ל דְּהָרַמְבַּ"ם דְּכָתַב לְהַשָּׁבַע בִּשְׁמוֹ כָּתַב מִיָּד אַחַר וּלְדָבְקָה בּוֹ זֶהוּ כַּוָּנָתוֹ דְּעַל לְדָבְקָה בּוֹ דְּכָתַבְתִּי לְךָ דְּהַיְינוּ לְקִיּוּם דְּבַר מִצְוָה דְּהוּא דְּבֵקוּת בה' אָז מִצְוָה לְהִשָּׁבַע בִּשְׁמוֹ דְּעַל קִיּוּם מִצְוָה לִישָׁבַע כַּנַּ"ל וְהָרַמְבַּ"ם מוֹצִיא דִּינוֹ מִקְּרָא וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע דְּנֶאֱמַר בְּקִרְאָ אֶת ה' תִּירָא כו' וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע דְּהוּא מְפָרֵשׁ כֵּן לִקְרָא דה"פ דִּקְרָא אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא וְאוֹתוֹ תַּעֲבֹוד וּבוֹ תִּדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע פי' שֶׁתִּשָּׁבַע בִּשְׁמוֹ עַל אוֹתָן דְּבָרִים שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְךָ בְּפָסוּק זֶה דְּהַיְינוּ יִרְאָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ וּדְבֵיקוּתוֹ שֶׁל ה' דְּהַיְינוּ הַכֹּל קִיּוּם מִצְוָה אָז עַל אֵלּוּ מִצְוָה שֶׁתִּשָּׁבַע בִּשְׁמוֹ כמ"ש בַּמִּדְרָשׁ בְּבֹועַז שֶׁהִשְׁבִּיעַ לְיִצְרוֹ לְקִיּוּם מִצַּוֹת ה' שֶׁהוּא מִצְוָה ע"ש ומש"ה כְּמוֹ דְּבִקְרָא מְפָרֵשׁ וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע דְּהַמִּצְוָה לִישָׁבַע עַל קִיּוּם מִצְוָה.

כְּמוֹ כֵן בְּמִנְיַן מִצְוֹתָיו מָנָה לְהִשָּׁבַע בִּשְׁמוֹ מִיָּד אַחַר לְדָבְקָה בּוֹ בְּלִי פֵּירוּד לוֹמַר דְּכַוָּנָתוֹ כְּמוֹ בַּקְּרָא דְּעַל לְדָבְקָה בּוֹ דְּהַיְינוּ קִיּוּם מִצְוֹתָיו אָז מִצְוָה לִישָׁבַע אֲבָל בֶּאֱמֶת לִדְבַר הָרְשׁוּת גַּם דְּהוּא אֱמֶת אֵין דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁמִּצְוָה לִישָׁבַע רַק רְשׁוּת אֲבָל עַל קִיּוּם מִצְוָה לִישָׁבַע דְּמוּכָח מִקְּרָא דְּאֶת ה' אֱלֹקֶיךָ תִּירָא כו' כַּנַּ"ל ורז"ל דְּהֶוְצְרְכוּ בַּחֲגִיגָה לִלְמֹוד שֶׁמִּצְוָה לִישָׁבַע עַל קִיּוּם מִצְוָה מִקְּרָא דְּנִשְׁבַּעְתִּי וַאֲקַיֵּימָה כו' כַּנַּ"ל וְלֹא מִקְּרָא וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע כַּוָּנַת רז"ל הוּא רַק לְהוֹכִיחַ דְּהַפְּשָׁט בַּתּוֹרָה וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע הַיְינוּ שֶׁמִּצְוָה לִישָׁבַע עַל קִיּוּם מִצְוָה וְלֹא רְשׁוּת זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ מִנַּיִן שֶׁנִּשְׁבָּעִין לְקַיֵּים אֶת הַמִּצְוָה דְּלָמָא הפי' וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע הוּא רְשׁוּת לִישָׁבַע גַּם עַל קִיּוּם מִצְוָה כְּדִמְפָרֵשׁ הָרָאָבָ"ד פי' וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע דִּקְרָא רְשׁוּת, לָזֶה אָמְרוּ דְּמוּכָח מִדּוּד דְּלָמַד כֵּן הַפְּשָׁט בִּקְרָא וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע עַל קִיּוּם מִצְוָה לִישָׁבַע מִדְּנִשְׁבָּע דָּוִד עַל מִצְוָה שֶׁנֶּאֱמַר נִשְׁבַּעְתִּי וַאֲקַיֵּימָה לִשְׁמֹור מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ מִי הִתִּיר לוֹ לִישָׁבַע אִם הוּא רְשׁוּת לְבַד דִּבְוַדַּאי מִשּׁוּם רְשׁוּת לְבַד לֹא יוֹצִיא דָּוִד שְׁבוּעָה מִפִּיו ע"כ דָּוִד הוֹצִיא כֵּן מִקְּרָא דפי' דִּקְרָא דְּכָתַב וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע אֲצָל וּבוֹ תִּדְבָּק דְּהַיְינוּ עַל בּוֹ תִּדְבָּק דְּהַיְינוּ קִיּוּם מִצְוָה לְהִשָּׁבַע בִּשְׁמוֹ וְלֹא רְשׁוּת לְבַד, וְכֵיוָן דָּוִד לָמַד כֵּן הַפְּשָׁט בִּקְרָא ע"כ הֲלָכָה כֵּן דרז"ל אָמְרוּ בְּדָוִד וה' עִמּוֹ מְלַמֵּד שֶׁהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּכָל מָקוֹם וּמֵעַתָּה רז"ל הִכְרִיחוּ זֶה מִדּוּד דע"כ מוּכָח דפי' דִּקְרָא וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע דְּהוּא מִצְוָה לִישָׁבַע עַל קִיּוּם מִצְוָה דְּזֶהוּ עִיקַּר כַּוָּנַת רז"ל כַּנַּ"ל וְלָכֵן אַחַר שֶׁהוֹכִיחוּ רז"ל דפי' דִּקְרָא וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע דְּמִצְוָה לִישָׁבַע עַל קִיּוּם מִצְוָה פָּסַק כֵּן הָרַמְבַּ"ם דְּמִצְוָה לִישָׁבַע עַל קִיּוּם מִצְוָה מִקְּרָא דְּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע כַּנַּ"ל וּמִתּוֹרָץ קִוּשְׁיוֹת הָרָאָבָ"ד ז"ל עַל הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּהָרַמְבַּ"ם אֵינוֹ פּוֹסֵק דְּמִצְוָה לִישָׁבַע דְּכְתִיב וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבַע רַק קִיּוּם מִצְוָה דְּמוּכָח כֵּן מֵהָרַמְבַּ"ם כַּנַּ"ל וְהוּא הוֹצִיא כֵּן מרז"ל בַּחֲגִיגָה כַּנַּ"ל וְגַם דִּבְרֵי רז"ל בִּכְתֻבוֹת מְתוֹרָץ כַּנַּ"ל ודו"ק: בְּרַמְבַּ"ם פ"ב מהל' מַתְּנַת עֲנִיִּים ה' ו' וְז"ל וְכֵן הַקּוֹטֵף מְלִילוֹת מִעַט מִעַט וּמַכְנִיס לְבֵיתוֹ אֲפִילּוּ קָטָף כֵּן כָּל שֶׁדֵּהוּ פָּטוּר מִן הַפֵּאָה.

וּמֵבִיא הכ"מ דְּהִקְשָׁה הָרָ"ן עַל הָרַמְבַּ"ם דא"כ גַּבֵּי רֵאשִׁית הַגֵּז ה"ל לְמִיפְסַק ג"כ דְּתוֹלֵשׁ בְּיָד פָּטוּר דְּבַגְּמָרָא מְדַמֵּי לַהֲדָדֵי, וְהָרַמְבַּ"ם בפי' מה' בִּכּוּרִים ה' ו' פָּסַק הַתּוֹלֵשׁ צָמֶר רְחֵלִים בְּיָד וְלֹא גָּזַז חַיָּיב בְּרֵאשִׁית הַגֵּז, והכ"מ תי' דִּבְפֵאָה פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם תּוֹלֵשׁ בְּיָד פָּטוּר מִשּׁוּם דְּבַתּוֹסְפְתָּא וּבִירוּשַׁלְמִי סָבַר בְּהוּ כר' יוֹסֵי אֲבָל בְּרֵאשִׁית הַגֵּז דְּלָא אַשְׁכְּחַן

הָדְרִינַן לִכְלָלָא דְּאֵין הֲלָכָה כִּיחִידָאי אַפָּם הָא גּוּפָא מַקְשֶׁה הכ"מ לָמָּה בְּפֵאָה פָּסְקוּ יְרוּשַׁלְמִי וְתוֹסָפְתָּא כֵּן וְגַבֵּי רֵאשִׁית הַגֵּז לָא דְּמִצַּד סְבָרָא אִית לָן לְדַמּוֹת זֶה לָזֶה כְּמוֹ בַּגְּמָרָא דִּידַן בְּחֻלִּין (דַּף קלז ע"א) ע"ש וְהִנִּיחַ בצ"ע וְכָתַב דְּיֵשׁ לְחַלֵּק וְלֹא כָּתַב מֵאֵיזֶה טַעַם ולענ"ד נִרְאֶה בס"ד לְתָרֵץ דְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם לְתוֹסָפְתָּא וירוּשַׁלְמִי דמש"ה מְחַלְּקִין בֵּין פֵּאָה לְרֵאשִׁית הַגֵּז דְּהָתָם מש"ה סָבְרִי לְהוּ דְּתוֹלֵשׁ בְּיָד חַיָּיב דְּמַה לִי תּוֹלֵשׁ בְּיָד אוֹ גּוֹזֵז בִּכְלִי דִּסְבָרַת רַבָּנָן בַּגְּמָרָא דִּידַן בְּחֻלִּין הַנָּ"ל דְּפְלִיגִי עַל ר' יוֹסִי דְּסָבְרִי תּוֹלֵשׁ בְּיָד חַיָּיב סָבְרִי כֵּן דְּאֵין חִילּוּק בֵּין תּוֹלֵשׁ בְּיָד אוֹ בִּכְלִי וְהַתּוֹרָה דְּכָתְבָה גֵּז צֹאנְךָ אוֹרְחָא דְּמִילְתָא נָקִיט דְּדָרֵךְ לִגְזֹז ע"ש משא"כ בְּפֵאָה מָצִינוּ חִילּוּק בֵּין תּוֹלֵשׁ בְּיָד אוֹ קוֹצֵר בִּכְלִי לְעִנְיַן פֵּאָה גּוּפָא דְּהָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק בְּפֶרֶק זֶה ה' ט"ו וְהוּא מִמִּשְׁנָה ד' פ"ד דְּפֵאָה, דְּפֵאָה אֵין הָעֲנִיִּים קוֹצְרִים בְּמַגָּלוֹת וְלֹא בְּקַרְדֳּמוֹת רַק תּוֹלְשִׁין בְּיָדָם ע"ש מש"ה פָּסְקוּ תוֹסָפְתָּא וירוּשַׁלְמִי בְּפֵאָה כִּסְבָרַת ר' יוֹסִי דְּתוֹלֵשׁ בְּיָד פָּטוּר לְהַצְדִּיק סְבָרַת ר' יוֹסִי דְּתוֹרָה הִקְפִּידָה דַּוְקָא עַל קָצִיר כְּמַאֲמָר רז"ל בְּחֻלִּין דְּבַפֵּאָה מֵהָרָאוּי לוֹמַר כֵּן כֵּינָן דְּבַפֵּאָה לְעִנְיַן עֲנִיִּים מָצִינוּ חִילּוּק בֵּין יָד וּכְלִי דִּבְיַדְמֻתָּרִין וּבִכְלִי אֲסוּרִין מְמֵילָא כְּמוֹ כֵן לְעִנְיַן הבעה"ב רָאוּי לְחַלֵּק בֵּין יָד לִכְלִי דְּבַיָּד פָּטוּר כֵּינָן דְּמָצִינוּ בְּפֵאָה חִילּוּק גַּבֵּי עָנִי בֵּין יָד לַכְּלִי ה"ה גַּבֵּי בעה"ב יֵשׁ חִילּוּק בֵּין יָד לִכְלִי דְּבַיָּד פָּטוּר מִשא"כ גַּבֵּי רֵאשִׁית הַגֵּז לֹא מָצִינוּ בּוֹ חִילּוּק כְּלָל לְגַבֵּי כֹּהֵן בֵּין יָד לִכְלִי מה"ת נֶחְלַק בֵּין יָד בִּכְלִי אֶצֶל בעה"ב ומש"ה שָׁם בַּתּוֹסָפְתָּא וּבִירוּשַׁלְמִי וְהָרַמְבַּ"ם דְּפָסַק כְּוָותַיְיהוּ שֶׁחַיָּיב בְּרֵאשִׁית הַגֵּז גַּם דְּתָלַשׁ בְּיָד וּמֻחָמֶת דְּפוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם בְּכָאן דְּפָטוּר מִפֵּאָה מִמֵּילָא מש"ה פּוֹסֵק דְּפָטוּר מִלֶּקֶט וּשְׁכָחָה דְּכָל הֵיכָא דְּפָטוּר מִפֵּאָה פָּטוּר מִמֵּילָא מִלֶּקֶט וְשִׁכְחָה כְּדִפְסַק הָרַמְבַּ"ם הל' ט' וְהוּא מִמִּשְׁנָה ו' פ"ד דְּפֵאָה גַּבֵּי נָכְרִי שֶׁנִּתְגַּיֵּיר דְּפָטוּר מִשִּׁכְחָה מֻחָמֶת דְּפָטוּר מִפֵּאָה כַּחֲכָמִים ע"ש וּמְתוֹרָץ קֻוּשְׁיוֹת הָרָ"ן והכ"מ עַל הָרַמְבַּ"ם וְנָכוֹן בס"ד ודו"ק: בְּרַמְבַּ"ם פ"ד מהל' שְׁבוּעוֹת ה"כ כָּתַב וְז"ל שְׁבוּעָה שֶׁאוֹכַל כְּכָר זוֹ הַיּוֹם כו' בְּמֵזִיד אֵינוֹ לוֹקֶה שֶׁהֲרֵי לֹא עָשָׂה מַעֲשֶׂה ואע"פ שֶׁעָבַר עַל שְׁבוּעַת שֶׁקֶר.

וְכָתַב הכ"מ דְּהוּא טַעְמָא דר' יוֹחָנָן בגמ' ע"ש ומַקְשֶׁה הַלֶּחֶם מִשְׁנָה לָמָּה כָּתַב הָרַמְבַּ"ם הַטַּעַם כר' יוֹחָנָן הָא הוּא פּוֹסֵק בְּפֵ"ה הֲלָכָה ב' כְּרֵישׁ לָקִישׁ דְּהַתְרָאַת סָפֵק לֹא שְׁמִיהּ הַתְרָאָה א"כ גַּם הָכָא ה"ל לִכְתּוֹב מִטַּעְמָא דר"ל דְּהַתְרָאַת סָפֵק לָא שְׁמִיהּ הַתְרָאָה ע"ש, ולפענ"ד בס"ד לְתָרֵץ ע"פ דְּכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים וְהָרָ"ן וּשְׁאָר הַגְּדוֹלִים דְּעִנְיַן שְׁבוּעוֹת בִּיטּוּי נֶחֱלָק לְשָׁנֵי עִנְיָנִים שֶׁאוֹכַל אוֹ שֶׁלֹּא אוֹכַל אוֹ שֶׁאָכַלְתִּי וְשֶׁלֹּא אָכַלְתִּי הוּא הַמְבֹאָר בְּהֶדְיָא בְּתוֹרָה דִּכְתִיב לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב דְּהַיְינוּ דְּבָרִים הַנָּ"ל דְּהֵם נוֹגְעִים לְטוֹבָתוֹ שֶׁיֹּאכַל דְּהוּא לְהֵיטִיב אוֹ לְרָעָתוֹ שֶׁלֹּא יֹאכַל דְּהַיְינוּ לְהָרַע אֲבָל שְׁאָר הַדְּבָרִים הַנִּכְלָלִים בִּשְׁבוּעַת בִּיטּוּי כְּגוֹן שֶׁזָּרַק פְּלוֹנִי אֶבֶן אוֹ לֹא זָרַק אוֹ יִזְרוֹק אוֹ לֹא יִזְרוֹק הֵם אֵינָם מְבֹאָרִים בַּתּוֹרָה בפי' דְּדְבָרִים אֵלּוּ אֵינָם לְהָרַע אוֹ לְהֵיטִיב רַק רז"ל אָמְרוּ שֶׁהֵם ג"כ בִּכְלַל שְׁבוּעַת בִּיטּוּי ע"ש, ועפ"ז מְתוֹרָץ דְּהָרַמְבַּ"ם בַּהֲלָכָה ב' פ"ה כָּתַב דְּהַתְרָאַת סָפֵק לָא שְׁמִיהּ הַתְרָאָה רַק בְּלָאו שֶׁאֵין מְפוֹרָשׁ בְּתוֹרָה אֲבָל אִם הָיָה הַלָּאו מְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה לוֹקִין עַל הַתְרָאַת סָפֵק ע"ש, לפ"ז נִיחָא דְּבַפ"ה הֲלָכָה א' וב' דְּקָאֵי בְּזָרַק צְרוֹר לַיָּם אוֹ יִזְרוֹק צְרוֹר כו' מְהַנֵּי דְּאֵין מְפוֹרָשִׁים בַּתּוֹרָה כַּנַ"ל ע"ש וְתִמְצָא, מש"ה כָּתַב הַטַּעַם דְּהַתְרָאַת סָפֵק לָא שְׁמִיהּ הַתְרָאָה דְּבָדָבָר שֶׁאֵינוֹ מְפוֹרָשׁ בּוֹ סוֹבֵר הָרַמְבַּ"ם דְּלָא שְׁמִיהּ הַתְרָאָה כַּנַ"ל משא"כ כָּאן דְּמַיְירֵי בְּאוֹכֵל כְּכָר זוֹ כַּנַ"ל כָּתַב הַטַּעַם דְּלָאו שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה כו' דְּלֹא מִטַּעַם הַתְרָאַת סָפֵק דְּבָעִנְיָן

שֶׁאוֹכַל וְשֶׁלֹּא אוֹכַל דִּמְפוֹרָשׁ בַּתּוֹרָה דְּהוּא לְהָרַע אוֹ לְהֵיטֵב בָּזֶה סוֹבֵר הָרַמְבַּ"ם הַתְרָאַת סָפֵק שְׁמֵיהּ הַתְרָאָה כַּנַ"ל וּמְתוֹרָץ קוּשְׁיַת הַלֶּחֶם מִשְׁנֶה עַל הָרַמְבַּ"ם וְהוּא בָּרוּר בס"ד ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם פ' כ"ב מה' מַלְוֶה ה' י"ז פָּסַק דְּשׁוּמָא הָדָרָא לְלוֹקֵחַ.

וּמַקְשֶׁה עָלָיו הָרָ"ן בפ' מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי (דַּף קיג ע"א) מֵהָא דְּאָמְרִינַן בפ' הַמַּפְקִיד (דַּף לה) שָׁמוּ מִינָּהּ דְּאִיתְתָא וְאִינַסְבָא וּמֵתָה בַּעַל לוֹקֵחַ הָוֵי וְלָא מְהַדְּרִינַן לֵיהּ ופרש"י שָׁם הֵיכָא דְּשָׁמוֹ מִינָּהּ וְאִינַסְבָה וּמֵתָה וְיוֹרְשָׁהּ בַּעֲלָהּ וּבָא לְהַחֲזִיר הַחוֹב וְלִיטּוֹל הַקַּרְקַע לָא מָצֵי לְמֵימַר יוֹרְשָׁהּ אֲנִי דְּכָלוֹקֵחַ שַׁוְיָה רַבָּנָן וְלֹא כְּיוֹרֵשׁ עכ"ל אַלְמָא שׁוּמָא לָא הָדְרָא לְלוֹקֵחַ ע"ש, והנלפענ"ד בעז"ה לְתָרֵץ דְּלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָבִין טַעַם הָרַמְבַּ"ם דְּטַעַם הַחוֹלְקִים מְבוֹאָר דְּבִשְׁלָמָא לַלּוֶה גּוּפֵיהּ דְּשָׁדֶה שֶׁלּוֹ אִיכָּא וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר משא"כ גַּבֵּי לוֹקֵחַ דְּלָא הָיָה קַרְקַע שֶׁלּוֹ מֵעוֹלָם רַק שְׁלִקָּחָהּ לֵיכָּא גַּבֵּיהּ וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר שֶׁיַּוְחֵזֵר לוֹ קַרְקַע שֶׁלֹּא הֻוְחַזַק בָּהּ מֵעוֹלָם.

אָמְנָם טַעַם הָרַמְבַּ"ם נָעֲלָם וְנִרְאֶה בס"ד דְּטַעַם הָרַמְבַּ"ם הוּא כְּיָון דְּבַמָּה שֶׁחוֹזֵר הַשָּׂדֶה לַלּוֶה אִיכָּא וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר א"כ בְּמַה שֶׁחוֹזֵר לְלוֹקֵחַ יְגֹרַם שֶׁיַּוְחֵזֵר לַלּוֶה דְּהָא לוֹקֵחַ שָׂדֶה חוֹזֵר בַּיּוֹבֵל לַבְּעָלִים וא"כ אִי שׁוּמָא הָדָרָא לְלוֹקֵחַ וְיִהְיֶה הַשָּׂדֶה בְּיַד לוֹקֵחַ יַוְחֵזֵר לַבְּעָלִים בַּיּוֹבֵל משא"כ כְּשֶׁיִּהְיֶה בְּיַד הַבַּעַל חוֹב לֹא יַוְחֵזֵר לַלּוֶה בַּיּוֹבֵל דִּכְשֶׁגּוֹבֶה שָׂדֶה בְּחוֹבוֹ אֵינוֹ חוֹזֵר לַבְּעָלִים בַּיּוֹבֵל וא"כ ע"י שֶׁחוֹזֵר לְלוֹקֵחַגּוֹרֵם שֶׁיַּוְחֵזֵר לַלּוֶה בְּיוֹבֵל וְכֵינָן דְּגוֹרֵם עי"ז שֶׁיַּוְחֵזֵר לַלּוֶה וּבְמַה שֶׁיִּשָּׁאֵר בְּיַד לוֶה כ"ע מוֹדוֹ דְּאִיכָּא וְעָשִׂיתָ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר, ולפ"ז בס"ד מְתוֹרָץ בפ' הַמַּפְקִיד דְּגַבֵּי שָׁמוּ מִינָּהּ דְּאִיתְתָא וּמֵתָה שַׁפִּיר אָמְרוּ בַּעַל לוֹקֵחַ הָוֵי וְאֵין שׁוּמָא חוֹזֵר לוֹ דְּשָׁם ל"ל הַאי טַעְמָא דְּכְשֶׁיִּפְּדֶה הַבַּעַל יַחֲזוֹר לַיּוֹרְשִׁים בַּיּוֹבֵל דְּהָא אָמְרִינַן בְּכְתֻבּוֹת (דַּף פד ע"א) דִּירֻשַׁת הַבַּעַל אֵינָהּ חוֹזֶרֶת בַּיּוֹבֵל, וְעַיֵּין בָּרַמְבַּ"ם פי"א מֵהִלְכוֹת שְׁמִיטָּה וְיוֹבֵל שֶׁפּוֹסֵק בְּהֶדְיָא דִּירֻשַׁת הַבַּעַל אֵינוֹ חוֹזֶרֶת בַּיּוֹבֵל אַף עַל פִּי שֶׁפּוֹסֵק יְרֻשַׁת הַבַּעַל דְּרַבָּנָן מ"מ פּוֹסֵק דְּאֵינוֹ חוֹזֵר בַּיּוֹבֵל מִטַּעַם דַּחֲכָמִים עָשׂוּ חִיּוּק לְדִבְרֵיהֶם כְּשֵׁל תּוֹרָה ע"ש, וא"כ הָרַמְבַּ"ם לְשִׁיטָתוֹ אָזִיל שֶׁפּוֹסֵק דְּאֵינוֹ חוֹזֵר יְרֻשַׁת הַבַּעַל בַּיּוֹבֵל וּמְתוֹרָץ קוּשְׁיַת הָרָ"ן זַ"ל ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם פָּסַק מִי שֶׁנָּדַר נְזִירוּת בַּחוּץ לָאָרֶץ כּוֹפִין אוֹתוֹ מִיָּד לַעֲלוֹת לא"י לִנְהוֹג נְזִירָתוֹ וּבֶן דַּעַת רעב"ט בְּנָזִיר פ"ג מִשְׁנָה ו' ע"ש.

וּמַקְשֶׁה הכ"מ בפ"ב מֵהִלְכוֹת נְזִירוּת הֲלָכָה כ"א דִּבְמַתְנִיתִין קָתָנֵי מַעֲשֶׂה בְּהֵילֵנִי הַמַּלְכָּה שֶׁנָּדְרָה אִם וּבָא בְּנָהּ מֵהַמִּלְחָמָה תִּהְיֶה נְזִירָה שֶׁבַע שָׁנִים וּבָא בְּנָהּ וְהָיְתָה נְזִירָה שֶׁבַע שָׁנִים וּבְסוֹף שֶׁבַע שָׁנִים עָלְתָה לָאָרֶץ וְהוֹרוּהָ ב"ה שֶׁתְּהֵא נְזִירָה עוֹד שֶׁבַע שָׁנִים, וּלְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם קָשֶׁה לָמָּה לֹא חִיְּבוּהָ חֲכָמִים לְהֵילֵנִי הַמַּלְכָּה שֶׁתַּעֲלֶה מִיָּד שֶׁנָּדְרָה נְזִירוּת לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבְמַתְנִיתִין קָתָנֵי דִּבְסוֹף שֶׁבַע שָׁנִים עָלְתָה וְהוֹרוּהָ ב"ד הַגָּדוֹל שֶׁתְּהֵא עוֹד נְזִירָה כו' ע"כ, וּמֵחֲמַת קוּשְׁיָא זוֹ הֶעֱלָה התוי"ט שָׁם לְדִינָא שֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּאֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ מִיָּד לַעֲלוֹת לא"י וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ לִנְהוֹג נְזִירָתוֹ בַּחוּ"ל רַק אַחַר שֶׁנּוֹהֵג בַּחוּ"ל כְּדֵי שֶׁלֹּא יִסְבּוֹר שֶׁכְּבָר יָצָא בָּזֶה נְזִירָתוֹ שֶׁיִּהֵא מֻתָּר לִשְׁתּוֹת יַיִן וּבַתִּגְלַחַת וּלְטַמֵּא לְמֵתִים כּוֹפִין אוֹתוֹ לַעֲלוֹת לא"י שֶׁעֲדַיִן אֵינוֹ יוֹצֵא בָּזֶה וְאָסוּר בְּכָל עַד שֶׁיִּנְהוֹג נְזִירָתוֹ בא"י ע"ש וְתִמְצָא מְבוֹאָר.

וּבָאֻמֶת שכ"ז אֵינֶנּוּ שָׁוֶה לִדְחוֹת דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּבִנְדַאי דַּעְתּוֹ נְכוֹנָה בְּכָל אָדָם בְּנֶדֶר נְזִירוּת בַּחוּ"ל כּוֹפִין אוֹתוֹ מִיָּד לַעֲלוֹת, וּמַה שֶׁהִקְשָׁה הכ"מ דא"כ לָמָּה לֹא חִיְּבוּ לְהֵילֵנִי

הַמַּלְכָּה לַעֲלוֹת, נִרְאֶה בס"ד לְתָרֵץ דְּשָׁם שַׁפִּיר י"ל כמ"ש התוי"ט דְּלָא הִצְרִיכוּ לַעֲלוֹתָהּ רַק בַּסּוֹף אַחַר שֶׁנֶּהֱגָה בַּחוּ"ל נְזִירוּת וְסָבְרָה שֶׁיּוֹצֵאת בְּכָךְ חִיְּבוּ אוֹתָהּ לַעֲלוֹת כמ"ש הכ"מ גּוּפָא דְּמַה דְּקָתָנֵי וְעָלְתָה הֵיְינוּ שֶׁחִיְּבוּהָ לַעֲלוֹת וכ"כ התוי"ט בִּשְׁמוֹ ע"ש דְּבֶאֱמֶת בס"ד נִרְאֶה דְּלָא צְרִיכִין לְטַעַם הכ"מ דמש"ה דַּעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁכּוֹפִין לַעֲלוֹת מִיָּד שֶׁלֹּא יִטְמָא, דע"ז מְפַקֵּק התוי"ט ע"ש, מש"ה אֵין כּוֹפִין כַּנַ"ל ע"ש, אֶפֶס טַעַם הָרַמְבַּ"ם הוּא מַהַאי טַעְמָא ע"פ דְּכָתַב הָרָאָבָ"ד פי"ב מֵהִלְכוֹת שְׁבוּעוֹת הל' י"ב דְּבִנְזִיר גַּם דְּנִשְׁבַּע לְהָרַע לְעַצְמוֹ אַף עַל פִּי כֵן מִצְוָה לִשְׁאוֹל עָלָיו מִשּׁוּם דְּאָמְרוּ רז"ל כָּל הַנּוֹדֵר כְּאִלּוּ בָּנָה בָּמָה וְכָל הַמְקַיְּמוֹ כְּאִלּוּ הִקְרִיב עָלָיו קָרְבָּן, פִּירוּשׁ כֵּיוָן דְּנָזַר אִיסּוּר הוּא כְּאִלּוּ בָּנָה בָּמָה וּמְקַיְּמוֹ כְּאִלּוּ הִקְרִיב קָרְבָּן מִצְוָה לִשְׁאוֹל עָלָיו שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי אִיסּוּר, וע"ש בכ"מ דְּהָרַמְבַּ"ם לָא פְּלִיג אַהָרָאָבָ"ד וְכָתַב שָׁם שְׁדַעַת הָרַמְבַּ"ם ג"כ כֵּן וְהָרָאָבָ"ד מְפָרֵשׁ דְּבָרָיו ע"ש, לפ"ז כֵּיוָן דְּנוֹדֵר וּמְקַיֵּים נָזַר אִיסּוּר הוּא כְּמַאֲמַר רז"ל, וְתוֹסָפוֹת כָּתְבוּ דְּנָזִיר הוּא מִדִּין נָזֵר כמ"ש התוי"ט בַּפֵּ"א ממס' נָזִיר מִשְׁנָה ב' דַּף ה' ה"ז נָזִיר כו' וּבִנְדָרִים פ"ב מִשְׁנָה ג' ד"ה יֵשׁ נָזֵר כו' ע"ש וְתִמְצָא א"כ נָזִיר וְנָזַר שָׁוִין כַּנַ"ל א"כ כְּמוֹ דְּנוֹדֵר וּמְקַיֵּים נָזֵר אִיסּוּר הוּא כֵּן נוֹדֵר נָזִיר וּמְקַיֵּים אִיסּוּר הוּא וּבְפֶרֶט שרז"ל אָמְרוּ בְּמַסֶּכֶת תַּעֲנִית מֵאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ שֶׁצִּיְּעֵר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן קָרְאוּ רז"ל לְנָזִיר בְּהֶדְיָא חוֹטֵא, וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א פ"א מִנָּזִיר מִשְׁנָה ב' דַּף ה' ה"ז נָזִיר שִׁמְשׁוֹן דְּכָתַב בְּשֵׁם הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה דְּדַעְתּוֹ דְּהָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק כְּשִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק דְּכָל נָזִיר הוּא חוֹטֵא רַק כְּשֶׁנּוֹדֵר נֶגֶד הֵיצֶה"ר כִּדְאָמַר שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק מִיָּמַי לֹא אָכַלְתִּי אָשָׁם נָזִיר כו' מש"ה בְּכָל נוֹדֵר נָזִיר כּוֹפִין אוֹתוֹ לַעֲלוֹת מִיָּד לא"י כֵּיוָן דְּקִיּוּם נְזִירוּת אִיסּוּר הוּא כְּמַאֲמַר רז"ל כַּנַ"ל, א"כ לָמָּה יַנִּיחֻנּוּ לִנְהוֹג בַּחוּ"ל וְאַח"כ לַעֲלוֹת לא"י לִנְהוֹג שָׁם נְזִירוּת דְּיִמְשׁוֹךְ הָאִיסּוּר זְמַן מְרֻבֶּה מַהשֶּׁיְּהֵא נָחְשָׁב כְּאִלּוּ הִקְרִיב קָרְבָּן בְּבָמָה מוּטָב כּוֹפִין אוֹתוֹ מִיָּד לַעֲלוֹת לא"י שֶׁיִּנְהוֹג רַק נְזִירָתוֹ שָׁם וְלֹא יִמְשׁוֹךְ הָאִיסּוּר כ"כ דְּאִם יִהְיוּ כּוֹפִין רַק בְּסוֹף נְזִירוּת לַעֲלוֹת לא"י לִנְהוֹג נְזִירוּת יִמְשׁוֹךְ הָאִיסּוּר כְּפָלַיִם דְּיִנְהוֹג כָּאן וְגַם בא"י זֶהוּ טַעַם הָרַמְבַּ"ם דמש"ה כּוֹפִין אוֹתוֹ מִיָּד לַעֲלוֹת לא"י, לפ"ז מְתוּרָץ דְּכָל זֶה בְּכָל נְזִירוּת דְּהוּא אִיסּוּר כְּמַאֲמַר רז"ל הַנּוֹדֵר כו' וְהַמְקַיְּמוֹ כו' משא"כ בִּנְזִירוּת שֶׁהוּא מִצְוָה שַׁפִּיר אֵין כּוֹפִין אֶלָּא בְּסוֹף כמ"ש התוי"ט דְּאַדְּרַבָּה הַסְּבָרָא לְהֵיפֶךְ דְּבִשְׁלָמָא בְּאִיסּוּר כּוֹפִין שֶׁלֹּא יִמְשׁוֹךְ הָאִיסּוּר זְמַן יוֹתֵר.

ולפמ"ש בְּשֵׁם מָהַרְשָׁ"א סִיּוּעַ גָּדוֹל לִדְבָרֵינוּ כֵּיוָן דְּפוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם דְּכָל נָזִיר הוּא חוֹטֵא דע"כ הוּא פּוֹסֵק כמ"ד דְּנִקְרָא חוֹטֵא עַל שֶׁצִּיְּעֵר א"ע מִן הַיַּיִן כַּנַ"ל מַהַאי טַעְמָא פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם דְּכוֹפִין אוֹתוֹ לַעֲלוֹת מִיָּד וְלֹא בְּסוֹף שֶׁלֹּא יְהֵא חוֹטֵא זְמַן כְּפָלַיִם בָּמָה שֶׁיִּנְהוֹג כָּאן בַּחוּ"ל וְגַם בא"י מוּטָב שֶׁיְּהֵא הָאִיסּוּר רַק זְמַן מוּעָט רַק שָׁם וְלֹא זְמַן כְּפָלַיִם כָּאן וְשָׁם דְּהָרַמְבַּ"ם מַיְירֵי בְּכָל סְתָם נְזִירוּת דִּשְׁכִיחַ משא"כ נֶגֶד הַיֵּצֶר הָרַע לָא מַיְירֵי דְּלָא שְׁכִיחַ משא"כ בְּמִצְוָה יוֹתֵר רָאוּי שֶׁיְּמַשִּׁיךְ זְמַן יוֹתֵר שֶׁיְּהֵא הַמִּצְוָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה דְּיִנְהוֹג בַּחוּ"ל וְגַם בא"י עוֹד פַּעַם, וְהִנֵּה רז"ל אָמְרוּ שְׁבִּעֵת צָרָה מִצְוָה לִנְדּוֹר וְז"ל מִנַּיִן שֶׁנּוֹדְרִין בְּעֵת צָרָה ת"ל וַיִּדַּר יַעֲקֹב וגו' וְעַיֵּין בְּבַעַל הַטּוּרִים פָּרָשָׁה מַטּוֹת דְּכָתַב דמה"ט בְּעֵת מִלְחָמָה מִצְוָה לִנְדּוֹר דְּהַיְינוּ בְּעֵת צָרָה ע"ש, מש"ה בְּהֵילְנִי הַמַּלְכָּה דְּנָזַר שֶׁלֹּה הָיָה מֵחֲמַת הַמִּלְחָמָה כְּדִקָתָנֵי שֶׁהָלַךְ בְּנָהּ לַמִּלְחָמָה וְאָמְרָה אִם יָבֹא בְנִי מִמִּלְחָמָה אַהָא נְזִירָה ז' שָׁנִים כו' שַׁפִּיר לֹא חִיְּבוּ אוֹתָהּ חֲכָמִים לַעֲלוֹת מִיָּד אֶלָּא בַּסּוֹף כַּנַ"ל דְּהָא הַנֶּדֶר הֵיא מִצְוָה מֵחֲמַת הַמִּלְחָמָה דְּהוּא עֵת צָרָה כַּנַ"ל וּבְנֶדֶר מֵחֲמַת מִצְוָה לֹא אִיכְפַּת לָן שֶׁיְּהֵא הַזְּמַן נְזִירוּת

יוֹתֵר אַדְרַבָּא יוֹתֵר טוֹב שֶׁיִּמְשׁוֹךְ יוֹתֵר דְּתִהְיֶה הַמִּצְוָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה כַּנַ"ל משא"כ בְּכָל נָזִיר דְּמִקַּיְּימוֹ אָמְרוּ רז"ל דְּהוּא אִיסּוּר כּוֹפִין מִיָּד שֶׁלֹּא יִמְשׁוֹךְ זְמַן יוֹתֵר דְּבְאִיסּוּר כָּל מַה דְּמָצֵי לְמַעֵט בִּזְמַן יוֹתֵר עָדִיף כַּנַ"ל משא"כ בְּהֵילְנִי הַמַּלְכָּה דְּנָדְרָה עַל מִלְחָמָה דְּהוּא מִצְוָה דְּלֵיכָּא מַאן דְּפָלִיג ע"ז דְּמִצְוָה לִנְדּוֹר בְּעֵת צָרָה אֵין כּוֹפִין רַק בַּסּוֹף וְאִי דְּמָשַׁךְ הַזְּמַן כְּפָלִים מַאי אִיכְפַּת לָן אַדְרַבָּה רָאוּי וְרָאוּי שֶׁיִּמְשׁוֹךְ זְמַן נְזִירוּת דְּמִצְוָה כְּפָלִים, וְעַיֵּין בבעה"ט דְּבְעֵת צָרָה דְּהַיְינוּ מִלְחָמָה מִצְוָה עַל הָרָאשִׁים לִנְדּוֹר וְאֵין לְךָ רֹאשׁ יוֹתֵר מֵהֵילְנִי הַמַּלְכָּה שֶׁנִּדְרָה מִצְוָה בְּעֵת צָרָה שֶׁבְּנָהּ הָלַךְ לַמִּלְחָמָה ודו"ק.

וּבָזֶה תֵּרַצְתִּי בס"ד בְּטוּב טַעַם דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בפ"ח מֵהִלְכוֹת נְזִירוּת הל' ב' דְּכָתַב וְשׁוֹחֵט הַחַטָּאת תְּחִלָּה וְאַחַ"כ הָעוֹלָה וְאַחַ"כ שְׁלָמִים וְאַחַ"כ מְגַלֵּחַ. דְּמַקְשֶׁה הכ"מ דְּהוּא דְּלָא כְּמַאן דְּאִי פָּסַק כר' יְהוּדָה דְּמְגַלֵּחַ עַל הַשְּׁלָמִים ה"ל לְשַׁחוֹט הַשְּׁלָמִים בְּרֵישָׁא דלר' יְהוּדָה שְׁלָמִים בְּרֵישָׁא כֵּיוָן דְּמְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶם ולר"א מְגַלֵּחַ עַל הַחַטָּאת וְהָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק כר"י דְּמְגַלֵּחַ עַל הַשְּׁלָמִים וְאַהֲדּ שְׁמְגַלֵּחַ עָלָיו מֵהָרָאוּי לִהְיוֹת בְּתִחְלָּה ע"ש וְעַיֵּין בתוי"ט בְּנָזִיר פ"ו מִשְׁנָה ז ד"ה הָיָה מֵבִיא שֶׁדַּעְתּוֹ דלר' יְהוּדָה ג"כ חַטָּאת בְּרֵישָׁא ולהכ"מ לר"י שְׁלָמִים בְּרֵישָׁא.

וְנִרְאֶה בס"ד דל"ק לְפִי דַּעַת הכ"מ דלר"י שְׁלָמִים בְּרֵישָׁא ואעפ"כ הָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק שַׁפִּיר דְּחַטָּאת קוֹדֶם ע"פ דְּאָמְרוּ רז"ל דמש"ה חַטָּאת קוֹדֶם תָּמִיד דְּבָא עַל חֵטְא מש"ה צָרִיךְ קוֹדֶם שֶׁיִּהְיֶה מְכֻפָּר וְנָקִי אָז יָבִיא שְׁאָר קָרְבָּנוֹת כְּמַאֲמַר רז"ל מָשָׁל לְמֶלֶךְ כו' נִכְנַס הַפְּרַקְלִיט נִכְנָס דּוֹרָן אַחֲרָיו, וְעַיֵּין במ"א בא"ח סִימָן א' וְתִמְצָא כֵּן ע"ש, מש"ה פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם אע"פ דְּמְגַלֵּחַ עַל הַשְּׁלָמִים דְּחַטָּאת קוֹדֶם דְּבָא עַל חֵטְא כְּמַאֲמַר רז"ל שֶׁצִּיְּעֵר עַצְמוֹ מִן הַיַּיִן וְדָבָר שֶׁמְּכַפֵּר הוּא קוֹדֶם לְכָל הַקָּרְבָּנוֹת כו' וְכֵיוָן דְּחַטָּאת מֵהָרָאוּי שֶׁיִּקְרַב עִילָּה אַחֲרָיו כמ"ש הכ"מ דְּאַחַר חַטָּאת עוֹלָה ע"ש וְאַחַ"כ שְׁלָמִים.

אָמְנָם כ"ז אִי אָמְרִינַן כְּשִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק דְּכָל נָזִיר הוּא חוֹטֵא כַּנַ"ל א"כ חַטַּאת נָזִיר לְכַפָּרָה הוּא בָּא מֵהָרָאוּי לִהְיוֹת קוֹדֶם שֶׁיְּהֵא רְצוּי ע"י הַכַּפָּרָה לְהַקְרִיב שְׁאָר קָרְבְּנוֹתָיו אֲבָל אִי אָמְרִינַן דְּלָא כְּשִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק רַק דְּכָל נָזִיר הוּא מִצְוָה א"כ חַטָּאת שֶׁלּוֹ אֵינָהּ בָּאָה לְכַפָּרָה דְּהָא אַדְרַבָּה מִצְוָה קָעֲבִיד בִּנְזִירָתוֹ רַק דְּהַתּוֹרָה צִוְּתָה לוֹ כְּדִשֶׁיַּקְרִיב חַטָּאת אֲבָל לֹא מַחֲמַת חַטָּאתוֹ א"כ שְׁלָמִים קוֹדְמִים מַחֲמַת דְּמְגַלֵּחַ עֲלֵיהֶם דל"ל דאעפ"כ חַטָּאת יְהֵא קוֹדֶם דְּיהֵא רְצוּי וּמְכוֹפֶּר מִקּוֹדֶם דְּהָא חַטַּאת נָזִיר לָאו מֵשִׁים חֵטְא אָתְיָא, וּמֵעַתָּה מְתוֹרָץ ר' יְהוּדָה לְשִׁיטָתוֹ דְּאָמְרוּ רז"ל בְּנָזִיר וּמוּבָא בְּמָהַרְשָׁ"א בַּפִּ"א מִנְּזִיר הַנַּ"ל דְּסוֹבֵר דְּלָא כְּשִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק רַק דְּנָזִיר הוּא מִצְוָה לְהָכִי סוֹבֵר שְׁלָמִים קוֹדֶם כֵּיוָן דְּחַטָּאתוֹ לֹא עַל חֵטְא אָתְיָא רַק צִוְּתָה הַתּוֹרָה כַּנַ"ל משא"כ הָרַמְבַּ"ם דְּפוֹסֵק כְּשִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק דְּנָזִיר הוּא חוֹטֵא כמ"ש הכ"מ כַּנַ"ל מש"ה פּוֹסֵק דְּחַטָּאת קוֹדֶם דאע"פ דְּמְגַלֵּחַ עַל שְׁלָמִים מֵהָרָאוּי שֶׁחַטָּאת יְקֻדַּם שֶׁיְּהֵא מְכֻפָּר קוֹדֶם שֶׁאָז אַחַ"כ יָכוֹל לְהָבִיא שְׁאָר קָרְבָּנוֹת כַּנַ"ל וּמְתוֹרָץ קֻשְׁיַת הכ"מ עַל הָרַמְבַּ"ם ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם בפ"י מה' רוֹצֵחַ פּוֹסֵק דְּעֶגְלָה עֲרוּפָה וִירִיָדָתָהּ לְנַחַל אֵיתָן אוֹסַרְתָּהּ בַּהֲנָאָה אע"פ שֶׁנִּמְצָא הַהוֹרֵג אַחֲרֵי כֵן, וְרַשֵּׁי"י ז"ל וּמוּבָא בתוי"ט בְּסוֹטָה פ"ט מִשְׁנָה ז ד"ה הָיָה נִמְצָא הַהוֹרֵג כו' פּוֹסֵק דְּאֵין יְרִיָדַת' לְנַהַל אֵיתָן אוֹסַרְתָּ' רַק עֲרִיפָתָהּ ע"ש.

וְנִרְאֶה בס"ד דְּהָרַמְבַּ"ם לְשִׁיטָתוֹ אָזֵיל דְּמִצַּד הַסְּבָרָא יְרִידָתָהּ לְנַחַל אֵיתָן בְּדִיעֲבַד מְעַכֵּב דְּאִם לֹא יָרְדָה לְנַחַל אֵיתָן פָּסוּל בְּדִיעֲבַד מֵהָרָאוּי שֶׁנַּחַל אֵיתָן יְרִידָתָהּ אוֹסַרְתָּהּ דְּהָוֵי כְּמוֹ עֲרֵיפָה וּכְמוֹ עֲרֵיפָה דְּאוֹסַרְתּוֹ דְּמְעַכֵּב דִּיעֲבַד כֵּן יְרִידָתָהּ לְנַחַל אֵיתָן דְּאוֹסֵר דִּיעֲבַד אוֹסַרְתָּהּ בַּהֲנָאָה.

אֶפֶס אִי יְרִידָתָהּ לְנַחַל אֵיתָן הוּא רַק לְכַתְּחִלָּה אֲבָל דִּיעֲבַד אֵינוֹ מְעַכֵּב אֵין יְרִידָתָהּ אוֹסַרְתָּהּ דְּלָא דָּמֵי לַעֲרֵיפָה דְּאוֹסַרְתָּהּ מִשּׁוּם דְּמְעַכֵּב דִּיעֲבַד כֹּחוֹ גָּדוֹל אֲבָל יְרִידָתָהּ לְנַחַל אֵיתָן אֵין אוֹסַרְתָּהּ כֵּינָן דְּדִיעֲבַד לֹא מְעַכֵּב אֵין כֹּחַ נַחַל אֵיתָן גָּדוֹל לֶאֱסוֹר וְהוּא סְבָרָא נְכוֹנָה.

לָכֵן רַשְׁ"י דְּסוֹבֵר כמ"ש רעב"ט בְּפֶרֶק זֶה מִשְׁנָה ה' כמ"ש התוי"ט שָׁם ד"ה אע"פ שֶׁאֵינוֹ אֵיתָן דְּרַשְׁ"י סוֹבֵר כֵּן ע"ש דאע"פ שֶׁלֹּא יָרְדָה לְנַחַל אֵיתָן בְּדִיעֲבַד כָּשֵׁר ע"ש, וְכֵן פרש"י בְּחוֹמֶשׁ נַחַל אֵיתָן קָשֶׁה שֶׁלֹּא נֶעֱבַד וּבְמַתְנִיתִין תְּנַן כְּוָותֵיהּ עַיֵּין בתוי"ט ד"ה וְאֵיתָן כְּמִשְׁמָעוֹ כו' וְתִמְצָא, לָכֵן סוֹבֵר דִּירִידָתָהּ לַנַּחַל לֹא אוֹסַרְתָּהּ כֵּינָן דְּלָא מְעַכֵּב דִּיעֲבַד דְּרַשְׁ"י סָבַר דְּאֵין נַחַל אֵיתָן שֶׁיִּהֵא בּוֹ מַיִם רַק מָקוֹם קָשֶׁה וְזֶה לֹא מְעַכֵּב דִּיעֲבַד כמ"ש התוי"ט לְדַעַת רַשְׁ"י.

משא"כ הָרַמְבַּ"ם דְּסוֹבֵר כמ"ש התוי"ט ד"ה אע"פ שֶׁאֵינוֹ אֵיתָן כו' דְּאֵיתָן הַכָּתוּב בַּתּוֹרָה יֵשׁ בּוֹ שְׁנֵי פֵּירוּשִׁים, א' שֶׁיִּהֵא גָּדוֹל וא' שֶׁיִּהֵא חָזָק הַהַמְשָׁכָה שֶׁל מַיִם, וְזֶה שֶׁיִּהֵא גָּדוֹל אֵינוֹ מְעַכֵּב דִּיעֲבַד אֲבָל זֶה שֶׁיִּהֵא חָזָק מְעַכֵּב דִּיעֲבַד ע"ש, לָכֵן סוֹבֵר דִּירִידָתָהּ לְנַחַל אֵיתָן אוֹסַרְתָּהּ דְּהָא יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ אֶחָד דְּמְעַכֵּב דִּיעֲבַד דְּהַיְינוּ מַה שֶׁהוּא חָזָק מְעַכֵּב דִּיעֲבַד וְכָאן לְשִׁיטָתוֹ אָזֵיל רַשְׁ"י וְהָרַמְבַּ"ם ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם בפ"ז מֵהִלְכוֹת נְזִירוּת הֲלָכָה ט"ו כָּתַב וְכֵיצַד הוּא מֻוָתָּר בְּתִגְלַחַת מִשֶּׁוָּה כו' וַהֲלֹא נָזִיר שֶׁגִּלַּח בִּימֵי נִזְרוֹ עוֹבֵר עַל ל"ת וְעָשָׂה כו' מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר נִטְמָא הַנָּזִיר בַּצָּרַעַת וימי חִלּוּטוֹ אֵין עוֹלִין לוֹ וַהֲרֵי אֵינוֹ קָדוֹשׁ בָּהֶן וּבָטֵל הָעֲשֵׂה מֵאֵלָיו וְלֹא נִשְׁאַר אֶלָּא ל"ת שֶׁהוּא תַּעַר לֹא יַעֲבֹור עַל רֹאשׁוֹ וּלְפִיכָךְ כא עֲשֵׂה שֶׁל תִּגְלַחַת הַצָּרַעַת וְדָחָה אוֹתוֹ עכ"ל.

וּמַקְשֶׁה עָלָיו הָרַאֲבָ"ד הָא בַּגְּמָרָא יְבָמוֹת (דַּף ה ע"א) אָמְרוּ טַעַם אַחֵר מִשּׁוּם דְּקִיל לָאו וַעֲשֵׂה דְּגַבֵּי נָזִיר דְּיֵשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה ע"ש וְעַיֵּין בכ"מ שָׁם. וא"כ ל"ל לָרַמְבַּ"ם טַעַם אַחֵר שֶׁהִמְצִיא מִדַּעְתּוֹ וְלִכְאוֹרָה הוּא פֶּלֶא, ונלענ"ד בס"ד לְתָרֵץ דְּהָרַמְבַּ"ם הֶזְקְרַךְ לְטַעַם שֶׁלּוֹ מִשּׁוּם דַּעֲשֵׂה כְּבָר נִתְבַּטֵּל מֵחֲמַת צָרַעְתּוֹ דְּהָא הָרַמְבַּ"ם כָּתַב דִּינוֹ דְּנָזִיר מְצוֹרָע מְגַלֵּחַ אָכַל נְזִירִים דְּכָתַב סְתָם דְּנָזִיר מְצוֹרָע מְגַלֵּחַ וְלֹא חוֹלֵק מִשְּׁמַע כָּל נְזִירִים דְּהַיְינוּ נָזִיר סְתָם וּנְזִיר עוֹלָם וְנָזִיר שִׁמְשׁוֹן דְּחָשֵׁיב הַכֹּל בפ"ג מֵהִלְכוֹת נְזִירוּת א"כ א"א לוֹ לוֹמַר מֵחֲמַת דְּקִיל דְּיֵשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה דְּהָא קָאֵי נָמֵי אַנְזִיר שִׁמְשׁוֹן כַּנַּ"ל וְהָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק פ"ג הַנַּ"ל ה' י"ד דִּנְזִירוּת שִׁמְשׁוֹן אֵין לוֹ שְׁאֵלָה לְהָכִי כָּתַב טַעֲמָא דַּעֲשֵׂה כְּבָר בִּיטֵּל דְּשַׁיָּיךְ בְּכָל נְזִירִים גַּם בִּנְזִירוּת שִׁמְשׁוֹן משא"כ טַעַם דִּשְׁאֵלָה לֹא שַׁיָּיךְ דא"כ יִקְשֶׁה אַכַּתִּי בְּנָזִיר מְצוֹרָע לָמָּה יְגַלֵּחַ דְּהָא לֵיתָא בִּשְׁאֵלָהוְלָא תִּקְשֵׁי מרז"ל דְּאָמְרוּ מִשּׁוּם דְּאֵיתָא בִּשְׁאֵלָה אַחַר שֶׁיִּבְוַאר לְשׁוֹן רז"ל יָבוֹא עַל נָכוֹן דְּזֶה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא אֶלָּא אָתְיָא מֵרֹאשׁוֹ דְּתַנְיָא רֹאשׁוֹ מַה ת"ל כו' שׁוּמַע אֲנִי אַף נָזִיר מְצוֹרָע כֵּן ת"ל רֹאשׁוֹ אִיכָּא לְמִיפְרַךְ מַה לְּנָזִיר מְצוֹרָע שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה דְּאִי לָא תֵּימָא הָכִי הָא דקמ"ל דְּאֵין עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת וַעֲשֵׂה לִגְמוֹר מִנָּזִיר אֶלָּא מִנָּזִיר מ"ט לָא גָּמְרָה מִשּׁוּם דְּיֶשְׁנוֹ בַּשְּׁאֵלָה ה"נ אֵיכָּא לְמִיפְרַךְ שֶׁכֵּן יֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה עכ"ל, א"כ מְבוֹאָר דרז"ל אָמְרוּ זֶה אַקְרָא דְּהֵיאַךְ אַתָּה מָצֵי לְמֵילַף מִקְרָא דִּכְתִיב רֹאשׁוֹ גַּבֵּי נָזִיר

דַּעֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת דְּיִלְמָא בְּעָלְמָא לֹא וְהָכָא דִּכְתִיבָה תּוֹרָה רֹאשׁוֹ דְּדוֹחֶה ל"ת מִשּׁוּם דְּיֶשְׁנוֹ
בִּשְׁאֵלָה דמה"ט לָא תֵּיקְשֵׁי דְּנִילַף מֵרֹאשׁוֹ דַּעֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת וַעֲשֵׂה מִשּׁוּם דמש"ה כָּתְבָה
תּוֹרָה רֹאשׁוֹ גַּבֵּי נָזִיר דְּמְצוֹרָע נָזִיר דּוֹחֶה ל"ת וַעֲשֵׂה דְּיֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה, כֵּן הוּא פֵּירוּשׁ
הַפָּשׁוּט לְפִי פרש"י זַ"ל וְכֵיוָן דרז"ל אָמְרוּ שָׁם אַקְרָא שַׁפִּיר אָמְרוּ דְּטַעֲמָא דְּקְרָא דִּכְתִיב
רֹאשׁוֹ גַּבֵּי נָזִיר מִשּׁוּם דְּיֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה דל"ל דְּאַכַּתִּי יֵקְשֶׁה בְּנָזִיר שִׁמְשׁוֹן לָמָּה הִתִּירָה
הַתּוֹרָה לְנָזִיר מְצוֹרָע לְגַלֹּחַ דְּהָא הַקְּרָא ע"כ לָא מַיְירֵי מִנָּזִיר שִׁמְשׁוֹן דְּהָא בַּפָּרָשָׁה זוֹ
דִּכְתִיב רֹאשׁוֹ בְּנָזִיר כְּתִיב עַל כָּל נַפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבוֹא א"כ לָא מַיְירֵי קְרָא בְּנָזִיר שִׁמְשׁוֹן
דְּהָא בְּנָזִיר שִׁמְשׁוֹן פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם בפ"ג הַנַּ"ל הל' י"ג דְּמֻוָתָּר לְטַמֵּא לְמֵתִים וּקְרָא אָמַר
עַל כָּל נַפְשׁוֹת מֵת לֹא יָבוֹא ע"כ דְּקְרָא לָא מַיְירֵי בְּנָזִיר שִׁמְשׁוֹן וְכִדְכָתַב הָרַמְבַּ"ם שָׁם
הַלָּכָה י"ג דְּנָזִיר שִׁמְשׁוֹן הֲלָכָה מִפִּי הַקַּבָּלָה וְתוֹרָה לָא מַיְירֵי בִּנְזִיר שִׁמְשׁוֹן ע"ש, ומש"ה
רז"ל דְּאָמְרוּ דִּבְרֵיהֶם אַטַּעְמָא דְּקְרָא שַׁפִּיר אָמְרוּ מִשּׁוּם דְּיֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה מִשּׁוּם דְּקְרָא לָא
מַיְירֵי בְּנָזִיר שִׁמְשׁוֹן כַּנַ"ל משא"כ הָרַמְבַּ"ם דְּקָאֵי אָכָל נְזִירִים גַּם אַנָּזִיר שִׁמְשׁוֹן מש"ה
הֲוָצְרְךְ לְטַעְמוֹ דְּלָא הָיָה דַּי לוֹ בְּטַעְמָא דְּיֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה דְּיִקְשֶׁה א"כ לָמָּה נָזִיר שִׁמְשׁוֹן
מְצוֹרָע יְגַלַּח וּבֶאֱמֶת הַדִּין בְּכָל נְזִירִים מְצוֹרָעִים דְּיִגַּלְּחוּ וּמְתוֹרָץ קֻושְׁיַת הָרָאָבָ"ד עַל
הָרַמְבַּ"ם וְהוּא נָכוֹן בס"ד ודו"ק: וְטַעַם רז"ל שֶׁאָמְרוּ מִשּׁוּם דְּיֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה קִיל וְלָא דַּי
לְהוּ בְּטַעַם הָרַמְבַּ"ם דַּעֲשֵׂה כְּבָר נִתְבַּטֵּל, נִרְאֶה בס"ד דְּהוּא מה"ט דְּלְטַעַם הָרַמְבַּ"ם דַּעֲשֵׂה
כְּבָר נִתְבַּטֵּל אַכַּתִּי קָשֶׁה נְהִי דְּנִשְׁאַר ל"ת גְּרִידָא אַכַּתִּי לָמָּה יִדְחֶה הָעֲשֵׂה הל"ת דְּהָא רז"ל
אָמְרוּ בפ"ק דְּבֵיצָה וּבְכַמָּה מְקוֹמוֹת דְּדַוְקָא בְּעִיקָּרָא דְּקָא מִיעַקַּר לָאו מְקַיֵּים לַעֲשֵׂה אֲבָל
דּוֹחֶה הָעֲשֵׂה ל"ת אֲבָל אִי בְּעִידָּנָא דְּמִיעַקַּר לָאו לָא מְקַיֵּים עֲשֵׂה לָא דָּחֵי עֲשֵׂה ל"ת וה"נ
בְּעִידָּנָא דְּמִיעַקַּר לָאו לָא מְקַיֵּים עֲשֵׂה דַּעֲקִירַת לָאו שֶׁל נָזִיר תַּעַר לֹא יַעֲבוֹר עַל רֹאשׁוֹ
הוּא מִיָּד כְּשֶׁגִּילַּח שַׁעַר אַחַת כְּדִפְסַק הָרַמְבַּ"ם בְּהֲדָיָא בְּהִלְכוֹת נְזִירוּת פ' ה' וְעָשָׂה
דְּהַתְגַּלַּחַת מְצוֹרָע הוּא אַחַר תִּגַּלַּחַת כָּל רֹאשׁוֹ כְּדִפְסַק הָרַמְבַּ"ם בְּהִלְכוֹת צָרַעַת דַּאֲפִילּוּ
גִּילַּח כָּל הָרֹאשׁ וְשִׁייֵר רַק שַׁעַר א' אֵינוֹ מְקַיֵּים הָעֲשֵׂה ע"ש, נִמְצָא בְּעִידָּנָא דְּמִיעַקַּר לָאו
שֶׁל נָזִיר דְּהַיְינוּ בְּתִגַּלַּחַת שַׁעַר אַחַת דְּעוֹבֵר עַל לָאו לָא מְקַיֵּים הָעֲשֵׂה דְּקִיּוּם הָעֲשֵׂה לְאַחַר
גְּמַר הַתִּגַּלְּחוֹת כָּל הָרֹאשׁ וְכֵיוָן דְּלָא מְקַיֵּים כָּאן הָעֲשֵׂה דְּמִיעַקַּר לָאו לָמָּה יִדְחֶה
כָּאן הָעֲשֵׂה דְּתִגַּלַּחַת מְצוֹרָע הל"ת שֶׁל נָזִיר לְהָכִי הֲוָצְרְכוּ רז"ל לוֹמַר דָּלֶ"ת דְּנָזִיר קִיל
דְּיֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה ומש"ה גַּם דְּלָא מְקַיֵּים בְּעִידָּנָא דְּמִיעַקַּר לָאו הָעֲשֵׂה דּוֹחֶה דִּבְכָאן הל"ת
קִיל מִשּׁוּם דְּיֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה וְהוּא ק"ו מִדָּדָחֵי בְּכָאן ל"ת וַעֲשֵׂה דְּנָזִיר אע"ג דִּבְכָל מָקוֹם אֵין
עֲשֵׂה דּוֹחֶה ל"ת וַעֲשֵׂה מֵחֲמַת דְּקִיל דְּיֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה כְּמַאֲמַר רז"ל דְּאִיכָּא לְמֵיפְרַךְ כו' הֲרֵי
דִּבְכָאן דּוֹחֶה מַה דִּבְכָל מָקוֹם אֵינוֹ דּוֹחֶה מֵחֲמַת דְּקִיל מכ"ש דְּיִדְחֶה ל"ת לְבַד גַּם דִּבְעִידָּנָא
דְּמִיעַקַּר לָאו לָא מְקַיֵּים הָעֲשֵׂה אע"ג דִּבְכָל מָקוֹם אֵינוֹ דּוֹחֶה מֵחֲמַת דְּקִיל כָּאן דְּיֶשְׁנוֹ
בִּשְׁאֵלָה וְזֶהוּ טַעַם הָרָאָבָ"ד שֶׁסּוֹף כָּל סוֹף צְרִיכִין לְטַעַם חֲזַ"ל דְּיֶשְׁנוֹ בִּשְׁאֵלָה כו' ודו"ק:
הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בפ"י מֵהִלְכוֹת כְּלָאִים ה' י"ח פָּסַק לֹא יִלְבַּשׁ אָדָם כִּלְאַיִם עֲרָאי וַאֲפִילּוּ ע"ג
עֶשְׂרָה בְּגָדִים שֶׁאֵינוֹ מְהַנֶּהוּ כְּלוּם וַאֲפִילּוּ לִגְנוֹב בּוֹ אֶת הַמָּכָס מִמּוֹכֵס יִשְׂרָאֵל הָעוֹמֵד
מֵאֵלָיו עכ"לוְהוּא מֵהַמִּשְׁנָה בְּמַסֶּכֶת כִּלְאַיִם וְהִקְשָׁה הכ"מ דְּהָא הר"ש וְהָרֹא"ש כָּתְבוּ
אַהַאי מַתְנִיתִין דְּפְלִיגִי אַמַּתְנִיתִין דְּמוֹכְרֵי כְּסוּת מוֹכְרִים כְּדַרְכָּם וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוְונוּ
בַּחֲמָה מִפְּנֵי הַחַמָּה וּבַגְּשָׁמִים מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים דְּמַהַאי דְּמוֹכְרֵי כְּסוּת שָׁמְעִינַן דְּכֵיוָן דְּאֵינָם
מִתְכַּוְונִים מֵעִקָּר וְאִם כֵּן הָכָא נָמֵי לָמָּה אָסוּר הָא אֵינוֹ מִתְכַּוֵּון, רַק דְּפְלִיגִי מַתְנִיתִין דְּמוֹכְרֵי

כְּסוּת סָבְרָה דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר וּמַתְנִיתִין דְּלָא יִגְנוֹב אֶת הַמֶּכֶס סָבְרָה דְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן אָסוּר וא"כ הָרַמְבַּ"ם הָא פָּסַק לְעֵיל הֲלָכָה ט"ז מוֹכְרֵי כְּסוּת מוֹכְרִין כְּדַרְכָּם א"כ ס"ל דְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר וְהֵיכִי פָּסַק הָכָא דַּאֲפִילּוּ לִגְנוֹב אֶת הַמֶּכֶס אָסוּר וְהַיְינוּ מִשּׁוּם דְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן אָסוּר וְסָתְרִי אַהֲדָדֵי.

וְתֵירֵץ הכ"מ דְּלָא פְלִיגִי מַתְנִיתִין אַהֲדָדֵי כְּלָל דִּסְבִירָא לְהוּ כּוּלְּהוּ דְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר רַק דִּבְהָא דְּמִכֵּס כּוּלְּהוּ מוֹדוּ כֵּיוָן שֶׁהוּא לוֹבֵשׁ מַמָּשׁ עוֹבֵר עַל לֹא תִּלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז אֲבָל מוֹכְרֵי כְּסוּת וְתוֹפְרֵי כְּסוּת שֶׁאֵינָם לוֹבְשִׁים מַמָּשׁ אֶלָּא מַעֲלִים עֲלֵיהֶם מֻוְתָּר אִם אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן, וְהִקְשָׁה הכ"מ ע"ז מֵהָא דְּאָמְרִינַן בב"ק (דַּף קיג) אַהַאי מַתְנִיתִין דְּלֹא יִלְבַּשׁ כִּלְאַיִם אֲפִילּוּ לְהַבְרִיחַ הַמֶּכֶס מִמּוֹכֵס יִשְׂרָאֵל הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו מַתְנִיתִין דְּלָא כר' עֲקִיבָא דְּתַנְיָא אָסוּר לְהַבְרִיחַ הַמֶּכֶס ר"ש אוֹמֵר מִשּׁוּם ר"ע מֻוְתָּר, בִּשְׁלָמָא לְעִנְיַן כִּלְאַיִם בְּהָא פְּלִיגִי מָר סָבַר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר וּמָר סָבַר דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן אָסוּר אֶלָּא לְהַבְרִיחַ הַמֶּכֶס מִי שָׁרִי הָא אָמַר שְׁמוּאֵל דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא, וּמְשַׁנֵּי הָתָם בְּמוֹכֵס הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו אוֹ בְּמוֹכֵס שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָה אַלְמָא דִּבְאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן פְּלִיגִי אִי מֻוְתָּר.

וְתֵירֵץ הכ"מ דְּסָבַר הָרַמְבַּ"ם דְּלָא בָּעֵי הַגְּמָר לִנְחוֹת לְחַלֵּק בְּהָא וְנָקַט דֶּרֶךְ קְצָרָה דִּבְאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן פְּלִיגִי אע"ג דִּבְקוּשְׁטָא לָאו בְּהָנֵי פְּלִיגִי ע"ש, ונלפענ"ד בה"י לְתָרֵץ קֻוְשְׁיוֹת הכ"מ דְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם נְכוֹנִים דְּמוֹכְרֵי כְּסוּת מוֹכְרִים כְּדַרְכָּם דְּהָא דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר וְאַפֵּ"ה פָּסַק שַׁפִּיר דְּלָא יִגְנוֹב הַמֶּכֶס, דִּנְהִי דְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר בְּוַדַּאי הַיְינוּ דַּוְקָא הֵיכָא שֶׁאֵין לוֹ הֲנָאָה מִזֶּה אֲבָל הֵיכָא שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֲנָאָה מִזֶּה בְּוַדַּאי נְהִי שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן אַפֵּ"ה כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱנֶה הָוֵי כִּפְסִיק רֵישָׁא וְאָסוּר וכ"כ הַתּוֹסָ' בְּכַמָּה דֻּוכְתֵי.

וא"כ מוֹכְרֵי כְּסוּת דְּמוֹכְרִים כְּדַרְכָּם א"ש כֵּיוָן דְּאֵינָם מִתְכַּוְּוֹנִים שָׁרִי דְּהָא לָא מִיקְּרֵי הֲנָאָה דְּהָא הַמּוֹכְרִי כְּסוּת אֵינָם לוֹבְשִׁים רַק כְּדֵי לְהַרְאוֹת מִדַּת אָרְכּוֹ וּמִדַּת גָּדְלוֹ וכמ"ש הר"ע בַּרְטְנוּרָה וּלְהַרְאוֹת מִדַּת אָרְכּוֹ וּמִדַּת גָּדְלוֹ יָכוֹל לְהַרְאוֹת אֲפִילּוּ בְּלֹא לְבִישָׁה רַק שֶׁהוּא קְצָת יוֹתֵר טוֹב לְהַרְאוֹת ע"י לְבִישָׁה וְהָא לָא מִיקְּרֵי הֲנָאָה כֵּיוָן שֶׁיָּכוֹל לְהַרְאוֹת בְּלֹא לְבִישָׁה וְכֵיוָן שֶׁאֵין לוֹ הֲנָאָה הָוֵי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן וּמֻוְתָּר דַּהֲנָאָה קְצָת כָּזֶה לָא חֲשִׁיב לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם לֶאֱסוֹר.

אֲבָל בְּלִגְנוֹב הַמֶּכֶס מִמּוֹכֵס יִשְׂרָאֵל הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו נְהִי דְּדָבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר אַפֵּ"ה אָסוּר דְּהָא לִגְנוֹב הַמֶּכֶס פי' הַבַּרְטְנוּרָה דְּהַיְינוּ שֶׁצָּרִיךְ לִיתֵּן מֶכֶס מִבְּגָדִים רַק מִבְּגָדִים שֶׁלּוֹבֵשׁ א"צ לִיתֵּן מֶכֶס וא"כ יֵשׁ לוֹ הֲנָאָה גְּדוֹלָה בְּמַה שֶׁלּוֹבֵשׁ הַכִּלְאַיִם דע"י הַלְּבִישָׁה פּוֹטֵר עַצְמוֹ, וְאִם כֵּן נְהִי דְּהָוֵי דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן אַפֵּ"ה אָסוּר דְּהָא נֶהֱנֶה מִזֶּה שֶׁלּוֹבֵשׁ הַכִּלְאַיִם וְלָא סָתְרִי מַתְנִי' אַהֲדָדֵי כְּלָל וּפָסַק הָרַמְבַּ"ם שַׁפִּיר לְתַרְוַוְיְיהוּ דִּנְהִי דְּדָבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר אַפֵּ"ה אָסוּר לִלְבֹּוֹשׁ לִגְנוֹב הַמֶּכֶס דְּהָא יֵשׁ לוֹ הֲנָאָה גְּדוֹלָה מִזֶּה וְאָסוּר דְּזֶה חָשׁוּב שַׁפִּיר הֲנָאָה לֶאֱסוֹר מֵחֲמַת זֶה שעי"ז מַרְוִיחַ הַמֶּכֶס.

וְאִי קַשְׁיָא דְּאִי הָכִי יִשָּׁאֵר הַקֻּוְשְׁיָא הֵיכִי אָמְרִינַן בַּגְּמָרָא בב"ק (דַּף קיג) בִּשְׁלָמָא לְעִנְיַן כִּלְאַיִם בְּהָא פְּלִיגִי מ"ס דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר וּלְהָכִי לוֹבֵשׁ לִגְנוֹב הַמֶּכֶס מִמּוֹכֵס יִשְׂרָאֵל הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו שָׁרִי וְהָא נְהִי דְּדָבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר אַפֵּ"ה הֵיכִי שָׁרִי לִלְבֹּוֹשׁ כִּלְאַיִ' לְגַנּוּ' הַמֶּכֶס מִמֻּוְכֵּ' הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו הָא נֶהֱנֶה מִזֶּה שֶׁלּוֹבֵשׁ שא"צ לִיתֵּן וְהֵיכָא שֶׁנֶּהֱנֶה לָא מְהַנֵּי דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כו' וא"כ הֵיכִי קָאָמַר בַּגְּמָרָא בִּשְׁלָמָא לְעִנְיַן כִּלְאַיִם שַׁפִּיר

דְּסָבַר דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר וְהָא נֶהֱנֶה שֶׁאֵין צָרִיךְ לִיתֵּן מֶכֶס מֵחֲמַת שֶׁלּוֹבֵשׁ הַבֶּגֶד,לָא קָשֶׁה מִידִי דְּהָכִי מַקְשֶׁה בַּגְּמָרָא דְּהָא לִכְאוֹרָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק בִּגְמָרָא דְּקָאָמַר לְעִנְיַן כִּלְאַיִם שַׁפִּיר דִּבְהָא פְּלִיגִי מַר סָבַר דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן מֻוְתָּר אֶלָּא לִגְנוֹב הַמֶּכֶס מִי שָׁרִי הָאָמַר שְׁמוּאֵל דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא, וְלִכְאוֹרָה הֵיכִי מַקְשֶׁה מִשְּׁמוּאֵל אדר' עֲקִיבָא דִּילְמָא ר"ע לָא ס"ל הָא דִּשְׁמוּאֵל וּמִדְּר' עֲקִיבָא אַדְּרַב שְׁמוּאֵל נָמֵי לָא קָשֶׁה דִּשְׁמוּאֵל ס"ל כְּאִידָךְ תַּנָּא וְהֵיכִי מַקְשֶׁה בִּסְתָם וְהָאָמַר שְׁמוּאֵל כו', אַךְ נלפענ"ד דְּבַגְּמָרָא מַקְשֶׁה מִמַּה נַפְשָׁךְ הֵיכִי אָמַר ר"ע מֻוְתָּר לְהַבְרִיחַ הַמֶּכֶס הָאָמַר שְׁמוּאֵל דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא, וְאִי תֵימָא דר"ע לָא ס"ל כִּשְׁמוּאֵל א"כ יִקְשֶׁה לְעִנְיַן כִּלְאַיִם אַמַּאי שָׁרִי הָא נְהִי דְּהָוֵי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוֵּן הָא נֶהֱנֶה כֵּיוָן דְּמֵחֲמַת זֶה שֶׁלּוֹבֵשׁ הַכִּלְאַיִם פּוֹטֵר א"ע וְכֵיוָן דְּנֶהֱנֶה לָא מְהַנֵּי דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כו' אֶלָּא ע"כ דְּאִית לֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל דְּאָסוּר לְהַבְרִיחַ הַמֶּכֶס וְהָוֵי שַׁפִּיר דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה א"כ הֵיכִי אָמַר דְּשָׁרֵי לְהַבְרִיחַ הָא אָסוּר דְּדִינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא וא"כ מַקְשֶׁה הַגְּמָרָא מִמַּה נַפְשָׁךְ הֵיכִי שָׁרִי לְהַבְרִיחַ הָא דִּינָא דְּמַלְכוּתָא דִּינָא וְאִי תֵימָא דְּלָא ס"ל דִּשְׁמוּאֵל וס"ל דְּשָׁרֵי לְהַבְרִיחַ א"כ נֶהֱנֶה מִזֶּה שֶׁלּוֹבֵשׁ הַכִּלְאַיִם וא"כ הָדְרָא קוּשְׁיָא לְעִנְיַן כִּלְאַיִם בְּמַאי פְּלִיגִי דְּכֵיוָן דְּנֶהֱנֶה לָא מְהַנֵּי דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כו' וְתֵירֵץ בַּגְּמָרָא בְּמוֹכֵס יִשְׂרָאֵל הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו אוֹ בְּמוֹכֵס שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָה דְּשָׁרֵי לְהַבְרִיחַ מִמֶּנּוּ וְאִי קַשְׁיָא דא"כ הָדְרָא קוּשְׁיָא לְדֻוְכְתָּא דִּלְעִנְיַן כִּלְאַיִם בְּמַאי פְּלִיגִי דְּהָא כֵּיוָן דְּשָׁרֵי לְהַבְרִיחַ הָא נֶהֱנֶה וְלָא מְהַנֵּי דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כַּנַ"ל לָא קָשֶׁה דְּהָא ק"ל בִּנְדָרִים הַמֻּוְדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵירוֹ פּוֹרֵעַ אֶת חוֹבוֹ דְּלָא מִיקְּרֵי הֲנָאָה וְאָמְרִינַן שָׁם דִּפְלִיגִי בְּהַאי מִילְּתָא דְּאִית סָבְרִי דְּמִיקְּרֵי הֲנָאָה מַה שֶׁפּוֹרֵעַ אֶת חוֹבוֹ וְכָתְבוּ שָׁם הַפּוֹסְקִים דְּדַוְקָא בְּחוֹבוֹ מִיקְּרֵי הֲנָאָה מַה שֶׁפּוֹרֵעַ אֲבָל הֵיכָא שֶׁפּוֹרֵעַ מַה שֶׁאֶחָד רוֹצֶה לִגְזוֹל אוֹתוֹ וְהוּא מְסַלֵּק אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יִגְזוֹל לָא מִיקְּרֵי הֲנָאָה גַּם לְרַבָּנָן ע"ש, וְהַשְׁתָּא א"ש דְּבַגְּמָרָא תֵּירֵץ בְּמוֹכֵס יִשְׂרָאֵל הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו אוֹ שֶׁאֵין לוֹ קִצְבָּה דְּהָוֵי גַּזְלָן וּלְהָכִי שָׁרִי לְהַבְרִיחַ מִמֶּנּוּ הַמֶּכֶס וְלָא קָשֶׁה נָמֵי א"כ הָדְרָא קוּשְׁיָא לְדֻוְכְתָּא לְעִנְיַן כִּלְאַיִם הָא נֶהֱנֶה בָּמָה שֶׁלּוֹבֵשׁ וְלָא מְהַנֵּי דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כַּנַ"ל דְּזֶה אֵינוֹ דְּהָא כֵּיוָן דְּמַיְירֵי בְּמוֹכֵס יִשְׂרָאֵל הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו לָא מִיקְּרֵי הֲנָאָה כְּלָל בָּמָה שֶׁמַּבְרִיחַ מִמֶּנּוּ וּלְהָכִי הָוֵי שַׁפִּיר דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן וּמֻוְתָּר דְּהָא אֵינוֹ נֶהֱנֶה כְּלָל דְּהָא הַמּוֹכֵס הוּא גַּזְלָן וְלָא מִיקְּרֵי הֲנָאָה מַה שֶׁמַּבְרִיחַ א"ע מִגְּזֵלָה כמ"ש הַפּוֹסְקִים בִּנְדָרִים כו'.

וּלְהָכִי שַׁפִּיר מֻוְתָּר לִלְבֹּוֹשׁ דְּהָוֵי דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן. וְעַל הָרַמְבַּ"ם ל"ק הֵיאַךְ פָּסַק וַאֲפִילּוּ לִגְנוֹב הַמֶּכֶס אָסוּר הָא הָוֵי דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ נֶהֱנֶה וְכַנַ"ל, דז"א דְּהָא הָרַמְבַּ"ם דִּקְדֵּק בִּלְשׁוֹנוֹ "לִגְנוֹב" הַמֶּכֶס וּבַבָּרַיְיתָא אִיתָא "לְהַבְרִיחַ" הַמֶּכֶס וּלְשׁוֹן לְהַבְרִיחַ הֵיכָא שֶׁהוּא בְּמוֹכֵס הָעוֹמֵד מֵאֵלָיו שֶׁהוּא גַּזְלָן וּמַבְרִיחַ מֵאִתּוֹ שֶׁלֹּא לְגָוְזְלוֹ, וּלְשׁוֹן לִגְנוֹב שַׁיָּיְךְ הֵיכָא שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד מֵאֵלָיו וְהָוֵי גְּנֵבָה שֶׁהַמּוֹכֵס אֵינוֹ גַּזְלָן וא"כ כֵּיוָן שֶׁהַמּוֹכֵס אֵינוֹ גַּזְלָן הָוֵי שַׁפִּיר הֲנָאָה מַה שֶׁלּוֹבֵשׁ הַכִּלְאַיִם וא"כ לָא מְהַנֵּי דָּבָר שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כַּנַ"ל וּפָסַק שַׁפִּיר דַּאֲפִי' לִגְנוֹב הַמֶּכֶס אָסוּר דִּלְשׁוֹן גְּנֵבָה הוּא מַה שֶׁשַּׁיָּיְךְ לַחֲבֵירוֹ וְגוֹנֵב מִמֶּנּוּ כִּלְשׁוֹן הַתּוֹרָה לֹא תִּגְנוֹב וּמְתֹוְרָץ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם בס"ד ודו"ק: בָּרַמְבַּ"ם פ"נ מֵהִלְכוֹת עֲבָדִים הל' י"ד מַקְשֶׁה הַמִּשְׁנָה לְמֶלֶךְ אַהָא דְּאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא בְּחֻלִּין פ' כ"ה (דַּף קי) כָּל מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ אֵין ב"ד כּוֹפִין עָלָיו וְהִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת בב"ב פֶּרֶק הַשֻּׁוְתָּפִין אַהָא דְּאָמְרִינַן רָבָא אַכְפִּיָּיהּ לר"נ בַּר אַמֵּי וּשְׁקַל מִינֵּיהּ ד' מְאָה זוּזֵי לִצְדָקָה וְהָא הָוֵי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ, וְתֵירֵץ ר"ת דְּהַאי כְּפִיָּיהּ הַיְינוּ בִּדְבָרִים ור"י תֵּירֵץ דְּבִצְדָקָה כּוֹפִין דְּאִית

בֵּיהּ נָמֵי לָאו וְהִקְשָׁה הַמִּשְׁנָה לַמֶּלֶךְ דְּהָא אָמְרִינַן בְּפֶרֶק שְׁלוּחַ הַקֵּן הַהוּא דְּגַזְּינְהוּ לְגַפָּה וְשַׁלְּחָהּ וְאַחַ"כ תָּפְסָה נַגְּדֵיהּ ר' יְהוּדָא וְהָא שְׁלוּחַ הַקֵּן הוּא מ"ע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ וְאֵיךְ נַגְּדֵיהּ רַב יְהוּדָא וּבִשְׁלָמָא לְתֵירוּץ ר"י דְּבִצְדָקָה כּוֹפִין מִשּׁוּם דְּאִית בֵּיהּ נָמֵי לָאו נִיחָא דְּבִשְׁלוּחַ הַקֵּן אִית בֵּיהּ נָמֵי לָאו דְּלָאוּתְקַח הָאֵם כָּל הַבָּנִים אֲבָל לר"ת דַּאֲפִילּוּ בְּצִדָּהּ לָא כָּיְיפִינַן לֵיהּ אֶלָּא בִּדְבָרִים קָשֶׁה הֵיאַךְ נוֹגְדִין הָא הָוֵי מ"ע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ וְהִנִּיחַ בצ"ע ע"ש.

ולפענ"ד לְתָרֵץ קֻוּשְׁיַת הַמִּשְׁנָה לַמֶּלֶךְ דְּהִנֵּה רַשְׁ"י ז"ל פי' הַטַּעַם דמ"ע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ אֵין כּוֹפִין עָלָיו מִשּׁוּם דִּלְכָךְ פֵּירֵשׁ מַתַּן שְׂכָרָהּ לוֹמַר אִם לֹא תְּקַיְּימָנָה זֶהוּ עָוְנָשׁוֹ שֶׁלֹּא יִטּוֹל שָׂכָר זֶה וֶהֱבִיאוֹ שָׁם במ"ל וְהִנֵּה זֶה שַׁיָּיךְ הֵיכָא שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה אֵצֶל מִצְוָה מַתַּן שְׂכָרָהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה א"כ אֵיכָא לְמֵימַר שַׁפִּיר דִּלְהָכִי פֵּירֵשׁ מַתַּן שְׂכַר מִצְוָה זוֹ בעוה"ז לוֹמַר שֶׁאֵין כּוֹפִין עָלָיו רַק שֶׁאִם לֹא יַעֲשֶׂה הַמִּצְוָה זֶהוּ עָוְנָשׁוֹ שֶׁלֹּא יִטּוֹל שָׂכָר זֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה משא"כ הֵיכָא שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה אֵצֶל מִצְוָה מַתַּן שָׂכָר לָעוֹלָם הַבָּא וַדַּאי לָא מִיקַּרֵי מַתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ דְּהָכָא לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר טַעַם רַשְׁ"י דִּלְכָךְ פֵּירֵשׁ תּוֹרָה מַתַּן שָׂכָר לוֹמַר אִם לֹא תְּקַיְּימָנָה זֶהוּ עָוְנָשׁוֹ וְאֵין כּוֹפִין עָלָיו דְּהָא כָּל הַמִּצְוֹת נָמֵי מַתַּן שְׂכָרָהּ לְעוֹלָם הַבָּא וְאַפְּ"ה בְּוַדַּאי לֹא דַּיּוֹ בְּעָוְנָשׁוֹ זֶה רַק שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ וְלָא אָמְרִינַן דְּזֶהוּ עָוְנָשׁוֹ שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵל שָׂכָר לָעוֹלָם הַבָּא דְּכֵינָן דִּשְׂכָרוֹ הוּא לעוה"ב לֹא דַּי בְּעוֹנֶשׁ זֶה שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵל הַשָּׂכָר לעוה"ב רַק שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ ג"כ, וא"כ הֵיכָא שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה אֵצֶל מ"ע מַתַּן שְׂכָרָהּ לעוה"ב בְּצִדָּהּ בְּוַדַּאי לָא שָׁאנֵי לָן מִכָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁכּוֹפִין עָלָיו רַק במ"ע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ לעוה"ז בְּצִדָּהּ שַׁיָּיךְ לוֹמַר טַעַם רַשְׁ"י ז"ל דִּלְכָךְ כָּתוּב שְׂכָרָהּ לעוה"ז בְּצִדָּהּ לוֹמַר אִם לֹא יְקַיְּימָנָּה זֶהוּ עָוְנָשׁוֹ וְאֵין כּוֹפִין עָלָיו אֲבָל הֵיכָא שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ לעוה"ב לֹא שַׁיָּיךְ זֶה דְּלָא שָׁאנֵי לָן מִכָּל הַמִּצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה וּבְוַדַּאי כּוֹפִין עָלָיו אוֹתוֹ וְהַשְׁתָּא אָתֵי שַׁפִּיר דְּגַבֵּי צְדָקָה שַׁיָּיךְ שַׁפִּיר דְּהָוֵי מ"ע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ וּלְהָכִי כָּתַב ר"ת דְּאֵין כּוֹפִין דְּבִצְדָקָה כָּתוּב בַּתּוֹרָה בַּפָּרָשָׁה רְאֵה וְלֹא יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ ה' בְּכָל מַעֲשֶׂה יָדֶךָ וּבְכָל מִשְׁלַח יָדֶךָ וְכֵינָן שֶׁכָּתוּב בְּצִדָּהּ יְבָרֶכְךָ בְּכָל מַעֲשֶׂה יָדֶךָ הַיְינוּ מַתַּן שְׂכָרָהּ לעוה"ז וּבְזֶה שַׁיָּיךְ טַעַם רַשְׁ"י דִּלְכָךְ פֵּירֵשׁ תּוֹרָה מַתַּן שָׂכָר בעוה"ז יְבָרֶכְךָ בְּכָל מַעֲשֶׂה יָדֶיךָ לוֹמַר אִם לֹא יְקַיְּימָנָּה זֶהוּ עָוְנָשׁוֹ שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵל שָׂכָר זֶה וְהָוֵי שַׁפִּיר מ"ע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ בעוה"ז וְאֵין כּוֹפִין עָלָיו וְגַבֵּי הַעֲנָקַת עֶבֶד ג"כ שֶׁכָּתַב בְּמִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ שָׁם דְּאֵין כּוֹפִין אוֹתוֹ דְּהָוֵי מ"ע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ הוּא שַׁפִּיר דְּגַבֵּי הַעֲנָקַת עֶבֶד כָּתוּב בַּתּוֹרָה לֹא יִקְשֶׁה בְּעֵינֶיךָ בְּשַׁלְּחֲךָ אוֹתוֹ כו' יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה הֲרֵי שֶׁכָּתוּב מַתַּן שְׂכָרָהּ בעוה"ז בְּצִדָּהּ מִדְּכְתִיב בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה דְּזֶהוּ שְׂכַר עוה"ז וְשַׁיָּיךְ טַעַם רַשְׁ"י ז"ל דִּלְכָךְ פֵּירֵשׁ תּוֹרָה מַתַּן שְׂכָרָהּ בעוה"ז שֶׁלֹּא יִטּוֹל שָׂכָר זֶה משא"כ גַּבֵּי שְׁלוּחַ הַקֵּן כָּתוּב בְּתוֹרָה לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים וְאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא בְּקִידּוּשִׁין פ"א אָמַר רַב יְעָרֵב הֲרֵי שֶׁאָמַר לוֹ אָבִיו עֲלֵה לַבִּירָה וְהָעֲלָה לִי גּוֹזָלוֹת וְעָלָה וְשִׁלַּח אֶת הָאֵם וְלָקַח אֶת הַבָּנִים וְנָפַל וָמֵת הֵיכָן אֲרִיכוּת יָמָיו שֶׁל זֶה אֶלָּא לְמַעַן יִיטַב לָךְ לְעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב וּלְמַעַן יַאֲרִיךְ יָמִים לָעוֹלָם שֶׁכֻּלּוֹ אָרֹךְ הֲרֵי שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ לָעוֹלָם הַבָּא וְכֵינָן שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ הַיְינוּ בעוה"ב כּוֹפִין עָלָיהָ דְּלֹא שַׁיָּיךְ טַעַם רַשְׁ"י ז"ל דִּלְכָךְ פֵּירֵשׁ תּוֹרָה מַתַּן שְׂכָרָהּ בעוה"ב לוֹמַר אִם לֹא יְקַיְּימֶנָּה זֶהוּ עָוְנָשׁוֹ שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵל שְׂכָרָהּ לעוה"ב דמ"ש מִכָּל מִצְוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ לעוה"ב וְאַפְּ"ה לֹא דַּיּוֹ בְּעָוְנָשׁוֹ זֶה וה"נ לָא שָׁנָא

וּבְוַדַּאי לֹא דַּיּוֹ בְּעוֹנֶשׁ זֶה שֶׁאֵינוֹ נוֹטֵל שָׂכָר בעוה"ב רַק שֶׁכּוֹפִין אוֹתוֹ ג"כ וּלְהָכִי גַּבֵּי שְׁלוּחַ הַקֵּן כּוֹפִין אוֹתוֹ אע"פ שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָהּ בְּצִדָּהּ וּמְתוֹרָץ קֻושְׁיַת הַמִּשְׁנָה לְמֶלֶךְ דמש"ה נַגְּדִיהּ רַב יְהוּדָא בְּשִׁלּוּחַ הַקֵּן ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם הִלְכוֹת בִּיאַת הַמִּקְדָּשׁ פִּ"א הֲלָכָה ח' וְז"ל כֹּהֵן שֶׁגָּדַל שְׁעָרוֹ כו' וְאִם נִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ וְעָבַד חַיָּיב מִיתָה שֶׁנֶּאֱמַר וְיַיִן לֹא יִשְׁתּוּ כָּל כֹּהֵן כו' וּפָרַע לֹא יִשָּׁלְחוּ מַה שְׁתּוּיֵי יַיִן בְּמִיתָה אַף מְגֻוָּדְלֵי פֶּרַע בְּמִיתָה וּמַקְשֶׁה הכ"מ מַה צּוֹרֶךְ לְהֶיקֵּשׁ זֶה הָא מִקְרָא מַשְׁמַע רַאֲשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא תִפְרֹמוּ וְלֹא תָמֻותוּ הָא אִם תִּפְרָעוּ תָּמוּתוּ, וּמַה שֶּׁתִּירֵץ שָׁם הכ"מ דִּקְרָא אֶפְשָׁר לְפָרְשׁוֹ לִרְשׁוּת דְּהָכִיקָאָמַר אע"פ שֶׁשְּׁאָר אֲבֵלִים שֶׁלֹּא קָרְעוּ וְלֹא פָּרְמוּ חַיָּיבִים מִיתָה אֵינְכֶם בִּכְלַל חִיּוּב זֶה אֵינָנִי מֵבִין לְרֹוב ענ"ד דַּהֲרֵי הָרַמְבַּ"ם גּוּפָא בפ' זֶה הֲלָכָה י"ד לְעִנְיַן קְרוּעֵי בְּגָדִים דְּחַיָּיב מִיתָה הֵבִיא מִקְרָא דְּרָאשֵׁיכֶם לֹא תִפְרָעוּ כו' הֲרֵי דְּמִפָּרֵשׁ לִקְרָא לְחִיּוּב מִיתָה, וְלֹא עָלְתָה עַל דַּעְתּוֹ דְּיֵהֵא בְּאֶפְשָׁרִי לְפָרֵשׁ קְרָא לְעִנְיַן רְשׁוּת כִּדְכָתַב הכ"מ, וְקֻושְׁיַת הכ"מ קֻושְׁיָא עֲצוּמָה.

והנלפע"ד בס"ד לְתָרֵץ דְּהָרַמְבַּ"ם מִקּוֹדֶם בְּכָאן לְעִנְיַן פְּרוּעֵי רֹאשׁ לֹא הָיָה יָכוֹל לְהָבִיא מִקְרָא דְּהָיָה בְּאֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּיוָן דִּבְקְרָא כְּתִיב וְלֹא תָמוּתוּ אַחַר רָאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא תִפְרֹמוּ, הָא דְּאִם יַעֲשׂוּ שְׁתֵּיהֶן דְּתִפְרָעוּ רֹאשׁ וְיִפְרוֹמוּ בְּגָדִים יָמוּתוּ דְּהָא וְלָא תָמוּתוּ קָאֵי אַשְׁנֵיהֶם דְּנִזְכַּר מִקּוֹדֶם שֶׁאִם יַעֲשֶׂה שְׁנֵיהֶם הַנִּזְכָּר מִקּוֹדֶם דְּהַיְינוּ פְּרוּעֵי רֹאשׁ וּפְרוֹמֵי בְּגָדִים יָמוּתוּ, אֲבָל עַל פְּרוּעֵי רֹאשׁ לְבַד מָנָא לַן דְּחַיָּיב מִיתָה, לְהָכִי מֵבִיא הָרַמְבַּ"ם רְאָיָה לִסְתּוֹר דמש"ה פּוֹסֵק דְּעַל פְּרִיעָה לְבַד חַיָּיב מִיתָה דְּבִקְרָא דְּיֶחֱזְקֵאל אִיתַּקֵּשׁ פְּרוּעֵי רֹאשׁ לִשְׁתּוּיֵי יַיִן דָּמָה עַל שְׁתּוּיֵי לְבַד חַיָּיב מִיתָה דְּבִקְרָא אַזְהִיר מִיתָה בִּשְׁתּוּיֵי יַיִן לְבַד כְּנֶאֱמַר בַּפָּרָשָׁה יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ כו' אַף פְּרוּעֵי רֹאשׁ לְבַד בְּמִיתָה וּמֵעַתָּה כֵּיוָן דְּמִקּוֹדֶם הוֹכִיחַ מִקְרָא דְּיֶחֱזְקֵאל דְּעַל פְּרוּעֵי רֹאשׁ לְבַד בְּמִיתָה ע"כ מוּכָח דִּקְרָא דְּרָאשֵׁיכֶם אַל תִּפְרָעוּ כו' עַד וְלֹא תָמוּתוּ קָאֵי אָכַל חַד וְחַד אוֹ פְּרוּעֵי רֹאשׁ אוֹ קְרוּעֵי בְּגָדִים, דל"ל עַל שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד דְּיַעֲבוֹר יִתְחַיֵּיב מִיתָה אֲבָל לֹא עַל אַחַת כו' דְּהָא פְּרוּעֵי רֹאשׁ אִיתַּקֵּשׁ בִּקְרָא דְּיֶחֱזְקֵאל לְחַיֵּיב מִיתָה עָלָיו לְבַדּוֹ דְּדָמֵי לִשְׁתּוּיֵי יַיִן ע"כ דִּקְרָא וְלֹא תָמוּתוּ קָאֵי אָכַל אַחַת וְאַחַת דְּאִם יִפְרַע רֹאשׁ אוֹ יִפְרֹם בְּגָדִים יִתְחַיֵּיב מִיתָה אָכַל אֶחָד אִם יַעֲשֶׂה, מש"ה אַחַ"כ שַׁפִּיר בַּהֲלָכָה י"ד לְעִנְיַן קְרוּעֵי בְּגָדִים דְּחַיָּיב מִיתָה מֵבִיא מִקְרָא דְּרָאשֵׁיכֶם, דל"ל תּוּ לְפָרֵשׁ דֶּקֶר דְּרָאשֵׁיכֶם קָאֵי אִם יַעֲשֶׂה שְׁנֵיהֶם דְּכְבָר הוֹכִיחַ מִקּוֹדֶם מִקְרָא דְּיֶחֱזְקֵאל דִּקְרָא וְלֹא תָמוּתוּ דִּכְתִיב גַּבֵּי רָאשֵׁיכֶם קָאֵי אָכַל חַד וְחַד.

אָמְנָם מִקּוֹדֶם שֶׁהוֹכִיחַ מִקְרָא דְּיֶחֱזְקֵאל לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרִי לוֹ לְהָבִיא רְאָיָה מִקְרָא דְּרָאשֵׁיכֶם, דְּהֵ"א דפי' וְלֹא תָמוּתוּ בַּקְרָא דְּרָאשֵׁיכֶם דְּאִם עוֹשֶׂה שְׁנֵיהֶם פְּרוּעֵי רֹאשׁ וּפְרוֹמֵי בְּגָדִים חַיָּיב מִיתָה אֲבָל עַל אַחַת לְבַד אֵינוֹ חַיָּיב משא"כ אַחַר שֶׁהוֹכִיחַ מִקְרָא דְּיֶחֱזְקֵאל וְיַיִן לֹא יִשְׁתּוּ כָּל כֹּהֵן ל"ל כֵּן כו', וּמְתוֹרָץ קֻושְׁיַת הכ"מ עַל הָרַמְבַּ"ם וּנְכוֹנִים וּמְתוּקִים דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם פ"ד מֵהִלְכוֹת תְּפִילִין הל' ד וְז"ל תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת שֶׁל יָד וְשֶׁל יָד אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת שֶׁל רֹאשׁ.

וְכָתַב הכ"מ דְּפוֹסֵק דְּלֹא כְּרַב חִסְדָּא דְּסוֹבֵר דְּדַוְקָא בְּיֵשׁ לוֹ שְׁתֵּיהֶן אֵינָם מְעַכְּבוֹת זא"ז אֲבָל אֵין לוֹ שְׁתֵּיהֶן מְעַכְּבוֹת זא"ז אֶלָּא ש"מ דְּפוֹסֵק אֲפִילּוּ אֵין לוֹ אֵין מְעַכְּבוֹת זא"ז. הֲגַם דִּבְכֵי' לַמַּשְׁנָיוֹת בְּמָנָחוֹת פּוֹסֵק כר"ח מ"מ בְּחִיבּוּרוֹ הָדַר בֵּיהּ ע"כ דִּבְרֵי הכ"מ.

וְלִכְאוֹרָה אֵינָם מוּבָנִים דְּבָרָיו זַ"ל כֵּיוָן דְּהָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת פּוֹסֵק בְּהֶדְיָא כְּרַב חִסְדָּא מנ"ל דִּבְחִיבּוּרוֹ אֵינוֹ סוֹבֵר כֵּן כֵּיוָן דִּבְחִיבּוּרוֹ לֹא בֵּיאֵר לְהֵיפֶךְ. והנלפענ"ד לְתָרֵץ דַּעַת הכ"מ דְּשַׁפִּיר מוּכָח כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם דִּבְחִיבּוּרוֹ פּוֹסֵק דְּלָא כר"ח מֵהָא דְּפוֹסֵק בְּהִלְכוֹת כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ פֶּרֶק י' הֲלָכָה ו' וְז"ל לְפִיכָךְ אֵין הַכֹּהֵן יָכוֹל לַעֲבֹד בִּתְפִילָּה שֶׁל יָד שֶׁהֲרֵי חוֹצֶצֶת אֲבָל ש"ר אֵינָהּ חוֹצֶצֶת וְאִם רָצָה לְהַנִּיחָם בְּשָׁעַת עֲבוֹדָה מַנִּיחַ ע"כ ומַקְשֶׁה שָׁם הכ"מ לָמָּה כָּתַב וְאִם רָצָה לְהַנִּיחָם בְּשָׁעַת עֲבוֹדָה מַנִּיחַ דְּהוּא לִכְאוֹרָה לְמֻוָתָּר דְּהָא כָּתַב קוֹדֶם דש"ר אֵינָהּ חוֹצֶצֶת מִמֵּילָא מַשְׁמַע דְּיָכוֹל לְהַנִּיחַ בְּשָׁעַת עֲבוֹדָה ע"ש, וּלְפִי הַנָּ"ל נִיחָא דְּהָרַמְבַּ"ם רוֹצֶה בָּזֶה לְאַשְׁמְעִינַן דְּחָזַר מִפֵּירוּשׁ כְּפִי שֶׁכָּתַב הכ"מ דְּלָא כר"ח, דְּהִנֵּה בְּפֵירוּשׁוֹ כָּתַב בִּמְנָחוֹת בפ"ד מִשְׁנָה א' וְהוּא דמש"ה לר"ח דַּוְקָא בְּיֵשׁ לוֹ שְׁנֵיהֶם אָז אֵין מְעַכְּבִין זא"ז כֵּיוָן דְּבִרְצוֹנוֹ תַּלְיָא מִילְתָא דְּאִם רוֹצֶה מַנִּיחַ שְׁתֵּיהֶן דְּהָא יֵשׁ לוֹ לָכֵן אֵין מְעַכְּבִין זא"ז משא"כ בְּאֵין לוֹ שְׁתֵּיהֶן דְּלָאו בִּרְצוֹנוֹ תַּלְיָא מִילְתָא דְּגַם דִּירְצָה לֹא יָכוֹל לְהַנִּיחַ שְׁתֵּיהֶן דְּהָא אֵין לוֹ שְׁתֵּיהֶן לָכֵן מְעַכְּבִין זא"ז דִּכְשֶׁיִּרְאֶה שֶׁהִתִּירוּ לוֹ אַחַת מֵהֶן אע"פשֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַנִּיחַ שְׁתֵּיהֶן יִסְבּוֹר שֶׁתָּמִיד סַגִּי בְּאֶחָד לְבַד ע"ש וְתִמְצָא.

לָכֵן כִּי לְמַאי דְּפָסְקִינַן דְּלָא כְּרַב חִסְדָּא אע"פ דְּלָא בִּרְצוֹנוֹ תַּלְיָא מִילְתָא שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַנִּיחַ שְׁתֵּיהֶן ג"כ יָכוֹל אֵין מְעַכְּבוֹת זא"ז וְזֶהוּ כַּוָּנַת הָרַמְבַּ"ם דִּנְהִי דְּכָתַב דִּתְפִלָּה ש"ר אֵינָהּ חוֹצֶצֶת הֲוָה אָמִינָא דַּוְקָא בְּדִיעֲבַד אֵינָהּ חוֹצֶצֶת אֲבָל לְכַתְּחִלָּה אֵין יָכוֹל לְהַנִּיחַ שֶׁל רֹאשׁ לְבַד דְּכָאן הֲוָה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ שְׁתֵּיהֶן דְּלָאו בִּרְצוֹנוֹ תַּלְיָא מִילְתָא דְּגַם אִם יִרְצֶה לְהַנִּיחַ שֶׁל יָד בְּשָׁעַת עֲבוֹדָה אֵינוֹ יָכוֹל דְּחוֹצֶצֶת וְכֵיוָן דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְהַנִּיחַ שְׁתֵּיהֶן הֲוָה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ שְׁתֵּיהֶן דְּכָל הַטַּעַם שֶׁאֵין לוֹ שְׁתֵּיהֶן לר"ח מִשּׁוּם דְּלָאו בִּרְצוֹנוֹ תַּלְיָא מִילְתָא לְהַנִּיחַ שְׁתֵּיהֶן כמש"כ הָרַמְבַּ"ם בְּפֵירוּשׁוֹ כַּנַ"ל וא"כ לְרַב חִסְדָּא כָּאן בְּכֹהֵן ג"כ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַנִּיחַ לְכַתְּחִלָּה שֶׁל רֹאשׁ לְבַד דִּמְעַכְּבוֹת זא"ז לְכַתְּחִלָּה קמ"ל הָרַמְבַּ"ם בְּכָאן וְאִם רָצָה לְהַנִּיחַ בְּשָׁעַת עֲבוֹדָה מַנִּיחַ פי' לָא מִיבַּעְיָא דְּאֵינוֹ חוֹצֵץ בְּדִיעֲבַד אֶלָּא אֲפִילּוּ יָכוֹל לְהַנִּיחַ ש"ר לְכַתְּחִלָּה דְּפוֹסֵק דְּלָא כר"ח, דַּאֲפִילּוּ אֵין לוֹ שְׁתֵּיהֶן אֵין מְעַכְּבוֹת זא"ז וְיָכוֹל לְהַנִּיחַ לְכַתְּחִלָּה, וּמְתֹרָץ קֻושְׁיוֹת הכ"מ דְּשַׁפִּיר הֲוָצְרִךְ הָרַמְבַּ"ם לְהַשְׁמִיעַ דִּינוֹ דְּאִם רָצָה לְהַנִּיחַ ש"ר בְּשָׁעַת עֲבוֹדָה דְּמַנִּיחַ וְאֵינוֹ יִתּוּר, וּמִמֵּילָא מְתֹרָץ פְּסַק הכ"מ לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם דְּסוֹבֵר דְּהָרַמְבַּ"ם בְּחִיבּוּרוֹ פּוֹסֵק דַּאֲפִילּוּ אֵין לוֹ שְׁתֵּיהֶן אֵין מְעַכְּבוֹת זא"ז דְּמוּכָח כֵּן בפי' בס"ד לפמ"ש מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ד"ה כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ וּבָרוּר וְנָכוֹן בס"ד ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם בפ"ד מהל' אִיסּוּרֵי מִזְבֵּחַ ה' ו' פָּסַק וְכֵן הַמִּשְׁתַּחֲוֶה לְמַעְיָן הַנּוֹבֵעַ בְּאַרְצוֹ הֲרֵי מֵימָיו פְּסוּלִין לְנַסֵּךְ ע"ש.

וְכָתַב שָׁם הכ"מ דְּהוּא בַּגְּמָרָא ע"ז (דַּף מז) בַּעְיָא דְּלָא אִיפַּשְׁטָא וּפָסַק לְחוּמְרָא ע"כ, וּמַקְשֶׁה הַלֶּחֶם מִשְׁנָה כֵּיוָן דְּהוּא בַּעְיָא דְּלָא אִיפַּשְׁטָא אַמַּאי לֹא כָּתַב דִּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר דְּדַרְכּוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם לִפְסֹוק לְעִנְיַן מֻוקְדָּשִׁין דְּבָעְיָא דְּלָא אִיפַּשְׁטָא דִּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר כִּדְפָסַק בפ"ו הֲלָכָה י"ג בְּחִטִּין שֶׁלִּקְּטָן מִגָּלְלֵי הַבָּקָר כו' לְפִיכָךְ לֹא יָבִיא מֵהֶם מְנָחוֹת וְאִם הֵבִיא כָּשֵׁר וְכָתַב הכ"מ כֵּיוָן דְּבָעְיָא דְּלָא אִיפַּשְׁטָא בַּגְּמָרָא פָּסַק לְקֻלָּא דִּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר וְכֵן בְּפֶרֶק זֶה גַּבֵּי אֶתְנָן ה' יא פָּסַק קַדְמָה וְהִקְרִיבָתוּ קוֹדֶם שֶׁיָּבוֹא עָלֶיהָ כָּשֵׁר דְּכָתַב ג"כ מֵחֲמַת דְּבָעְיָא דְּלָא אִיפַּשְׁטָא בַּגְּמָרָא פָּסַק לְקֻלָּא דִּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר, וְהָכָא ג"כ דְּבָעְיָא דְּלָא אִיפַּשְׁטָא אַמַּאי לֹא כָּתַב דִּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר דִּמְדָּלָא כָּתַב מַשְׁמַע דִּבְדִיעֲבַד נָמֵי פָּסוּל ע"ש שֶׁהִנִּיחַ בצ"ע וְהִיא קֻושְׁיָא עֲצוּמָה לִכְאוֹרָה.

ולענ"ד בס"ד לְתָרֵץ דִּדְבְרֵי הָרַמְבַּ"ם שְׁרִירִין וְקַיָּימִין בְּטַעַם כְּעִיקָּר, דְּאִיתָא בַּגְּמָרָא דְּעֵירוּבִין פ"א דִּקְדָרָה דְּבֵי שַׁוְתָּפֵי לָא קָרִירֵי וְלָא חַמִּימֵי ופרש"י שָׁם דמש"ה בְּמָבוֹי פָּסוּל בְּכַמָּה דְּבָרִים וּבְסָכָּה מַכְשִׁירִין אוֹתָן גַּם דְּסָכָּה חֲמִירָא דְּהוּא דְּאוֹרָיְיתָא מִשּׁוּם דְּבֵאֵמֶת אוֹתָן הַדְּבָרִים כְּשֵׁרִים עפ"י דִּין לָכֵן הִכְשִׁירוּ בְּסָכָּה רַק בַּמָּבוֹי הֶחְמִירוּ גַּם דְּכְשֵׁרִין ע"פ דִּין מִשּׁוּם דְּמָבוֹי הוּא דְּרַבִּים וּקְדָרָה דְּבֵי שַׁוְתָּפֵי לָא קָרִירֵי כו', וְאִם יַכְשִׁירוּ זֶה יָבוֹאוּ לְהָקֵל בְּאִיסּוּר דְּאֵינָן נִזְהָרִין מֵחֲמַת דְּהוּא דְּרַבִּים משא"כ בְּסָכָּה דְּהוּא שֶׁל יָחִיד ע"ש וְתִמְצָא.

לפ"ז בְּעֵזֶר אֲדוֹן כָּל נִיחָא דְּבֶאֱמֶת בְּבַעְיָא דְּלָא אִיפַּשְׁטָא הַדִּין נוֹתֵן לְהָקֵל דמה"ט פָּסַק בְּחִטִּין שֶׁלְּקִטָן כו' וּבְאֶתְנָן דְּכָשֵׁר כמ"ש הכ"מ כַּנַ"ל אֲבָל בְּמֵי חַג פּוֹסֵק לְהַחְמִיר גַּם דְּהַדִּין נוֹתֵן לְהָקֵל דְּהוּא ג"כ בַּעְיָא דְּלָא אִיפַּשְׁטָא כַּנַ"ל מִשּׁוּם דְּמֵי חַג לָא מַשְׁכַּחַת רַק דְּרַבִּים דְּהַיְינוּ בְּסֵכוֹת דְּמְצַוֹת נִיסּוּךְ הַמַּיִם הוּא בִּשְׁבִיל כָּל יִשְׂרָאֵל דְּכָל יִשְׂרָאֵל חַיָּיבִים בָּזֶה הַמִּצְוָה וְכָל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּנִיסּוּךְ הַזֶּה כְּמַאֲמַר רז"ל בַּסֻּכָּה פ"ד ע"ש מש"ה פָּסַק לְחוּמְרָא דְּבָרָבָר שֶׁהוּא שֶׁל רַבִּים מַחְמִירִין אֲפִילּוּ בְּדָבָר שֶׁהַדִּין לְהָקֵל כַּנַ"ל מִגְּמָרָא דְּעֵירוּבִין שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לְהָקֵל בְּאִיסּוּר חָמוּר כְּשֶׁיִּרְאוּ שֶׁמְּקִילִין לָהֶם בָּזֶה דְּנִיסּוּךְ הַמַּיִם דְּהוּא בִּשְׁבִיל רַבִּים דָּמְיָא לְעֵירוּב דְּעוֹשִׂין בִּשְׁבִיל רַבִּים אֲבָל אָתְנָן מַיְירֵי הָרַמְבַּ"ם בְּיָחִיד דְּהוּא מֵבִיא וְכֵן בְּחִטִּין שֶׁלְּקִטָן כו' מַיְירֵי בְּיָחִיד ע"ש דְּדַיְיקִ לֹא יָבִיא מֵהֶם מְנָחוֹת לִישָׁנָא דְּיָחִיד לֹא יָבִיא מש"ה פָּסַק לְהָקֵל דְּאוֹקְמִיהּ אַדִּינֵיהּ כו'מִגְּמָרָא דְּבָרָבָר שֶׁהוּא שֶׁל יָחִיד אִם הַדִּין נוֹתֵן לְהָקֵל מוֹקְמִינַן אַדִּינֵיהּ וּמְקִילִין וּמַכְשִׁירִין וּמְתוֹרָץ קֻוּשְׁיַת הַלֶּחֶם מִשְׁנָה עַל הָרַמְבַּ"ם וְהוּא בס"ד אֱמֶת וּבָרוּר ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם בְּפֵ"ה מה' אִיסּוּרֵי מִזְבֵּחַ הֵ"א וְז"ל שְׂאוֹר וּדְבַשׁ אֲסוּרִין לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

וְכָתַב שָׁם הַמִּשְׁנָה לְמֶלֶךְ לָמָּה לֹא בֵּיאֵר הָרַמְבַּ"ם בִּכְלַל דָּבָשׁ הוּא דְּבַשׁ דְּבוֹרִים וְלֹא דְּבַשׁ תְּמָרִים לְבַד וְרַשְׁ"י בְּנוּיְקָרָא פ' כִּי כָל שְׂאוֹר וְכָל דְּבַשׁ כו' בֵּיאֵר דִּכְתִיב דָּבָשׁ כָּל מְתִיקוּת פְּרִי קָרוּי דָּבָשׁ הֲרֵי דְּבֵיאֵר דְּדְּבַשׁ דְּבוֹרִים בִּכְלָל עיי"ש ונלפענ"ד בס"ד וּבַתְּחִלָּה נִתָּרֵץ מַה דָּרָשָׁה דִּבְיוֹתֵר יֵשׁ לְהַפְלִיא עַל רַשְׁ"י ז"ל לָמָּה כָּלַל רַשְׁ"י דְּבַשׁ דְּבוֹרִים בִּכְלַל מְתִיקוּת פְּרִי דִּכְפִי פְּשׁוּטוֹ לְפִי דִּבְרֵי מִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ מִשּׁוּם דְּדְּבַשׁ דְּבוֹרִים הוּא מָתוֹק ג"כ וְלֹא בֵּיאֵר לְהֶדְיָא דְּבַשׁ דְּבוֹרִים וְהִנֵּה בס"ד דִּדְבְרֵי רַשְׁ"י נְכוֹנִים דרז"ל אָמְרוּ וּמוּבָא ברעב"ט בְּבְכוֹרוֹת מִשְׁנָה ב' ד"ה שֶׁהַיּוֹצֵא מֵהַטָּמֵא כו' ותי' וּדְבַשׁ דְּבוֹרִים מֻוָּתָר וְלָא מַקְרֵי יוֹצֵא מִן הַטָּמֵא לְפִי שֶׁאֵין מְמַצּוֹת אוֹתָן מִבְּשָׂרָן אֶלָּא מַכְנִיסוֹת אוֹתָן שָׁאוֹכֶלֶת מִפִּרְחֵי הָאִילָנוֹת וּמֵהֶן נַעֲשָׂה הַדְּבַשׁ עכ"ל וכ"כ הרע"ב ותוי"ט במס' מַכְשִׁירִין ע"ש וּמֵעַתָּה מִתְקוֹ דִּדְבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל בָּמָה שֶׁמַּרְבֶּה דְּבַשׁ דְּבוֹרִים בִּכְלָלוֹ בִּמְתִיקַת פְּרִי דְּהָא עִיקַּר דְּצָרִיכִין רִיבּוּי דְּבַשׁ דְּבוֹרִים לְאִיסּוּרָא לְמִזְבֵּחַ הוּא מֵחֲמַת דְּמֻוָּתָר לַאֲכִילָה לָאָדָם דְּאִי הָיָה אָסוּר דְּבַשׁ דְּבוֹרִים בַּאֲכִילָה לְאָדָם בלא"ה הָיָה אָסוּר בְּלֹא קָרָא דְּוָכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ כְּמַאֲמַר רז"ל בְּפִסְחִים דְּאֵינוֹ מֻוָּתָר לְמִזְבֵּחַ רַק מַה שֶׁמֻּוָּתָר לְיִשְׂרָאֵל דְּמַשְׁקֶה יִשְׂרָאֵל כְּתִיב מִן הַמֻּוָּתָר לְיִשְׂרָאֵל וְכַמָּה פְּעָמִים אִיתָא בְּדִבְרֵי רז"ל זֶה עִי"ש וְכֵינָן דְּעִיקַּר הֲרִיבּוּי הוּא לֶאֱסוֹר מַחֲמַת דְּמֻוָּתָר לְיִשְׂרָאֵל וְלָמָּה דְּבַשׁ דְּבוֹרִים מֻוָּתָר הוּא מִשּׁוּם דְּהוּא מְתִיקַת פְּרִי שֶׁמִּפִּרְחֵי הָאִילָנוֹת נַעֲשָׂה הַדְּבַשׁ כו', וְזֶה תָּפַס רָשׁ זַ"ל דְּבַשׁ דְּבוֹרִים בִּכְלַל מְתִיקוּת פְּרִי פִּי מַה שֶׁאֲנִי מְרֻבֶּה דְּבַשׁ דְּבוֹרִים הוּא מֵחֲמַת דְּהִיא מְתִיקַת פְּרִי כַּנַ"ל דמה"ט מֻוָּתָר לְיִשְׂרָאֵל דְּהוּא מְתִיקַת פְּרִי וְאֵין מִמְּצוֹת מִגּוּפָן כו' בְּשֵׁם רעב"ט, וְכֵינָן דְּמֻוָּתָר לְיִשְׂרָאֵל מש"ה

מִרְבִּינַן כָּאן דְּאָסוּר לְמִזְבֵּחַ דְּהוּא בִּכְלַל דָּבָשׁ לֹא תַקְטִירוּ דִּקְרָא כפרש"י דִּקְרָא כּוֹלֵל לֶאֱסוֹר כָּל מְתִיקַת פְּרִי.

וְנִיחָא בס"ד דִּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל דמש"ה לֹא כְּתַב רַשְׁ"י כִּפְשׁוּטוֹ דִּקְרָא מְרַבֶּה לֶאֱסוֹר דְּבָשׁ דְּבוֹרִים דְּהֵ"א דְּדָבָשׁ דְּבוֹרִים אָסוּר לְיִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם דְּמִמְּצוֹת מִגּוּפָן, וא"כ יִקְשֶׁה לָמָּה צָרִיךְ קְרָא לְרַבּוֹיֵי לֶאֱסוֹר לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ דְּבָשׁ דְּבוֹרִים מֵחֲמַת דְּנִקְרָא ג"כ דְּבָשׁ הָא בלא"ה אָסוּר לְמִזְבֵּחַ כֵּיוָן דְּאָסוּר לְיִשְׂרָאֵל כִּדְאָמְרוּ רז"ל דְּאֵינוֹ מֻוָתָּר לְמִזְבֵּחַ רַק מַה שֶּׁמֻּוָתָּר לְיִשְׂרָאֵל כַּנַ"ל.

לְהָכִי תָּפַס רַשְׁ"י בְּמְתִיקַת לְשׁוֹנוֹ דמש"ה מִרַבִּינַן דְּבָשׁ דְּבוֹרִים דְּהוּא מְתִיקַת פְּרִי פי' מֵחֲמַת זֶה מֻוָתָּר לְיִשְׂרָאֵל שֶׁאֵינָם מִמְּצוֹת מִגּוּפָן רַק הַדְּבָשׁ נַעֲשֶׂה ע"י מְתִיקַת פְּרִי כמ"ש רעב"ט וְכֵיוָן דְּמֻוָתָּר לְיִשְׂרָאֵל הֵ"א דְּמֻוָתָּר לְמִזְבֵּחַ דְּתוּ הֵיא מִמַּשְׁקֶה יִשְׂרָאֵל דְּמֻוָתָּר לְיִשְׂרָאֵל לְהָכִי צָרִיךְ קְרָא לְרַבּוֹיֵי דְּאָסוּר לְמִזְבֵּחַ דְּדָבָשׁ דְּבוֹרִים הוּא ג"כ בִּכְלַל דְּבָשׁ.

וּנְהִי דְּמֻוָתָּר לְיִשְׂרָאֵל אָסוּר לַמִּזְבֵּחַ מִטַּעַם דְּנִקְרָא דְּבָשׁ ג"כ וּדְבָשׁ אָסְרָה תּוֹרָה לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וְעוֹלִים דִּבְרֵי רַשְׁ"י ז"ל יָפֶה, וּמֵעַתָּה מְתוֹרָץ קוּשְׁיַת הַמִּשְׁנָה לְמֶלֶךְ דהתוי"ט כָּתַב במס' מַכְשִׁירִין פ"ו מ"ד ד"ה ז' מַשְׁקִים הֵם וְז"ל דְּבָשׁ סְתָמָא דְּבִקְרָא דְּתְמָרִים הוּא, וּבִלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם דְּבַשׁ סְתָם הוּא שֶׁל דְּבוֹרִים ג"כ ע"כ.

וּמֵעַתָּה מְתוֹרָץ דְּהָרַמְבַּ"ם דְּכָתַב שְׁאוֹר וּדְבַשׁ וְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם הוּא לְיִשָּׁנָא דְּבְנֵי אָדָם לָזֶה לֹא הֻזְקַרְךְ לְבָאֵר דְּדָבָשׁ דְּבוֹרִים בִּכְלָל דְּבִלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם סְתָם דְּבָשׁ הוּא דְּבוֹרִים כַּנַ"ל משא"כ רַשְׁ"י דְּקָאֵי עַל הַקְּרָא וּמְפָרֵשׁ אוֹתוֹ הֻזְקַרְךְ לְפָרֵשׁ דְּבַשׁ דְּבוֹרִים ג"כ דְּהוּא בִּכְלַל מְתִיקַת פְּרִי כַּנַ"ל לוֹמַר דְּגַם אוֹתוֹ אוֹסֵר הַקְּרָא דבלא"ה הֵ"א דִּקְרָא מַיְירֵי בִּדְבַשׁ תְּמָרִים לְבַד וְלֹא דְּבַשׁ דְּבוֹרִים דְּדָבָשׁ דְּבִקְרָא סְתָמָא הוּא שֶׁל תְּמָרִים לְבַד כַּנַ"ל לָזֶה הֻזְקַרְךְ רַשְׁ"י לְבָאֵר דְּכַוָּנַת קְרָא לֶאֱסוֹר גַּם דְּבַשׁ דְּבוֹרִים וְעַיֵּין בכ"מ שָׁם דְּהָא דְּמִסַּיֵּים הָרַמְבַּ"ם שֶׁנֶּאֱמַר כִּי כָל שְׂאוֹר הַיְינוּ אַדִּסְמִיךְ לֵיהּ פי' דְּאִיסּוּרוֹ בְּכָל שֶׁהוּא אַהָא מַיְירֵי הַקְּרָאאֲבָל לֹא אַדְּבָרִים שְׂאוֹר וּדְבַשׁ אֲסוּרִים ע"ש וְתַמְצָא ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם בפ"ב מה' קָרְבַּן פֶּסַח ד' י"ג כָּתַב מִי שֶׁחָצְיוֹ עֶבֶד וְחָצְיוֹ בֶּן חוֹרִין לֹא יֹאכַל לֹא מִשֶּׁלּוֹ וְלֹא מִשֶּׁל רַבּוֹ ע"ש בְּרָאָבָ"ד דְּמַשִּׁיג עָלָיו, וְכָתַב שָׁם הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה דְּהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ לְהֵיפֶךְ מפרש"י דלפרש"י בִּפְסָחִים (דַּף פח) לְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה יֹאכַל מִשֶּׁל עַצְמוֹ וְהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ לְהֵיפֶךְ לְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה לֹא יֹאכַל לֹא מִשֶּׁל רַבּוֹ וְלֹא מִשֶּׁל עַצְמוֹ ע"ש ורעב"ט בִּפְסָחִים פ"ח מִשְׁנָה א' מְפָרֵשׁ כְּרַשְׁ"י דְּלִמְשְׁנָה אַחֲרוֹנָה יֹאכַל מִשֶּׁל עַצְמוֹ וּמַקְשֶׁה עָלָיו התוי"ט שָׁם ד"ה לֹא יֹאכַל דרעב"ט סוֹתֵר א"ע דְּכָאן פי' כְּרַשְׁ"י וּבַחֲגִיגָה פ"א מ"א לָעִנְיָן עוֹלַת רְאִיָּה וְשַׁלְמֵי חֲגִיגָה פָּסַק כָּרְמְבַּ"ם דְּלִמְשְׁנָה אַחֲרוֹנָה פָּטוּר מֵעוֹלַת רְאִיָּה וַחֲגִיגָה עַד שֶׁיְּשַׁחְרֵר אוֹתוֹ לְגַמְרֵי ע"ש וְהוּא תֵּימַהּ גְּדוֹלָה וְהִנִּיחַ בצ"ע, הַנִּרְאֶה בס"ד לְתָרֵץ דַּעַת רעב"ט דְּהַכֶּסֶף מִשְׁנֶה כָּתַב בְּשֵׁם רַבֵּינוּ אַבְרָהָם בְּנוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם דְּתֵירֵץ דַּעַת אָבִיו דמש"ה סוֹבֵר אָבִיו הָרַמְבַּ"ם דְּלִמְשְׁנָה אַחֲרוֹנָה אֵינוֹ אוֹכֵל גַּם מִשֶּׁל עַצְמוֹ דְּבֶאֱמֶת מִצַּד הַדִּין הוּא רָאוּי שֶׁיֹּאכַל מִשֶּׁל עַצְמוֹ לְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה כְּדַעַת רַשְׁ"י כֵּיוָן דְּכוֹפִין אוֹתוֹ לְשַׁחְרְרוֹ הֲרֵי הוּא מֵעַתָּה כְּבֶן חוֹרִין וְשׁוּרַת הַדִּין שֶׁיֹּאכַל מִשֶּׁל עַצְמוֹ אֶפֶס חֲכָמִים עָשׂוּ תַּקָּנָה זוֹ שֶׁלֹּא יֹאכַל מִשֶּׁל עַצְמוֹ ג"כ כֵּיוָן דְּרָצוּ שֶׁיְּשַׁחְרְרוּ דאל"כ לֹא יוּכַל לִיקָּא שְׁפָחָה וּבַת חוֹרִין כְּמַאֲמַר רז"ל ועי"ז שֶׁלֹּא יֹאכַל גַּם מִשֶּׁל עַצְמוֹ יְשַׁחְרְרוּ דְּיֹאמְרוּ לוֹ שַׁחְרְרוּ שֶׁיְּהֵא יוּכַל לְקַיֵּים מִצְוַת פֶּסַח דבלא"ה

לֹא יְהֵא יוֹכֵל לֶאֱכוֹל גַּם מִשֶּׁל עַצְמוֹ וְרַבּוֹ בְּנוֹדַּאי לֹא יִרְצֶה לְמָנְעוֹ מִמִּצְוָה מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁפֶּסַח הוּא מִצְוָה עי"ז יְשַׁחֲרְרוּ, וְעָקְרוּ חֲכָמִים הַדִּין מַה שֶּׁהוּא מִן הַדִּין שֶׁיֹּאכַל מִשֶּׁל עַצְמוֹ מַחֲמַת תַּקָּנְתָּא כְּדֵי שעי"ז שֶׁלֹּא יֹאכַל מִשֶּׁל עַצְמוֹ ג"כ יְשַׁחֲרְרוּ בע"פ ע"ש וְכָךְ כָּתַב התוי"ט שָׁם בִּשְׁמוֹ וכ"כ הַמִּשְׁנָה לַמֶּלֶךְ בְּהָרַמְבַּ"ם שָׁם תַּמְצִית דִּבְרֵי רַבֵּינוּ אַבְרָהָם כֵּן ע"ש מֵעַתָּה בס"ד נֵיחָא דִּבְרֵי רעב"ט דְּגַבֵּי פֶּסַח כְּרַשֵּׁ"י דְּיֹאכַל מִשֶּׁל עַצְמוֹ דְּהָא שׁוּרַת הַדִּין כָּךְ נוֹתֵן דִּלְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה יֹאכַל מִשֶּׁל עַצְמוֹ כַּנַ"ל בְּשֵׁם הכ"מ שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הר"א, דא"ל לַעֲקוֹר הַדִּין דעי"ז רַבּוֹ יְשַׁחְרְרוּ בְּמְהֵרָה כו' שֶׁלֹּא יִבָּטֵל מִמִּצְוַת קָרְבַּן פֶּסַח דְּרַבּוֹ וַדַּאי לֹא יְשַׁחְרְרוּ עי"ז שֶׁיִּבָּטֵל מִקָּרְבַּן פֶּסַח דְּיֹאמַר רַבּוֹ לֹא יִבָּטְלֻנּוּ מִקָּרְבַּן פֶּסַח דְּיַעֲשֶׂה פֶּסַח שֵׁנִי, וא"כ אֵינָנּוּ מֻכְרָח לְשַׁחְרְרוֹ הַיּוֹם בע"פ יֵשׁ לוֹ פְּנַאי לְשַׁחְרְרוֹ אַחַר פֶּסַח וּמִצְוָה זוֹ דְּפֶסַח יַעֲשֶׂה בְּפֶסַח שֵׁנִי וּנְהִי דִּזְרִיזִין מַקְדִּימִין לְמִצְוֹת גַּם הר"א מוֹדֶה דמש"ה לֹא יְשַׁחְרְרוּ שֶׁיְּקַיְּמִים קוֹדֶם דְּדַוְקָא הֵיכָא דְּבָטִיל לְגַמְרֵי מִמִּצְוָה ס"ל דמש"ה יְשַׁחְרְרוּ משא"כ מִשּׁוּם זְרִיזוּת לְבַד.

כָּל הֵיכָא שֶׁיָּכוֹל לְקַיְּמִים הַמִּצְוָה אַחַ"כ מוֹדֶה דמש"ה לֹא יְשַׁחְרְרוּ משא"כ בַּחֲגִיגָה לְעִנְיַן רְאָיָה שַׁפִּיר פֶּסַק רעב"ט כְּהָרַמְבַּ"ם דִּלְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה פָּטוּר, דִּנְהִי דְּשׁוּרַת הַדִּין שֶׁחַיָּיב לְמִשְׁנָה אַחֲרוֹנָה דְּהוּא כְּבֶן חוֹרִין מֵעַתָּה כֵּינָן שֶׁכּוֹפִין לְשַׁחְרְרוֹ כַּנַ"ל בָּזֶה צָדְקוּ דִּבְרֵי הר"א לַעֲקוֹר הַדִּין כְּדֵי שעי"ז יְשַׁחְרְרוּ בְּעֶרֶב הָרֶגֶל דאל"כ יִתְבַּטֵּל הָעֶבֶד מִמִּצְוַת רְאָיָה דְּהַיְינוּ עוֹלַת רְאִיָּה וְשַׁלְמֵי חֲגִיגָה דא"ל דְּאַכַּתִּי יֹאמַר רַבּוֹ יֵשׁ לִי פְּנַאי לְשַׁחְרְרוֹ בחה"מ דג"כ לֹא יִתְבַּטֵּל מֵעוֹלַת רְאִיָּה וְשַׁלְמֵי חֲגִיגָה דְּהָא יֵשׁ לָהֶם תַּשְׁלוּמִין כָּל שִׁבְעָה כְּדְאָמְרוּ רז"ל בַּחֲגִיגָה וְאַכַּתִּי אֵינָנּוּ מֻכְרָח לְשַׁחְרְרוֹ בְּעֶרֶב הָרֶגֶל, דז"א דְּהָרַמְבַּ"ם בַּפִּ"א מה' חֲגִיגָה ה"ד פָּסַק כמ"ד תַּשְׁלוּמֵי רִאשׁוֹן הֵם וּמַאן דְּפָטוּר ביו"ט רִאשׁוֹן מֵעוֹלַת רְאִיָּה וַחֲגִיגָה שׁוּב אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִין וְכֵן פרש"י בַּחֲגִיגָה ד"א ד"ה כֵּוָלָּן תַּשְׁלוּמֵי דְּרִאשׁוֹן הֵם ע"ש א"כ אִם יְשַׁחְרְרוּ בחה"מ א"א לוֹ שׁוּב לְקַיְּמִים מִצְוַת עוֹלַת רְאִיָּה וַחֲגִיגָה כֵּינָן דְּהָיָה פָּטוּר ביו"ט רִאשׁוֹן דְּלָא שְׁחְרְרוֹ מעי"ט אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִין וביו"ט א"א לְשַׁחְרְרוֹ דַּהֲוָה כְּקוֹנֶה קִנְיָן ביו"ט דְּעֶבֶד קוֹנֶה עַצְמוֹ כמ"ש הָרַ"ן בְּכְתֻבּוֹת ע"ש.

משא"כ בַּפֶּסַח שַׁפִּיר יֹאמַר רַבּוֹ דְּיִשַׁחְרְרוּ אַחַר פֶּסַח שֶׁיַּעֲשֶׂה פֶּסַק בְּפֶסַח שֵׁנִי דְּשָׁם פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם בה' קָרְבַּן פֶּסַח פִּ"ה הֲלָכָה ז' כמ"ד דְּגַם מִי שֶׁלֹּא נִתְחַיֵּיב בְּפֶסַח רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּפֶסַח שֵׁנִי. וּלְהָכִי פּוֹסֵק דְּגַר שֶׁנִּתְגַּיֵּיר בֵּין פֶּסַח רִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי חַיָּיב בְּקָרְבַּן פֶּסַח ע"ש, א"כ שַׁפִּיר יֹאמַר רַבּוֹ דְּיַעֲשֶׂה פֶּסַח דְּגַם שֶׁיְּשַׁחְרְרוּ לְאַחַר חַג פֶּסַח וְהָיָה פָּטוּר בְּפֶסַח רִאשׁוֹן חַיָּיב בְּפֶסַח שֵׁנִי וּמְקַיְּמִים הַמִּצְוָה בְּפֶסַח שֵׁנִי וְכֵינָן דעי"ז לֹא יְהֵא רַבּוֹ מְמַהֵר לְשַׁחְרְרוֹ בע"פ מש"ה פֶּסַק רעב"ט כְּרַשֵּׁ"י בְּפֶסַח דְּאוֹקְמִיהּ אַדִּינָא דְּיֹאכַל מִשֶּׁל עַצְמוֹ וּבְרוּרִים וּמְתוּרָצִים דִּבְרֵי רעב"ט ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם בפ"י מה' מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת ה' י' גַּבֵּי קָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ פָּסַק בְּמַתְנִיתִין דפ' כָּל הַתָּדִיר פ"י דִּזְבָחִים מִשְׁנָה ז' דְּהַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים לֶאֱכוֹל בְּכָל מַאֲכָל.

ובפ"ט מהל' בִּכּוּרִים הל' כ"ב גַּבֵּי מַתָּנוֹת זְרוֹעַ וּלְחָיַיִם וְקֵיבָה פּוֹסֵק כר"ח דְּאֵין נֶאֱכָלוֹת בכ"מ רַק נֶאֱכָלוֹת צָלִי וּבְחַרְדָּל. וע"ש בְּמִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ דכ' דְּהוּא תַּרְתֵּי דְּסָתְרֵי אַהֲדָדֵי וּבֶאֱמֶת הוּא קֻוּשְׁיַת תוס' בַּגְּמָרָא כַּאֲשֶׁר נְבָאֵר אַיָּ"ה.

וְנִרְאֶה בס"ד לְתָרֵץ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל, וְקוֹדֶם נָתֵרֵץ קֻוּשְׁיוֹת תּוֹסָפוֹ' בְּחֻלִּין (דַּף קלב ע"ב) דְּמַקְשִׁים קֻוּשְׁיָא זוֹ אַגְּמָרָא תוס' ד"ה אֵין נֶאֱכָלִין אֶלָּא צָלִי וְאֶלָּא בְּחַרְדָּל וא"ת דבפ'

כָּל הַתָּדִיר אָמְרִינַן וּבְכֻלָּן הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים לִשָּׁנוֹת בַּאֲכִילָתָן לֶאֱכֹל צְלוּיִם שְׁלוּקִים וּמְבֻשָּׁלִים, וְאָמַר בַּגְּמָרָא טַעְמָא לְמָשְׁחָה כו' עכ"ל.

וְנִרְאֶה בס"ד לְתָרֵץ עפ"י דְּכָתְבוּ תוס' דְּעַל פִּי פְּשׁוּט צָלִי חָשׁוּב יוֹתֵר מֵהַכֹּל רַק לִפְעָמִים יֵשׁ אָדָם שֶׁחָבִיב עָלָיו מַאֲכָל אַחֵר ע"ש, לפ"ז הֵיכָא דְּקָיְימִינַן בְּיָחִיד שַׁפִּיר קָאָמְרִינַן דְּיֹאכַל צָלִי דִּסְתָם אָדָם יָחִיד צָלִי חָבִיב עָלָיו יוֹתֵר וַדַּאי משא"כ הֵיכָא דְּקָיְימִינַן בָּרַבִּים לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר דְּיֹאכְלוּ דַּוְקָא צָלִי כֵּיוָן דְּהֵם רַבִּים אִיכָּא בְּהוּ אֲנָשִׁים דַּעֲדִיפָא לָהֶם שְׁאָר מַאֲכָלִים דְּבַאֲנָשִׁים רַבִּים וַדַּאי אִיכָּא אֲנָשִׁים דַּעֲדִיפָא לָהֶם צָלִי וַאֲנָשִׁים דַּעֲדִיפָא לְהוּ שְׁאָר מַאֲכָלִים דְּכָל דַּעַת רַבִּים וַדַּאי לֹא שָׁוֶה אֶחָד לַחֲבֵירוֹ ולפ"ז מְתוֹרָץ דְּכָאן דְּמַיְירֵי בְּמַתָּנוֹת כְּהֻנָּה דְּהַיְינוּ זָרוּעַ לְחָיַיִם וְקֵיבָה מַיְירֵי סְתָם בְּיָחִיד כְּדִפְסַק הָרַמְבַּ"ם פ"ט מהל' בִּכּוּרִים הֲלָכָה י"ז דְּמַתָּנוֹת כְּהֻנָּה זָרוּעַ לְחָיַיִם וְקֵיבָה נִיתַּן לְיָחִיד ע"ש, לָכֵן אָמְרוּ רז"ל דְּאֵין נֶאֱכָלִין רַק צָלִי דְּזֶהוּ הָוֵי לְמָשְׁחָה דִּסְתָם יָחִיד וַדַּאי חָבִיב עָלָיו צָלִי יוֹתֵר כְּפִי הָאֱמֶת דְּצָלִי חָשׁוּב יוֹתֵר כַּנַ"ל, משא"כ שָׁם בְּפֶרֶק כָּל הַתָּדִיר דְּמַיְירֵי מִקָּדָשֵׁי מִקָּדָשׁ וְהָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק בפ"י מהל' מַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת ה' י"ד ט"ו ט"ז דְּכָל קָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ בֵּין חָזֶה וְשׁוֹק שֶׁל קָדָשִׁים קַלִּים בֵּין קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בֵּין מְנָחוֹת מִתְחַלְּקִים בְּכָל יוֹם לְכָל אַנְשֵׁי בֵּית אָב שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם בֵּין שֶׁעָבַד בֵּין שֶׁלֹּא עָבַד, וְאֵין רַשָּׁאִים לַחֲלוֹק חָזֶה וְשׁוֹק אוֹ חַטָּאת וְאָשָׁם כְּנֶגֶד חָזֶה וְשׁוֹק וְחַטָּאת וְאָשָׁם אוֹ מִנְחָה נֶגֶד מִנְחָה רַק כָּל חֵלֶק מִכָּל קָרְבָּן יְחַלְּקוּ לְאַנְשֵׁי בֵּית אָב ע"ש.

א"כ מַיְירֵי בָּרַבִּים כָּל אַנְשֵׁי בֵּית אָב שֶׁבְּכָל יוֹם לָכֵן אָמְרוּ שָׁם דְּרַשָּׁאִין לְאָכְלוֹ בְּכָל מַאֲכָל לְוִים שְׁלוּקִין וּמְבֻשָּׁלִין, דְּזֶהוּ הֲוָה לְמָשְׁחָה דֶּרֶךְ גְּדוֹלָה כַּאֲשֶׁר חָבִיב עֲלֵיהֶם כמ"ש תוס' בְּכָאן כֵּיוָן דְּהֵם רַבִּים וַדַּאי אִיכָּא בְּהוּ דַּעֲדִיפָא לְהוּ שְׁאָר מַאֲכָלִים וּמְתוֹרָץ קֻושְׁיוֹת תוס' בס"ד: ולפ"ז מְתוֹרָץ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם הַנַּ"ל דְּבְמַתָּנוֹת דְּמַיְירֵי הָרַמְבַּ"ם בִּסְתָם בְּיָחִיד כְּדִפְסַק דְּיָכוֹל לִיתֵּן לְכֹהֵן אֶחָד כַּנַ"ל מש"ה פּוֹסֵק דְּאֵין נֶאֱכָלוֹת רַק צָלִי בְּחַרְדָּל דְּיָחִיד וַדַּאי חָבִיב עָלָיו צָלִי מש"ה כו' בְּשֵׁם תוס' בִּמְנָחוֹת פּוֹסֵק בְּהִלְכוֹת בִּכּוּרִים דְּאֵין נֶאֱכָל רַק צָלִי משא"כ בְּקָדָשִׁים עַל כָּרְחָךְ מַיְירֵי בָּרַבִּים דְּצָרִיכִין לְחַלֵּק בְּכָל יוֹם לְכָל אַנְשֵׁי בֵּית אָב וּבְרַבִּים וַדַּאי אִיכָּא דַּעֲדִיפָא לְהוּ שְׁאָר מַאֲכָלִים כַּנַ"ל לָכֵן בפ"י מְהַלִּכוֹת קָרְבָּנוֹת בַּקָּדָשִׁים פּוֹסֵק שֶׁיֹּאכְלוּ כְּפִי דַּעֲדִיפָא לְהוּ צָלוּין שְׁלוּקִין וּמְבֻשָּׁלִין כָּל אֶחָד כְּפִי רְצוֹנוֹ כַּנַ"ל כְּתֵירוּץ תּוֹסָפוֹת וּמְתוֹרָץ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל: וְהוֹאִיל וַאֲתָא לְתָרֵץ נִימָא בָּיָה עוֹד מִילְתָא הַשַּׁיָּיךְ לָזֶה לְתָרֵץ דַּעַת רַשִּׁ"י ז"ל מְקֻוְשְׁיַת הַמִּשְׁנָה לַמֶּלֶךְ וְהוּא דספ"ד דְּתָמוּרָה (דַּף כד) אַהָא דְּאָמְרִינַן שֶׁאִם הָיְתָה אֲכִילָה מוּעֶטֶת וְקָדָשִׁים צָרִיךְ לְאָוְכְלָן עַל הַשּׂוֹבַע אוֹכְלִין עִמָּהֶם חֻלִּין בִּתְחִלָּה כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל הַקָּדָשִׁים אַחַ"כ עַל הַשּׂוֹבַע כָּתַב רַשִּׁ"י וְז"ל וְאִי קַשְׁיָא הָא אֵיכַמְכְנִיסִין חֻלִּין לָעֲזָרָה הָא לָא קַשְׁיָא יֹאכְלוּ מִבַּחוּץ פִּי' יֹאכְלוּ חֻלִּין מִחוּץ לָעֲזָרָה וְאַחַ"כ יִכָּנְסוּ לֶאֱכֹל הַקָּדָשִׁים ע"ש דל"ל דְּמַיְירֵי בְּקָדָשִׁים קַלִּים דְּנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר דְּהָא כָּל הַקָּדָשִׁים גַּם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים אֵין נֶאֱכָלִין אֶלָּא עַל הַשּׂוֹבַע וא"כ בַּאֲכִילָה מוּעֶטֶת כְּקָדָשִׁים קַלִּים מַאי תַּקָּנָה אִיכָּא לְהָכִי הֲוְצְרַךְ רַשִּׁ"י לוֹמַר דְּיֹאכְלוּם מִבַּחוּץ וְיִכָּנְסוּ.

וְתוֹסְ' שָׁם פְּלִיגִי עַל רַשִּׁ"י וס"ל דִּלְעוֹלָם אֲכִילַת חֻלִּין הִיא בָּעֲזָרָה וְלָא קַשְׁיָא דַּהֲוָה חֻלִּין בַּעֲזָרָה כֵּיוָן דְּהוּא צוֹרֶךְ קָרְבָּן שְׁיֵהָא נֶאֱכָל הַקָּדָשִׁים עַל הַשּׂוֹבַע לֵיכָּא אִיסּוּרָא, וּמַקְשֶׁה הַמִּשְׁנָה לְמֶלֶךְ בפ"ב מהל' שְׁחִיטָה ה"ג לְדַעַת רַשִּׁ"י דְּלָא הֻתַּר אֲכִילַת חֻלִּין בָּעֲזָרָה גַּם שֶׁהוּא לְצוֹרֶךְ אֲכִילַת קָדָשִׁים הֵיאַךְ יִתְיַישֵּׁב מַאי דִּתְנַן בפ"י דִּזְבָחִים מִשְׁנָה ז' וּבְכֻלָּן

רַשָּׁאִין הַכֹּהֲנִים כו' וּמֻוָתָּר לָתֵת לְתוֹכָן תַּבְלִין שֶׁל חֻלִּין הֲרֵי שֶׁהַחוֹתֵר חֻלִּין בָּעֲזָרָה צוֹרֵךְ אֲכִילַת קָדָשִׁים, וּמִתּוֹךְ כָּךְ הֲוָצָרַךְ לוֹמַר דִּלְרַשִּׁ"י מַיְירֵי מַתְנִיתִין רַק בְּקָדָשִׁים קַלִּים שֶׁנֶּאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר וְהוּא דּוֹחֵק דְּסְתָמָא דְּמַתְנִיתִין מַיְירֵי בְּכָל הַקָּדָשִׁים גַּם בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁנֶּאֱכָלִין רַק בָּעֲזָרָה, גַּם כָּתַב שָׁם דא"א לְתָרֵץ מִטַּעַם דְּתַבְלִין נִתְבַּטְּלוּ דְּמִזְבָּחִים (דַּף עז) מוּכָח דְּגַם קָצַת תַּעֲרֹבֶת חֻלִּין שֶׁיֵּשׁ בְּקָדָשִׁים אֵיכָא מִשּׁוּם הַכְנָסַת חֻלִּין בָּעֲזָרָה וא"כ הַקֻּוּשְׁיָא לְרַשִּׁ"י בְּמִקוֹמָהּ ע"ש וְהַנִּרְאֶה בס"ד לְתָרֵץ דְּלָא קָשֶׁה לְרַשִּׁ"י דְּבֶאֱמֶת אֵין פְּלוּגְתָּא רְחוֹקָה כ"כ בֵּין רַשִּׁ"י וְתוֹסָ' כְּמוֹ דְּתוֹסָ' סָבְרִי דְּבְמָקוֹם מְצָוָה עֲבוּר קָרְבָּן דְּמֻוָתָּר לְהַכְנִיס כֵּן רַשִּׁ"י ס"ל דְּבְמָקוֹם מְצָוָה לְקָרְבָּן מֻוָתָּר דְּבְוַדַּאי ע"ז לָא פְּלִיגִי דְּמוּכָח מֵהַלֵּל כמש"כ תוס' שָׁם רַק דַּעַת רַשִּׁ"י דְּבַאֲכִילַת הַחֻלִּין בָּעֲזָרָה אֵין כָּאן מְצָוָה לְקָרְבָּן דְּהָא יָכוֹל לִכְנוֹס לַחוּץ לֶאֱכוֹל שָׁם הַחֻלִּין וְאַתְּ"כ לִיכָּנֵס לֶאֱכוֹל הַקָּדָשִׁים לִשְׂוָבַע בִּפְנִים דְּהָא הַמְּצָוָה הָעִיקָּר שֶׁיֹּאכַל קָדָשִׁים עַל הַשֹּׂוָבַע וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם ג"כ בפ"י מה' מ"ק דְּאֵין מְצָוָה כְּלָל לְקָרְבָּן לְהַכְנִיס חֻלִּין לְפָנִים שֶׁיֹּאכְלֵם שָׁם דְּהָא הַמְּצָוָה עַל הַקָּרְבָּן שֶׁיֹּאכַל עַל הַשֹּׂוָבַע יָכוֹל לְהִתְקַיֵּים גַּם שֶׁיֹּאכַל הַחֻלִּין בְּחוּץ קוֹדֶם וְגַבֵּי הִלֵּל הָיָה צָרִיךְ לְהַכְנִיסוֹ לְקָרְבָּן בִּפְנִים כְּשֶׁהוּא חֻלִּין כְּמַאֲמַר רז"ל שֶׁחָשׁ שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי מְעִילָה משא"כ הֵיכָא שֶׁהַכְּנֶסֶת שֶׁל חֻלִּין הוּא מְצָוָה לְקָרְבָּן דַּוְקָא ע"י מַה שֶּׁמַּכְנִיס לְפָנִים גַּם רַשִּׁ"י מוֹדֶה דְּמֻוָתָּר כֵּינָן דַּהֲוָה מְצָוָה לְקָרְבָּן וּלְהָכִי לָא קַשְׁיָא מִידֵי מֵהֵיא דְּתַבְלִין דְּהִנֵּה רז"ל אָמְרוּ בִּזְבָחִים (דַּף צ) אַמַּתְנִיתִין זוֹ דמש"ה הַכֹּהֲנִים אוֹכְלִין בְּכָל מַאֲכָל שֶׁחָבִיב עֲלֵיהֶן שְׁלוּקִין וּמְבֻשָּׁלִין וְתַבְלִין דִּכְתִיב לְמָשְׁחָה לִגְדֻלָּה כְּדָרְךְ שֶׁהַמְּלָכִים אוֹכְלִין ע"ש א"כ בָּמָה שָׁנוּתַן תַּבְלִין ע"כ דְּחָבִיב עָלָיו לֶאֱכוֹל בְּתַבְלִין וְכֵינָן דְּחָבִיב עָלָיו מְקַיֵּים הַמְּצָוָה בַּקָּרְבָּן ע"י זֶה שֶׁלְּמִשְׁחָה לִגְדֻלָּה דְּאוֹכֵל הַקָּרְבָּן דֶּרֶךְ גְּדוֹלָה דְּכֹל דְּחָבִיב עָלָיו כָּךְ אָמְרוּ רז"ל שֶׁהוּא הַמְּצָוָה שֶׁלְּמָשְׁחָה כַּנַ"ל דְּכָךְ צִוְּתָה תּוֹרָה לְמָשְׁחָה לִגְדֻלָּה א"כ הוּא מִצַּוַת הַתּוֹרָה מש"ה שַׁפִּיר קָתָנֵי מַתְנִיתִין דְּנוֹתֵן תְּבָלִין שֶׁל חֻלִּין וְלֵיכָּא אִיסּוּר דְּהַכְנָסַת חֻלִּין דְּשָׁם מֻוָתָּר דַּהֲוָה מְצָוָה לְקָרְבָּן דע"י הַתְּבָלִין יְקַיֵּים בַּאֲכִילַת הַקָּרְבָּן הַמְּצָוָה שֶׁל לְמָשְׁחָה לִגְדֻלָּה וְשָׁם א"א בְּעִנְיָן אַחֵר רַק לְהַכְנִיסוֹ בַּעֲזָרָה דְּתַבְלִין אוֹכְלִין בְּיַחַד עִם הַמַּאֲכָל דְּהַיְינוּ עִם הַקָּרְבָּן וְגַם צָרִיךְ בִּישׁוּל עִם הַקָּרְבָּן בְּיַחַד שֶׁיִּתְבַּל אוֹתוֹ ע"י הַבִּישׁוּל וְהַבִּישׁוּל שֶׁל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים הוּא בָּעֲזָרָה כְּדִפְסַק הָרַמְבַּ"ם בְּמַעֲשֵׂה הַקָּרְבָּנוֹת ע"ש וְהֵיכָא דא"א רַק בְּעִנְיָן לְהַכְנִיסוֹ לָעֲזָרָה וַדַּאי מֻוָתָּר לְרַשִּׁ"י כַּנַ"ל וּמְתוֹרָץ בס"ד קֻוּשְׁיַת הַמִּשְׁנָה לְמָלֵךְ עַל רַשִּׁ"י: ועפ"ז יְתוֹרַץ דְּקַדּוּק בַּמִּשְׁנָה דִּזְבָחִים הַנַּ"ל וְז"ל הַמִּשְׁנָה וּבְכֻלָּן הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים לְשַׁנּוֹת בַּאֲכִילָתָן צָלוּיִם שְׁלוּקִין וּמְבֻשָּׁלִין וְלָתֵת לְתוֹכָן תַּבְלֵי חֻלִּין וְתַבְלֵי תְרוּמָה דְּבְרֵי ר"ש, ר' מֵאִיר אוֹמֵר לֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ תַּבְלֵי תְרוּמָה שֶׁלֹּא יָבִיא אֶת הַתְּרוּמָה לִידֵי פְּסוּל עכ"ל.

לְכְאוֹרָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּמַאי שַׁיָּיכוּת יֵשׁ לִפְלֻגְתַּיְיהוּ דר"ש ור"מ בְּעִנְיַן תַּבְלֵי תְרוּמָה לְהָא דּוּבְכוּלָּם הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים כו' דְּתָנֵי לְהוּ בַּהֲדֵי דְּלִכְאוֹרָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד הוּא עִנְיָן אַחֵר, דְּהָא דְּכֻלְּהוּ רַשָּׁאִין לֶאֱכוֹלָן בְּכָל מַאֲכָל אָמְרוּ רז"ל שֶׁהוּא מִשּׁוּם לְמָשְׁחָה כו' וּפְלֻגְתַּיְיהוּ בְּהֶיתֵּר נְתִינַת תַּבְלֵי תְרוּמָה הוּא אִי חָיְישִׁינַן לְנוֹתָר וְלִכְאוֹרָה פְּלֻגְתַּיְיהוּ הֲוָה מָצֵי לְמֵיתְנֵי בְּמָקוֹם אַחֵר וּלְפִי הַנַּ"ל בס"ד נִיחָא דְּשַׁיָּיךְ שַׁפִּיר לַהֲדֵי וִיבוֹאַר מִקּוֹדֶם טַעַם לְשֶׁבַח בס"ד מ"ט דר"ש דְּמַתִּיר דְּטַעֲמָא דר"מ מְבוֹאָר בְּמַתְנִיתִין דְּחַשׁ שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי פְּסוּל, משא"כ טַעֲמָא דר"ש אֵינוֹ מְבוֹאָר, וְנִרְאֶה טַעֲמָא דר"ש דְּבְוַדַּאי אִם אָדָם עוֹשֶׂה עַכְשָׁיו מִצְוָה, וְיֵשׁ סָפֵק אִם אַחַ"כ יָבוֹא עי"ז עֲבֵירָה אוֹ לֹא, וַדַּאי אָמְרִינַן דְּיקַיֵּים הַמִּצְוָה וְלָא חָיְישִׁינַן לְסָפֵק

דַּעֲבִירָה אַחַ"כ דַּעֲשַׂיִית הַמִּצְוָה הוּא וַדַּאי שֶׁעוֹשֶׂה עַכְשָׁיו וְהֶעֱבִירָהּ שאח"כ הוּא סָפֵק דְּאוּלַי לֹא יִהְיֶה משא"כ לַעֲשׂוֹת דְּבַר רְשׁוּת שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ שֶׁאוּלַי אַחַ"כ יָבוֹא עֲבִירָה גַּם שֶׁהוּא סָפֵק אָסוּר כֵּינָן דְּהוּא דְּבַר רְשׁוּת אֵין לְךָ לַעֲשׂוֹת כָּל שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ לַעֲבִירָה מה"ט ר"ש מַתִּיר לָתֵת תַּבְלֵי תְּרוּמָה דע"כ דְּלֵית לֵיהּ אֶלָּא תַּבְלֵי תְּרוּמָה דְּאִי אִית לֵיהּ תַּבְלֵי חֻלִּין וְדַי בָּהֶם לְתַבֵּל וַדַּאי גַּם ר"ש מוֹדֶה דְּלָא יִתֵּן תַּבְלֵי תְּרוּמָה כֵּינָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּבְלֵי חֻלִּין לָתֵת דְּבָהֶם אֵין חֲשָׁשׁ וּבִתְרוּמָה יֵשׁ חֲשַׁשׁ שֶׁיָּבוֹא לִידֵי פְּסוּל דע"כ ר"ש דְּמַתִּיר בִּדְלֵית לֵיהּ תַּבְלֵי חֻלִּין שֶׁיִּהֵא דַּי בָּהֶם וְצָרִיךְ לָתֵת תַּבְלֵי תְּרוּמָה שֶׁיִּהֵא דָּי דְּבַוַּדַּאי בְּאִית לֵיהּ תַּבְלֵי חֻלִּין שֶׁיִּהֵא דַּי בָּהֶם לְתַבֵּל הַקְּדָשִׁים וַדַּאי ר"ש מוֹדֶה דְּלָא יְתַבֵּל בְּתַבְלֵי תְּרוּמָה שֶׁלֹּא לְהַכְנִיסָם לִידֵי סָפֵק פְּסוּל דְּוַדַּאי בְּשֶׁאִי אֶפְשָׁר בְּתַבְלֵי חֻלִּין שֶׁאֵין לוֹ דַּי מֵהֶם לְתַבֵּל מַתִּיר ר"ש מַחֲמַת הַקְּדָשִׁים לְאָוְכְלָם כִּרְצוֹנוֹ כַּאֲשֶׁר חָבִיב עָלָיו לָתֵת תַּבְלֵי תְּרוּמָה וּבָזֶה לֹא חָשׁ שֶׁמָּא יָבוֹא הַתְּרוּמָה לִידֵי פְּסוּל כֵּיוָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר בלא"ה שֶׁאֵין לוֹ תַּבְלֵי חֻלִּין אֲבָל בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּבְלֵי חֻלִּין דַּי לְתַבֵּל הַקְּדָשִׁים וַדַּאי גַּם ר"ש מוֹדֶה דְּלָא יְתַבֵּל בְּתַבְלֵי תְּרוּמָה שֶׁלֹּא לְהַכְנִיסָם לִידֵי סָפֵק פָּסוּל וְזֶה בָּרוּר וְכֵן הַפְּשָׁט הַפָּשׁוּט וא"צ לְפָנִים וּבָזֶה לָא מַפְשִׁינַן פְּלֻגְתַּיְיהוּ כְּמַאֲמָר רז"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת אַפּוֹשֵׁי פְּלוּגְתָּא לָא מַפְשִׁינַן לוֹמַר דר"מ אוֹסֵר אֲפִילּוּ בְּאֵין לוֹ תְּבֵלִי חֻלִּין ור"ש מַתִּיר אֲפִילּוּ בְּיֵשׁ לוֹ תְּבֵלִי חֻלִּין רַק דר"מ אוֹסֵר אֲפִילּוּ בְּאֵין לוֹ תְּבֵלִי חֻלִּין שֶׁלֹּא לְהַכְנִיסָם לִסְפֵק פָּסוּל.

ור"ש מַתִּיר בְּאֵין לוֹ תְּבֵלִי חֻלִּין כְּדֵי לֶאֱכֹל קָדָשִׁי' כַּאֲשֶׁר חָבִיב עָלָיו אֲבָל בְּיֵשׁ לוֹ תְּבֵלִי חֻלִּין דַּי לְתַבֵּל בָּהֶם גַּם ר"ש מוֹדֶה לר"מ כַּנַ"ל, אֲבָל בְּאֵין לוֹ רַק תְּבֵלִי תְּרוּמָה בְּוַדַּאי מַתִּיר ר"ש וְלֹא חָשׁ לַחֲשָׁשָׁא דְּשֶׁמָּא יָבוֹא הַתְּרוּמָה לִידֵי פְּסוּל דע"כ מִדְּנוֹתְתַן תַּבְלִין ע"כ דְּחָבִיב עָלָיו כָּךְ וא"כ מש"ה מַתִּיר לְחֵת תַּבְלֵי תְּרוּמָה כֵּינָן דְּחָבִיב עָלָיו מְקַיֵּים הַמִּצְוָה שֶׁל לְמָשְׁחָה כַּנַ"ל וא"כ ע"י תְּבֵלִי תְּרוּמָה יְקַיֵּים עַכְשָׁיו הַמִּצְוָה שֶׁל לְמָשְׁחָה, וְהֵיכָא שֶׁיְּקַיֵּים מִצְוָה לָא חָיְישִׁינַן לִסְפֵק עֲבִירָה שֶׁיָּבוֹא אַחַ"כ כַּנַ"ל ומש"ה לָא חָיֵישׁ ר"ש לְסָפֵק שֶׁאוּלַי יָבוֹא אַחַ"כ לִידֵי פָּסוּל, רַק דְּמֵהֵיכָא מוּכָח דְּכָל אֲכִילָה שֶׁחָבִיב עָלָיו מְקַיֵּים לְמָשְׁחָה, מוּכָח מֵהָא דְּהַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים לְאָוְכְלָן צְלוּיִם וּשְׁלוּקִים כו' דְּעָלָה אָמְרוּ רז"ל הַטַּעַם (ד, צ') דְּכָל אֲכִילָה שֶׁכָּךְ חָבִיב עָלָיו לֶאֱכֹל מְקַיֵּים הַמִּצְוָה שֶׁל לְמָשְׁחָה כו' וע"ש: וּמֵעַתָּה שַׁפִּיר הוּא הַסְּמִיכוּת דְּמַתְנִיתִין דְּכָךְ כַּוָּנַת הַמַּתְנִיתִין וּבְכֻלָּם הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִים כו' מֵחֲמַת דְּכֹל דְּחָבִיב עָלָיו לֶאֱכֹל כָּךְ מְקַיֵּים הַמִּצְוָה דִּלְמִשְׁחָה ומש"ה וְלָתֵת לְתוֹכָן כו' וְתַבְלֵי תְּרוּמָה דִּבְרֵי ר"ש מש"ה מֻוָתָּר ג"כ תְּרוּמָה כֵּינָן דְּחָבִיב עָלָיו לֶאֱכֹל כָּךְ מְקַיֵּים הַמִּצְוָה דִּלְמִשְׁחָה מש"ה ג"כ דְּחָבִיב עָלָיו לֶאֱכֹל בְּתַבְלִין מְקַיֵּים הַמִּצְוָה לְמָשְׁחָה מש"ה מַתִּיר ר"ש דְּלָא חָיֵישׁ לְסָפֵק שֶׁיָּבוֹא לִפְסוֹל דְּכֹל דִּמְקַיֵּים מִצְוָה עַכְשָׁיו לָא חָיְישִׁינַן לְסַפֵּק עֲבִירָה אַחַ"כ וְהַכֹּל הוּא מֻוְבַּכּוֹלָם רַשָּׁאִין עַד דִּבְרֵי ר"ש הוּא דִּבְרֵי ר"ש דר"ש נוֹתֵן טַעַם לִדְבָרָיו כֵּינָן דְּכֹהֲנִים רַשָּׁאִין כו' ש"מ דְּכָל מַאֲכָל שֶׁחָבִיב עָלָיו לֶאֱכֹל כָּךְ מְקַיֵּים הַמִּצְוָה לְמָשְׁחָה מש"ה אֲנִי מַתִּיר ג"כ לָתֵת תַּבְלֵי תְּרוּמָה דְּחָבִיב עָלָיו בַּתְּבֵלִין שְׁנוֹתְן ש"מ שֶׁחָבִיב עָלָיו כַּנַ"ל אִם כֵּן מְקַיֵּים הַמִּצְוָה לְמָשְׁחָה וְכָל הֵיכָא דְּמְקַיֵּים מִצְוָה וַדַּאי עַכְשָׁיו לָא חָיְישִׁינַן לִסְפֵק עֲבִירָה שאח"כ ור"מ ע"כ ס"ל דְּגַם בְּכִי הַאי גַּוְונָא חָיְישִׁינַן לִסְפֵק עֲבִירָה וּמְתוֹרָץ הַדִּקְדּוּק בס"ד עַל נָכוֹן ודו"ק: בְּאוֹפֶן ב' נִרְאֶה בס"ד דמש"ה בְּקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם דְּנֶאֱכָלִבְּכָל מַאֲכָל וְלָאו דַּוְקָא צָלִי דְּהוֹכִיחַ כֵּן מִמַּאי דְּפוֹסֵק בפ"ט ה' ט' מֵהִלְכוֹת קָרְבָּנוֹת גַּבֵּי אֵיל נָזִיר וְז"ל וּמְבַשֵּׁל שְׁאָר הָאַיִל בְּעָזְרַת נָשִׁים וְלוֹקֵחַ הַכֹּהֵן הַזְּרוֹעַ בְּשֵׁלָה מִן הָאַיִל כו'.

וְכָתַב שָׁם הכ"מ דְּהָרַמְבַּ"ם פָּסַק כת"ק דְּסוֹבֵר דְּהָיָה מְבַשֵּׁל אֶת הָאַיִל עִם הַזְּרוֹעַ כְּשֶׁהָיָה מְחֻבָּר בּוֹ וְאַחַ"כ נוֹתְנוֹ לַכֹּהֵן. מִשּׁוּם דִּפְשָׁטָא דִּקְרָא אָתְיָא כת"ק דִּכְתִיב וְלָקַח הַכֹּהֵן הַזְּרוֹעַ בְּשֵׁלָה מַשְׁמַע שֶׁהַזְּרוֹעַ הָיָה נִתְבַּשֵּׁל עִם שְׁאָר הָאַיִל ע"ש.

א"כ מִדְּפָסְקִינַן דְּהַזְּרוֹעַ הוּא מְבֻשָּׁל דִּפְשָׁטָא דִּקְרָא מַשְׁמַע כֵּן ע"כ מוּכָח מִפְּשָׁטָא דִּקְרָא דְּכֹהֲנִים אוֹכְלִים בְּקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ בְּכָל מַאֲכָל וְלָאו דַּוְקָא צָלִי דאל"כ הֵיאַךְ פְּשָׁטָא דִּקְרָא דְּפָסְקִינַן דִּמְבֻשָּׁל הַזְּרוֹעַ הָא זָרוּעַ שֶׁל אַיִל לְכֹהֵן כִּדְכָתַב הָרַמְבַּ"ם פ"ט הל' י"ב וְכֹהֵן צָרִיךְ שֶׁיֹּאכַל דַּוְקָא צָלִי וְלֹא מְבֻשָּׁל וְלֹא בְּכָל שְׁאָר מַאֲכָל וְזֶה א"א לוֹמַר דְּאַחַר הַבִּישׁוּל הוּא צוֹלֶה דְּלָא נִזְכַּר בְּשׁוּם מָקוֹם מִכָּאן הוֹצִיא הָרַמְבַּ"ם דִּינוֹ דִּבְקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ לָא בָּעֵי צָלִי רַק נֶאֱכָל בְּכָל מַאֲכָל וּלְהָכִי סוֹבֵר כת"ק דְּאָתְיָא כְּפְשָׁטָא דִּקְרָא דְּפָסְקִינַן כְּוָותֵיהּ דְּהַזְּרוֹעַ הוּא מְבֻשָּׁל עִם הָאַיִל ודו"ק: בְּרַמְבַּ"ם פִּ"א מֵהִלְכוֹת בֵּית הַבְּחִירָה הֲלָכָה כ' וְז"ל אֲבָנִים וְקוֹרוֹת שֶׁחֲצָבָן מִתְּחִלָּה לְבֵית הַכְּנֶסֶת אֵין בּוֹנִין אוֹתוֹ לְהַר הַבַּיִת עכ"ל.

וּמַקְשֶׁה הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה כֵּיוָן דְּהָרַמְבַּ"ם לָמַד זֶה מֵהַתּוֹסְפְתָּא פ"ב דִּמְגִילָּה מַה דָּחַק לְהָרַמְבַּ"ם לְפָרֵשׁ בַּתּוֹסְפְתָּא דְּמַה שֶּׁאוֹמְרָה לְהֶדְיוֹט הַכַּוָּנָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת דִּילְמָא כַּוָּנַת הַתּוֹסְפְתָּא לְהֶדְיוֹט מַמָּשׁ אֲבָל אֲבָנִים וְקוֹרוֹת שֶׁחֲצָבָן לבהכ"נ בּוֹנִין אוֹתוֹ לְהַר הַבַּיִת וּכְמוֹ שֶׁפּוֹסֵק בְּעַצְמוֹ בִּסְעִיף זֶה גַּבֵּי כֵּלִים דְּכָתַב בְּכֵלִים וְאִם נַעֲשׂוּ מִתְּחִלָּה לְהֶדְיוֹט אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן לַגָּבוֹהַּ דְּהוּא ג"כ בַּתּוֹסְפְתָּא שָׁם כמ"ש הכ"מ וְשָׁם גַּבֵּי כֵּלִים מְפָרֵשׁ בַּתּוֹסְפְתָּא לְהֶדְיוֹט מַמָּשׁ אֲבָל מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לַמִּקְדָּשׁ עוֹשִׂין וז"ש בַּאֲבָנִים וְקוֹרוֹת כָּתַב דְּמִבֵּית הַכְּנֶסֶת לַמִּקְדָּשׁ אֵין עוֹשִׂין וּמְפָרֵשׁ דְּכַוָּנַת הַתּוֹסְפְתָּא גַּבֵּי אֲבָנִים וְקוֹרוֹת לְהֶדְיוֹט הַיְינוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֶאֱמֶת הוּא תָּמֵיהַּ גְּדוֹלָה ולענ"ד נִרְאֶה לְתָרֵץ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּהוֹכִיחַ כֵּן מִדִּבְרֵי הַתּוֹסְפְתָּא דְּז"ל תּוֹסְפְתָּא פ"ב דִּמְגִילָּה כְּפִי שֶׁהוּבְאָה בַּכֶּסֶף מִשְׁנֶה אֵין עוֹשִׂין כָּל הַכֵּלִים מִתְּחִלָּתָן אֶלָּא לְשֵׁם הַקּוֹדֶשׁ וְאִם נַעֲשׂוּ מִתְּחִלָּתָן לְהֶדְיוֹט אֵין עוֹשִׂין אוֹתָם לְגָבוֹהַּ אֲבָנִים וְקוֹרוֹת שֶׁחֲצָבָן מִתְּחִלָּה לְהֶדְיוֹט אֵין בּוֹנִין אוֹתוֹ לְהַר הַבַּיִת ע"כ מִדְּלָא כָּלַל הַתּוֹסְפְתָּא דִּין הַכֵּלִים וַאֲבָנִים וְקוֹרוֹת בַּהֲדֵי וְלוֹמַר אֵין עוֹשִׂין כָּל הַכֵּלִים מִתְּחִלָּתָן אֶלָּא לְצוֹרֶךְ הַקּוֹדֶשׁ וְאִם נַעֲשׂוּ הַכֵּלִים וַאֲבָנִים וְקוֹרוֹת לְהֶדְיוֹט אֵין עוֹשִׂין אוֹתָם לְגָבוֹהַּ וּפֵירְשׁוּ כֵּלִים לְחוּד וַאֲבָנִים וְקוֹרוֹת אַחַ"כ בְּדִין בְּנֵי עַצְמוֹ לְחוּד ש"מ דְּכַוָּנַת הַתּוֹסְפְתָּא דַּאֲבָנִים וְקוֹרוֹת נִשְׁתַּנָּה מִכֵּלִים דִּבְכֵלִים כַּוָּנַת הַתּוֹסְפְתָּא לְהֶדְיוֹט מַמָּשׁ אֲבָל מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְגָבוֹהַּ עוֹשִׂין וּבַאֲבָנִים וְקוֹרוֹת גַּם מִבֵּית הַכְּנֶסֶת לְגָבוֹהַּ לֹא וּלְהָכִי תָּנֵי תּוֹסְפְתָּא אֲבָנִים וְקוֹרוֹת בְּדִין בְּנֵי עַצְמוֹ לוֹמַר לְךָ דַּאֲבָנִים וְקוֹרוֹת חֲמוּרִין מִכֵּלִים דַּאֲפִילּוּ מבהכ"נ לְגָבוֹהַּ לֹא ומש"ה פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם כֵּן וְהַטַּעַם נִרְאֶה בס"ד טַעַם לְשֶׁבַח דמש"ה נִשְׁתַּנָּה דִּין אֲבָנִים וְקוֹרוֹת מִכֵּלִים דִּבְכֵלִים שַׁפִּיר הָעֲשׂוּיָן לביהכ"נ מֻוָתָּרִין לְגָבוֹהַּ דמ"ש דְּהָא הֲוָה שִׁינּוּי מִקּוֹדֶשׁ לְקוֹדֶשׁ דְּגַם כְּלֵי בהכ"נ קוֹדֶשׁ הֵם וְלֹא מָצִינוּ שִׁינּוּי בִּקְדֻשַּׁת כְּלֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִקְדֻשַּׁת כְּלֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת דְּאֵלּוּ וְאֵלּוּ לְעִנְיַן קְדֻשָּׁה שֵׁם קְדֻשָּׁה עֲלֵיהֶם א"כ לָמָּה יֵאָסֵר מבהכ"נ לַמִּקְדָּשׁ וְלָא ס"ל לָרַמְבַּ"ם מֵחֲמַת דְּבֵית הַכְּנֶסֶת קְדֻשָּׁתָן קִיל מִמִּקְדָּשׁ הֲוָה הֶדְיוֹט לְגַבֵּי גָּבוֹהַּ כמ"ש הכ"מ דִּבְוַדַּאי ביהכ"נ ג"כ קָדוֹשׁ, וַהֲגַם דְּקִיל מִמִּקְדָּשׁ אעפ"כ כֵּיוָן דְּנִקְרָא ג"כ קוֹדֶשׁ ובהכ"נ נִקְרָא ג"כ מִקְדָּשׁ מְעַט כְּמַאֲמָר רז"ל וּלְעִנְיַן שָׁם כֵּלִים שְׁלָהֶם חָל עַל שְׁנֵיהֶם שֵׁם קוֹדֶשׁ וּמֻוָתָּר לְשַׁנּוֹת דְּמִקְדֻשָּׁה קַלָּה לִקְדֻשָּׁה חֲמוּרָה מְשַׁנִּין כמ"ש הַפּוֹסְקִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

וְעַיֵּין בה' תְּפִילִּין באו"ח דְּבִשְׁלָמָא אִי הָוֵי מָצִינוּ בְּכֵלִים חִילּוּק בְּגוּף עֲשָׂיָתָן לְעִנְיַן קְדֻוּשָּׁה הָוָה אָסוּר לְשַׁנּוֹת וְכֵיוָן דְּלָא מָצִינוּ בָּהֶם חִילּוּק רַק כָּאן וְכָאן כְּשֶׁעֲשָׂאָן לִשְׁמָן הֵם קְדוֹשִׁים מה"ת לֶאֱסֹור כְּלִי בהכ"נ הַרְאוּיִם לְמִקְדָּשׁ רַק דַּוְקָא מֵהֶדְיוֹט גָּמוּר אָסוּר לְמִקְדָּשׁ משא"כ בַּאֲבָנִים וְקוֹרוֹת שַׁפִּיר גַּם מבהכ"נ לְמִקְדָּשׁ אָסוּר דְּבַעֲשָׂיָתָן גּוּפָא יֵשׁ חִילּוּק בֵּינֵיהֶם.

דְּהָא בַּאֲבָנִי' וְקוֹרוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם בפ' זֶה ה' ח' דְּאָסוּר לְפַצֵּל אַבְנֵי הַבִּנְיָן וְקוֹרוֹת בְּהַר הַבַּיִת אֶלָּא מְפַצְּלִין אוֹתָן מִבַּחוּץ וּמְסַתְּתִין אוֹתָן וְאַחַ"כ מַכְנִיסִין אוֹתָן לַבִּנְיָן ובבהכ"נ מֻוָתָּר לְפַצֵּל וּלְסַתֵּת אוֹתָן בִּמְקוֹמָן בְּבִנְיָן גּוּפָא שֶׁבּוֹנֶה בְּתוֹךְ הבה"כ.

מש"ה אָסוּר לְשַׁנּוֹת מבה"כ לְמִקְדָּשׁ דְּבָזוֹ שַׁפִּיר כָּתַב הכ"מ דִּלְגַבֵּי מִקְדָּשׁ הָוֵי בהכ"נ הֶדְיוֹט. דְּהָא יֵשׁ אִיסּוּר בַּעֲשָׂיָתָן גּוּפָא בַּמִּקְדָּשׁ גּוּפָא מַה דְּאֵין כֵּן בבהכ"נ דבבהכ"נ מֻוָתָּר לְסַתּוֹתָן וּלְפָצְלָן בִּמְקוֹמָן וּבַמִּקְדָּשׁ אָסוּר כַּנַ"ל, א"כ כֵּיוָן דְּמָצִינוּ בְּעֵת עֲשָׂיָתָן בַּמִּקְדָּשׁ יוֹתֵר מבהכ"נ מִיקְרֵי אֲבָנִים וְקוֹרוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁל בהכ"נ הֶדְיוֹט לְגַבֵּי מִקְדָּשׁ וְנָכוֹן פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם דְּבַאֲבָנִים וְקוֹרוֹת אֲפִילּוּ מבהכ"נ לַמִּקְדָּשׁ אָסוּר וּבַכֵּלִים רַק בְּהֶדְיוֹט עַצְמוֹ לַמִּקְדָּשׁ אָסוּר אֲבָל מבהכ"נ לַמִּקְדָּשׁ מֻוָתָּר וּמוֹכִיחַ כֵּן מִתּוֹסֶפְתָּא ע"פ סְבָרָא בְּרוּרָה ודו"ק: בְּרַמְבַּ"ם הל' חַמִּין וּמַצָּה פ' י"ז ה' י"א וְז"ל הַחֲרֹסֶת מִצְוָה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים זֵכֶר לַטִּיט.

וכ' הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה דְּפוֹסֵק כר"א ב"ר צָדוֹק (פְּסָחִים דַּף קיד ע"א) דְּאוֹמֵ' מִצְוָה, וּמַקְשֶׁה הַלֶּחֶם מִשְׁנֶה א' דְּהָרַמְבַּ"ם סוֹתֵר עַצְמוֹ מֵחִיבּוּרוֹ לְפֵירוּשׁוֹ דִּבְפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָיוֹת בַּמִּשְׁנָה הַנַּ"ל פּוֹסֵק דְּאֵין הֲלָכָה כר"א ב"ר צָדוֹק, ב' דְּכָתַב בְּפֵירוּשׁוֹ לר"א מְבָרְכִין עַל חֲרֹסֶת אקב"ו עַל אֲכִילַת חֲרֹסֶת כֵּיוָן דְּהוּא מִצְוָה וְכָאן בְּחִיבּוּרוֹ דְּפוֹסֵק כר"א לָמָּה לֹא פָּסַק דְּבָעֵינַן בְּרָכָה עַל חֲרֹסֶת ע"כ ע"ש.

והנלענ"ד לְתָרֵץ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם בס"ד דְּקֻשְׁיָא הַשְׁנִיָּה לֹא קָשָׁה דְּגַם דַּאֲכִילַת חֲרֹסֶת מִצְוָה אעפ"כ אֵין לְבָרֵךְ עָלָיו דְּהָא הַמִּצְוָה דַּאֲכִילַת חֲרֹסֶת הוּא שֶׁתִּקְנוּ חֲז"ל זֵכֶר לְשִׁעְבּוּד שֶׁנִּזְכּוֹר שֶׁהָיינוּ מְשֻׁעְבָּדִים עוֹבְדִים בְּפֶרֶךְ כִּדְכָתַב הָרַמְבַּ"ם זֵכֶר לַטִּיט שֶׁהָיינוּ עוֹבְדִים, א"כ יָצָא בִּבְרָכָה שֶׁבֵּירֵךְ מִקּוֹדֶם עַל הַמָּרוֹר, דְּהָא אֲכִילַת מָרוֹר ג"כ זֵכֶר לְשִׁעְבּוּד כמ"ש הָרַמְבַּ"ם בְּנֻסַּח הַגָּדָה שֶׁלּוֹ וְהוּא מִדִּבְרֵי רז"ל מָרוֹר זֶה כו' ע"ש שֶׁמַּרְרוּ הַמִּצְרִים כו' שֶׁנֶּאֱמַר וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים כו', וַאֲכִילַת חֲרֹסֶת מִצְוָה לְפָרֵט זֶכֶר לְטִיט שֶׁהוּא פְּרָט לַדָּבָר אֶחָד שֶׁשִּׁעְבְּדוּ אוֹתָנוּ.

אָמְנָם בִּרְכָתוֹ נִכְלָל בִּכְלַל אֲכִילַת מָרוֹר שֶׁאֲכִילַת מָרוֹר כּוֹלֵל עַל כָּל עִנְיְנֵי הַשִּׁעְבּוּד, וְכֵיוָן שֶׁבֵּירֵךְ עַל כְּלָל הַשִּׁעְבּוּד לָמָּה יְבָרֵךְ עַל פְּרָט אֶחָד שֶׁבּוֹ. וְנָכוֹן פְּסַק הָרַמְבַּ"ם בְּחִיבּוּרוֹ שמש"ה לֹא פָּסַק לְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת חֲרֹסֶת גַּם שֶׁהוּא מִצְוָה זָכָר לְטִיט.

וְאֵין לְהַקְשׁוֹת מִפֵּירוּשׁוֹ שֶׁכָּתַב דלר"א מְבָרֵךְ עַל חֲרֹסֶת דְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם מְתוּקִים וְרוּחַ אֱלֹקִים דִּיבֵּר בּוֹ וְהֵא לְךָ לְשׁוֹנוֹ בְּפֵירוּשׁוֹ וּבָזֶה תֵּדַע דְּלָא קַשְׁיָא מִידִי. וְז"ל בְּפֵירוּשׁוֹ בַּמִּשְׁנָה הַנַּ"ל (דַּף קי"ב ע"א) ור"א ב"ר צָדוֹק אוֹמֵר מִצְוָה לְדַעְתּוֹ שֶׁחַיָּיב לְבָרֵךְ אקב"ו עַל אֲכִילַת חֲרֹסֶת, וְאֵינָהּ הֲלָכָה.

דְּיֵיק וכ' לְדַעְתּוֹ וְלֹא כָּתַב דַּעְתּוֹ דְּבֶאֱמֶת הַסְּבָרָא הַנַּ"ל שֶׁכָּתַבְנוּ דמש"ה פָּטוּר לְבָרֵךְ עַל חֲרֹסֶת דְּיָצָא בִּבְרָכַת מָרוֹר כַּנַ"ל תָּלוּי בִּפְלוּגְתָּא דרז"ל בִּפְסָחִים (דַּף קטז ע"א) אַלִּיבָּא

דר"א דר' לֵוִי אוֹמֵר זָכָר לַתַּפּוּחַ וכו' יוֹחָנָן אוֹמֵר זָכָר לַטִּיט דְּאִי אָמְרִינַן כר"י זָכָר לְטִיט הוּא זָכָר לְשִׁיעְבּוּד לָכֵן שַׁפִּיר נִפְטָר בְּבִרְכַּת מָרוֹר דַּאֲכִילָתוֹ ג"כ זָכָר לְשִׁיעְבּוּד, משא"כ לר' לֵוִי דְּאָמַר זָכָר לַתַּפּוּחַ בָּעֵי בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, דְּמַאי עִנְיָנָהּ לְמָרוֹר אֲכִילַת מָרוֹר זָכָר לְשִׁיעְבּוּד שֶׁהָיְינוּ עוֹבְדִים וַאֲכִילַת חֲרוֹסֶת זָכָר לַתַּפּוּחַ שֶׁיָּלְדוּ בְּנֵיהֶם בְּרִיוַח בַּשָּׂדֶה כפרש"י ז"ל ע"ש.

זֶהוּ שֶׁדַּיְיק הָרַמְבַּ"ם לְדַעְתּוֹ פי' יֵשׁ סְבָרָא לְדַעְתּוֹ כְּפִי סְבָרַת ר' לֵוִי שֶׁחַיָּיב לְבָרֵךְ אקב"ו עַל אֲכִילַת חֲרוֹסֶת, כֵּיוָן שֶׁסּוֹבֵר דְּטַעַם ר"א מִשּׁוּם תַּפּוּחַ צָרִיךְ לְבָרֵךְ, וְאֵינָהּ הֲלָכָה פי' שֶׁאָנַן לָא פָּסְקִינַן כֵּן רַק כר"י דְּזָכָר לְטִיט כמ"ש בְּחִיבּוּרוֹ, ומש"ה א"צ לְבָרֵךְ דְּיוֹצֵא בְּבִרְכַּת מָרוֹר כֵּיוָן דְּמִצְוַת אֲכִילַת חֲרוֹסֶת לר"א הוּא מִשּׁוּם שִׁיעְבּוּד כַּנַ"ל ומש"ה לֹא כָּתַב דַּעְתּוֹ דַּהֲוָה מַשְׁמַע דְּדַעַת ר"א כֵּן הוּא לְבָרֵךְ.

וְהָאֱמֶת לֹא כֵן דְּפָסְקִינַן כר"י זָכָר לְטִיט דְּלֹא צָרִיךְ לְבָרֵךְ אַלִּיבָּא דר"א. מש"ה דַּיְיק וְכָתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל לְדַעְתּוֹ כְּלוֹמַר דְּאִיכָּא דַּעָה לְדַעְתּוֹ פי' אִיכָּא דְּאָמַר לְדַעְתּוֹ כָּךְ שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ אַלִּיבָּא דר' לֵוִי שֶׁסּוֹבֵר שֶׁטַּעְמוֹ זָכָר לַתַּפּוּחַ וּבֶאֱמֶת אֵינָהּ הֲלָכָה דְּפָסְקִינַן כר"י דְּטַעַם דר"א זָכָר לְטִיט וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ, וּבָזֶה מְתֹרָץ קֻושְׁיַת הַלֶּחֶם מִשְׁנֶה קֻושְׁיָא רִאשׁוֹנָה ג"כ דְּכָאן שַׁפִּיר פּוֹסֵק כר"א דַּחֲרוֹסֶת מִצְוָה וְאֵינוֹ סוֹתֵר דְּבָרָיו שֶׁבְּפֵירוּשׁוֹ דְּאַדְרַבָּא מְכַוְּונִים יַחְדָּו, דְּשָׁם כָּתַב וְאֵינָהּ הֲלָכָה דְּכַוָּנָתוֹ כר' לֵוִי זָכָר לַתַּפּוּחַ, רַק מִצְוָה זָכָר לְטִיט לְעִנְיָן שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ עַל חֲרוֹסֶת כַּנַ"ל וְכָאן ג"כ בְּחִיבּוּרוֹ פּוֹסֵק כֵּן דַּחֲרוֹסֶת מִצְוָה זָכָר לַטִּיט וְלֹא פָּסַק דְּיִבָּרֵךְ דמש"ה פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם פ"ח ה"ח שֶׁמְּטַבֵּל מַצָּה לְבַד ג"כ בַּחֲרוֹסֶת, דְּתָמַהּ עָלָיו הָרָאָבָ"ד מִנַּיִן לוֹ ע"ש וע"ש במ"מ.

וּלְפִי הַנַּ"ל יְבוֹאַר דְּהָרַמְבַּ"ם לְטַעְמוֹ דכ' בְּפֵירוּשׁוֹ דלר"א לְדַעַת ר' לֵוִי יְבָרֵךְ עַל חֲרוֹסֶת כו' ומנ"ל הָא וצ"ל דְּקַשְׁיָא מַה פְּלִיג ר"א עִם הת"ק דת"ק אוֹמֵר רְשׁוּת וְהוּא אוֹמֵר מִצְוָה כֵּיוָן דְּבֵין כָּךְ וְכָךְ אוֹכֵל מַה לִּי רְשׁוּת מַה לִּי מִצְוָה, ע"כ פי' דְּנַפְקוּתָא בָּזֶה דלת"ק אֵינוֹ מְבָרֵךְ דְּהוּא רְשׁוּת ולר"א מְבָרֵךְ דְּהוּא מִצְוָה, זֶהוּ טַעַם הָרַמְבַּ"ם בְּפֵירוּשׁוֹ לְדַעַת ר' לֵוִי וּבֶאֱמֶת לְפִי דְּכָתַב וְאֵינָהּ הֲלָכָה דְּפָסְקִינַן כר"י זָכָר לְטִיט דְּאֵינוֹ מְבָרֵךְ גַּם לר"א צְרִיכִין לְהָבִין מַאי פְּלֻגְתַּיְיהוּ דר"א ות"ק.

מִזֶּה מוֹכִיחַ הָרַמְבַּ"ם דִּינוֹ דְּצָרִיךְ לְטַבֵּל ג"כ מַצָּה לְבַד בַּחֲרוֹסֶת וְהַיְינוּ לְפִי דְּפוֹסֵק כר"א דַּחֲרוֹסֶת מִצְוָה כַּנַ"ל. וְזֶהוּ פְּלֻגְתַּיְיהוּ דלת"ק דַּחֲרוֹסֶת אֵינָהּ מִצְוָה רַק רְשׁוּת דְּכָתְבוּ תוס' (דַּף קי"ד ע"א) ד"ה מְטַבֵּל בַּחֲזֶרֶת כו' מִשּׁוּם רַשְׁבָּ"ם מִשּׁוּם קָפָא פי' לְבַטֵּל חֹזֶק שֶׁל הַמָּרוֹר ע"ש וְתִמְצָא.

א"כ א"צ לְטַבֵּל רַק הַמָּרוֹר לְבַטֵּל מְרִירוּת שֶׁבּוֹ אֲבָל לֹא מַצָּה דְּהָא אֵין בָּהּ מְרִירוּת משא"כ לר"א דַּחֲרוֹסֶת מִצְוָה זֶכֶר לְשִׁיעְבּוּד מְטַבֵּל מַצָּה ג"כ דְּהָא הוּא מִצְוָה וְלֹא מֻחֲמַת חֹזֶק מְרִירוּת א"כ מַה לִּי טִיבּוּל מַצָּה בָּהּ אוֹ טִיבּוּל מָרוֹר הַמִּצְוָה הוּא לְטַבֵּל לְזִכּוֹר הַשִּׁיעְבּוּד.

ומש"ה גַּם לר"י דְּסוֹבֵר טַעַם ר"א זָכָר לְטִיט מש"ה פְּלִיג עִם הת"ק דְּנַפְקוּתָא דלר"א מַצָּה ג"כ צָרִיךְ לְטַבֵּל בַּחֲרוֹסֶת ולת"ק אֵין צָרִיךְ לָכֵן הָרַמְבַּ"ם דְּפוֹסֵק כר"א דַּחֲרוֹסֶת מִצְוָה וּמִטַּעַם ר"י זָכָר לְטִיט כמ"ש בְּפֵירוּשׁוֹ בה"ה פ"ז מש"ה פּוֹסֵק דְּטוֹבֵל מַצָּה ג"כ בַּחֲרוֹסֶת דְּלִדַעַת ר"י אַלִּיבָּא דר"א מְטַבֵּל מַצָּה בַּחֲרוֹסֶת ג"כ כַּנַ"ל וְנִסְתַּלְּקָה הַשָּׁגַת

הָרָאָבְ"ד זַ"ל מֵאִתּוֹ דְּהָרַמְבַּ"ם זַ"ל הוֹכִיחַ דִּינוֹ מִגְּמָרָא כַּנַ"ל ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם פָּסַק בה' שֶׁוְּתָפוּת פ"ו ה' ב' דְּעִיסָקָא פַּלְגָא מִלְוָה וּפַלְגָא פִּקָּדוֹן דְּעַל הַפַּלְגָא פִּקָּדוֹן פָּטוּר אֲפִילּוּ מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה.

וְהִקְשָׁה הָרָאָבְ"ד כֵּיוָן דְּצָרִיךְ לִיתֵּן לוֹ כְּפוֹעֵל בָּטֵל דאל"כ הֲוָה רִיבִּית א"כ הֲוָה שׂוֹמֵר שָׂכָר, וְתֵירֵץ הכ"מ דְּזֶה אֵינוֹ שָׂכַר שְׁמִירָה רַק שֶׁמְּוַתֵּר עי"ז לַעֲסֹק וְלִיתֵּן לוֹ רִיוַח, וְהִקְשָׁה הַגִּידּוּלִי תְּרוּמָה שַׁעַר מ"ו דְּהָא כָּל הָאֻמָּנִין שׂוֹמְרֵי שָׂכָר אֲפִילּוּ כְּבָר נִגְמַר הַכְּלִי רַק שֶׁלֹּא אָמַר לוֹ טוֹל אֶת שֶׁלְּךָ אע"פ דְּהָתָם ג"כ אֵין הַשָּׂכָר מֻחְזָק רַק מֻחְזָק מְלָאכָה ע"ש.

והנלפע"ד לְתָרֵץ דְּהִנֵּה הָרָאָבְ"ד מַקְשֶׁה עוֹד עַל הָרַמְבַּ"ם דְּלֶיהֱוֵי כְּשׂוֹכֵר דְּיֵשׁ לוֹ הֲנָאָה וה"נ יֵשׁ לוֹ הֲנָאָה בִּשְׁכִירוּת דְּפוֹעֵל בָּטֵל, וְתֵירֵץ הגי"ת דְּלָא דָּמֵי דְּבִשְׁלָמָא בְּשׂוֹכֵר נֶהֱנָה בְּגוּף הַבְּהֵמָה עַצְמָהּ שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּהּ מְלָאכָה משא"כ הָכָא שָׂכָר דְּפוֹעֵל בָּטֵל הוּא דָּבָר אַחֵר לֹא מִגּוּף הָעִיסְקָא ע"ש.

ולפ"ז מְתֹרָץ כָּל קֻשְׁיוֹת הגי"ת מֵאֻמָּנִין דְּהִנֵּה הַפּוֹסְקִים כָּתְבוּ דמש"ה הָוֵי שׂוֹמֵר שָׂכָר בְּאֻמָּנִין מִשּׁוּם הַהִיא הֲנָאָה דִּתְפִיס אַזּוּזֵי עי' בַּאֲסִיפַת זְקֵנִים בב"מ (דַּף פב) בְּשֵׁם הָרָאָבְ"ד שֶׁהִקְשָׁה מַלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן נָמֵי לֶיהֱוֵי שׂוֹמֵר שָׂכָר בְּהַהִיא הֲנָאָה דִּתְפִיס אַזּוּזֵי כְּמוֹ אֻמָּן ע"ש וְתִמְצָא מַשְׁמַע דְּעִיקַּר הַטַּעַם הוּא מִשּׁוּם דִּתְפִיס אַזּוּזֵי כִּדְאִיתָא בַּגְּמָרָא, ולפ"ז בֶּאֱמֶת נִרְאֶה בס"ד דְּנַדַּאי מש"ה בְּאֻמָּן דְּנוֹטֵל שָׂכָר לֹא חָשׁוּב שׂוֹמֵר שָׂכָר, דְּסְבָרַת הכ"מ שָׂרִיר וְקַיָּם כֵּיוָן דְּאֵינוֹ נוֹטֵל הַשָּׂכָר מִטַּעַם שְׁמִירָה לָא הֲוָה שָׂכָר, רַק בְּאֻמָּן הַטַּעַם דְּנֶהֱנֶה מִגּוּף הַחֵפֶץ דִּתְפוּס אַזּוּזֵי בְּהַחֵפֶץ וְכֵיוָן דְּנֶהֱנֶה מִגּוּף הַחֵפֶץ חָשׁוּב שׂוֹמֵר שָׂכָר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הגי"ת עַל שׂוֹכֵר כַּנַ"ל, משא"כ הָכָא דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּחָשׁוּב שׂוֹמֵר שָׂכָר עַל הַפַּלְגָא פִּקָּדוֹן מִשּׁוּם דִּתְפִיס אַזּוּזֵי אֶשְׁכָּרְדְּפוֹעֵל בָּטֵל דְּאִי הָיָה מַחֲזִיר לֹא הָיָה בָּטוּחַ בִּמְעוֹתָיו זֶה אֵינוֹ דְּהָא בל"ז בָּטוּחַ בְּהַמָּעוֹת מֻחְזָקוֹת מֻחְזָקוֹת פַּלְגָא מִלְוָה וְאֵינוֹ מַגִּיעַ לוֹ הֲנָאָה זוֹ מִפַּלְגָא פִּקָּדוֹן, דבל"ז תְּפִיס אַזּוּזֵי מֻחְזָקוֹת פַּלְגָא מִלְוָה, וּמֻחְזָקוֹת הַשָּׂכָר גּוּפָא לֹא חָשׁוּב ש"ש כִּסְבָרַת הכ"מ.

וּמִגּוּף פַּלְגָא דְּפִקָּדוֹן אֵינוֹ נֶהֱנֶה דבל"ז בָּטוּחַ מֻחְזָקוֹת פַּלְגָא מִלְוָה שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ שֶׁל הַנּוֹתֵן, משא"כ בְּאֻמָּן אִי יַחְזִיר הַחֵפֶץ לֹא יִהְיֶה בָּטוּחַ בִּמְעוֹתָיו וְנֶהֱנֶה מִגּוּף הַחֵפֶץ וַהֲוָה כְּמוֹ שׂוֹכֵר שֶׁמֻּחְזָקוֹת הַמְּלָאכָה שֶׁעוֹשֶׂה עִם הַבְּהֵמָה מַגִּיעַ לוֹ הֲנָאָה וְחָשׁוּב ש"ש כַּנַ"ל בְּשֵׁם גי"ת, ה"נ בְּאֻמָּן מֻחְזָקוֹת גּוּף הַחֵפֶץ שֶׁמֻּחְזָק בְּיָדוֹ עֲדַיִן וְאֵינוֹ מַחֲזִיר מַגִּיעַ לוֹ הֲנָאָה, וּלְהָכִי פָּסַק הָרַמְבַּ"ם דְּעַל פַּלְגָא פִּקָּדוֹן פָּטוּר אֲפִילּוּ מִגְּנֵבָה וַאֲבֵדָה וּמִתֹּרָץ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם פָּסַק בפ"ח מֵהִלְכוֹת לוֹלֵב דַּעֲרָבָה שֶׁנִּקְטַם רֹאשָׁהּ כְּשֵׁרָה.

וְתָמְהוּ עָלָיו כָּל הָרֹאשׁוֹנִים הָרַמְבַּ"ן וּמוּבָא בְּמַגִּיד מִשְׁנֶה דְּהָא מִשְׁנָה מְפוֹרֶשֶׁת הִיא בְּסֻכָּה (דַּף לג ע"ב) נִקְטַם רֹאשָׁהּ פָּסוּל. והנלע"ד לְתָרֵץ דְּדִינוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם אֱמֶת, דְּאִיתָא בְּדַף לד ע"ב בַּהֲדַס שֶׁנִּקְטַם רֹאשׁוֹ דְּפָסַק שְׁמוּאֵל דְּכָשֵׁר כר' טַרְפוֹן דְּמַכְשִׁיר אֲפִילּוּ שְׁלָשְׁתָּן קְטוּמִים וּכְבָר תָּמְהוּ כָּל הָרֹאשׁוֹנִים דְּהָא בְּמַתְנִיתִין דְּקוֹדֶם קָתָנֵי בַּהֲדַס שֶׁנִּקְטַם רֹאשׁוֹ פָּסוּל.

וְגַם הֵיאַךְ כָּל שִׁקְלֵי וְטַרְיָא דְּלְעֵיל בַּעֲלָתָה בּוֹ תְּמָרָה בי"ט הֵיאַךְ מִיתּוֹקֵם דְּלָא כְּהִלְכְתָא. וְתֵירֵץ הַפְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ סְבָרַת אֻמָּת דְּכְשֶׁנּוֹטֵל הֲדַס אֶחָד לְבַד אָז נִקְטַם פָּסוּל דְּגָזְרִינַן הֲדַס אַטּוּ לוּלָב וְאָתְרוֹג דִּכְמוֹ דְּבָהֶם נִקְטַם הָרֹאשׁ פָּסוּל ה"נ בַּהֲדַס דְּמֵהֵיכִי תֵּיתֵי לְאִיפְּלוּגֵי.

אָמְנָם כְּשֶׁנּוֹטֵל שְׁלֹשָׁה הַדַּסִּים אָז כָּשֵׁר כְּשֶׁנִּקְטַם רֹאשָׁם דְּלֵיכָּא לְמֵיגְזַר אַטּוּ לוּלָב וְאֶתְרוֹג, דְּבְשְׁלָמָא בְּלוּלָב וְאֶתְרוֹג נוֹטֵל רַק אֶחָד לוּלָב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד וַהֲדַסִּים הֵם יוֹתֵר מֵאֶחָד וּלְהָכִי מִינַּכְרָא מִילְּתָא טוּבָא בֵּין הֲדַס לְלוּלָב וְאֶתְרוֹג ע"ש בפ"י שֶׁהֶאֱרִיךְ ולפ"ז נִיחָא בס"ד דְּהִנֵּה עֲרֵבָה צָרִיךְ לִיקַּח שְׁתֵּי עֲרָבוֹת דְּפָסְקִינַן כר"י ור"ט דְּבָעֵינַן שְׁתֵּי עַרְבוּת וְכֵינָן דְּהַתּוֹרָה צִוְּתָה שְׁתַּיִם דְּעַרְבֵי תְּרֵי מַשְׁמַע לְהָכִי נִקְטַם רֹאשָׁהּ כָּשֵׁר בַּעֲרָבָה דְּלֵיכָּא לְמֵיגְזַר אַטּוּ לוּלָב וְאֶתְרוֹג דְּבְשְׁלָמָא מֵהֶם אֵינוֹ נוֹטֵל מִדִּין תּוֹרָה רַק חַד מִכָּל מִין.

אָמְנָם עֲרָבָה נוֹטֵל שְׁתַּיִם מִדִּין תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁחִילֵק הפ"י בַּהֲדַס כַּנַ"ל, וְכָל זֶה אִי אָמְרִינַן כמ"ד דְּנוֹטֵל ב עֲרָבוֹת אָמְנָם לָמָּ"ד דְּנוֹטֵל אַחַת א"כ נִקְטַם רֹאשָׁהּ פָּסוּל גַּבֵּי עֲרָבָה דְּגָזְרִינַן אַטּוּ לוּלָב וְאֶתְרוֹג.

וְהִנֵּה תוס' כָּתְבוּ בְּדַף לד ד"ה אַחַת לַמִּקְדָּשׁ וְכֵן הָרָ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א דְּמַאן דְּמַכְשִׁיר עֲרָבָה שֶׁל בַּעַל וְהֵרִים דְּדָרִישׁ עַרְבֵי מִכָּל מָקוֹם סְבִירָא לֵיהּ דְּנוֹטֵל רַק חַד עֲרָבָה דִּשְׁתֵּי דְּרָשׁוֹת לָא דָּרְשִׁינַן וְעַרְבֵי לְדָרוֹשׁ וְעַרְבֵי לְהַכְשִׁיר שֶׁל בַּעַל וְהֵרִים וְלִדְרוֹשׁ ג"כ וְעַרְבֵי לִיטּוֹל שְׁתֵּי עֲרֵבוֹת.

וְתוֹסְ' מְבִיאִין רְאָיָה מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּקָאָמַר שָׁם בְּהֲדָיָא דִּפְלִיגִי דְּהָא דּוֹרְשִׁין עַרְבֵי לְהַכְשִׁיר שֶׁל בַּעַל וְהֵרִים וְאִידָךְ דָּרַשׁ לִיטּוֹל שְׁתַּיִם וְעַיֵּין בְּמָהַרְשָׁ"א שָׁם וְתִמְצָא ג"כ, וְהִנֵּה בְּמַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי גַּבֵּי עֲרָבָה דְּנִקְטַם רֹאשָׁהּ פָּסוּל קָתָנֵי בְּסוֹף זֶה מַתְנִי' וְשֶׁל בַּעַל כָּשֵׁר וְכֵינָן דְּמַתְנִיתִין מַכְשִׁיר שֶׁל בַּעַל מִשּׁוּם דְּדָרְשִׁי עַרְבֵי לְהַכְשִׁיר שֶׁל בַּעַל א"כ סוֹבֵר מַתְנִיתִין דְּנוֹטֵל רַק עֲרָבָה אַחַת כַּנַ"ל דִּשְׁתֵּי דְּרָשׁוֹת לָא דָּרְשִׁינַן, וְכֵינָן דְּנוֹטֵל רַק עֲרָבָה אַחַת לְהָכִי קָתָנֵי בְּמַתְנִי' נִקְטַם רֹאשָׁהּ פָּסוּל בַּעֲרָבָה דְּגָזְרִינַן אַטּוּ לוּלָב וְאֶתְרוֹג כֵּינָן דְּנוֹטֵל רַק עֲרָבָה אַחַת משא"כ אֲנַן פָּסְקִינַן כר"י ור"ט דְּבָעֵינַן שְׁתֵּי עֲרָבוֹת מִדִּין תּוֹרָה דְּדָרְשִׁינַן עַרְבֵי דְּבָעֵינַן שְׁתַּיִם וְכֵינָן דְּנוֹטֵל שְׁתַּיִם מש"ה נִקְטַם רֹאשָׁם כָּשֵׁר גַּבֵּי עֲרָבָה דְּלֵיכָּא לְמֵיגְזַר אַטּוּ לוּלָב וְאֶתְרוֹג דַּעֲרָבוֹת הֵם שְׁתַּיִם כַּנַ"ל דמה"ט מַכְשְׁרִינַן בַּהֲדַס נִקְטַם רֹאשָׁם כַּנַ"ל: הָרַמְבַּ"ם פָּסַק דְּאֵין אָדָם יָכוֹל לְחַיֵּיב עַצְמוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב.

וְהִקְשָׁה הַשָּׁ"ךְ עָלָיו סִימָן ס' מִמִּשְׁנָה דְּאֵין מוֹצִיאִין לַאֲכִילַת, פֵּירוֹת וּלְשֶׁבַח קַרְקָעוֹת מִפְּנֵי תִּקּוּן הָעוֹלָם וְקָאָמַר רַבִּי חֲנִינָא שֶׁאֵין קְצוּבִין וּמַשְׁמַע דַּוְקָא מִמְּשַׁעְבְּדֵי לָא גָּבֵי מִטַּעַם דְּאֵין קְצוּבִין אֲבָל מִבְּנֵי חָרֵי גְּבֵי, וּלְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם גַּם מִבְּנֵי חָרֵי לֹא הָיָה לוֹ לִגְבּוֹת דְּהָא אֵין קָצוּב ע"ש.

והנלע"דבס"ד לְתָרֵץ דְּהִנֵּה הַגְּדוּלִי תְּרוּמָה כָּתַב דְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב דּוֹמֶה לְדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם וְכֵינָן דִּלְרַבָּנָן אֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם מש"ה אֵינוֹ מְחַיֵּיב עַצְמוֹ ג"כ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְנוֹת לַחֲבֵירוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב ולפ"ז נִיחָא בס"ד כֵּינָן דְּטַעַם הָרַמְבַּ"ם דְּאֵינוֹ מְחַיֵּיב עַצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב דּוֹמֶה לְדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם.

וְהִנֵּה אֲנַן פָּסְקִינַן סי' ר"ג ור"ט ור"י דְּהֵיכָא דְּמַקְנֶה לַחֲבֵירוֹ דָּבָר שֶׁבָּא לָעוֹלָם עִם דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם שַׁפִּיר קָנָה דְּדָמֵי לִקְנֵי אַתְּ וַחֲמוֹר דְּקָנָה ע"ש. **(הֶעָרָה אַחַר בַּקָּשַׁת הַמְּחִילָה מִכְּבוֹד הַדַּרַת קְדֻשַּׁת הַמְחַבֵּר אֲנַן לָא פָּסְקִינַן רַק דְּקָנָה הַדָּבָר שֶׁבָּא לְעוֹלָם אֲבָל הַדָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם לָא קָנָה)** ולפ"ז בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב ג"כ הַדִּין כְּמוֹ כֵן וְהֵיכָא דְּמַקְנֶה דָּבָר הַקָּצוּב עִם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב שַׁפִּיר יָכוֹל לְחַיֵּיב עַצְמוֹ.

ולפ"ז נִיחָא דְּמִשּׁוּם הָכִי בַּאֲכִילַת פֵּירוֹת וְשָׁבַח קַרְקָעוֹת שַׁפִּיר גּוֹבֶה מִבְּנֵי חָרֵי גַּם שֶׁאֵינוֹ קָצוּב דְּהָא הַמּוֹכֵר הִקְנָה לְלוֹקֵחַ דָּבָר קָצוּב עִם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב דְּהָא הִקְנָה לוֹ הַנְּכָסִים עֲבוּר גּוּף הַקַּרְקַע דְּהוּא דָּבָר קָצוּב, וְשִׁעְבֵּד לוֹ ג"כ הַקַּרְקָעוֹת עֲבוּר הַפֵּירוֹת וְשָׁבַח שֶׁיִּהְיֶה דְּזֶה הָוֵי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב ומש"ה שַׁפִּיר גּוֹבֶה מִבְּנֵי חָרֵי עֲבוּר הַפֵּירוֹת דְּהָא הִקְנָה לוֹ דָּבָר קָצוּב עִם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב ומש"ה שַׁפִּיר קָנָה לִגְבּוֹת מִבְּנֵי חָרֵי עֲבוּר הַפֵּירוֹת דְּהָא הִקְנָה לוֹ דָּבָר קָצוּב עִם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב בְּיַחַד ומש"ה שַׁפִּיר קָנָה לִגְבּוֹת מִבְּנֵי חָרֵי דַּהֲוָה קָנֵי אַתְּ וַחֲמוֹר כמ"ש בְּמַקָּנֶה דָּבָר שֶׁבָּא לָעוֹלָם עִם דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם בְּיַחַד דְּקָנָה חֲבֵירוֹ דַּהֲוָה קָנֵי אַתְּ וַחֲמוֹר דְּהָרַמְבַּ"ם לֹא פָּסַק דְּאֵינוֹ מְחַיֵּיב עַצְמוֹ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב רַק כְּשֶׁמְּחַיֵּיב עַצְמוֹ הַדָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב לְבַדּוֹ ומש"ה לָא מָצֵי מְחַיֵּיב עַצְמוֹ כְּמוֹ דְּאֵינוֹ מַקָּנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם כמ"ש הגי"ת משא"כ הָכָא בַּאֲכִילַת פֵּירוֹת וְשָׁבַח קַרְקָעוֹת דְּמַקָּנֶה דָּבָר קָצוּב עִם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב בְּיַחַד דְּהָא מַה שֶּׁמְּשַׁעְבֵּד לוֹ עֲבוּר גּוּף הַקַּרְקַע הָוֵה דָּבָר קָצוּב ומש"ה הַמּוֹכֵר נִכְנַס בְּגֶדֶר הַחִיּוּב שֶׁיִּהְיֶה מְשֻׁעְבָּד לַלּוֹקֵחַ לִגְבּוֹת מֵאִתּוֹ מב"ח וּמִלָּקוּחוֹת אֵינוֹ גּוֹבֶה מִטַּעַם אַחֵר דְּאֵין לוֹ קוֹל כֵּינָן דְּאֵינוֹ קָצוּב וְאֵין הַלָּקוּחוֹת נִזְהָרִין כפרש"י, כנלפע"ד לְתָרֵץ שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם פָּסַק בפי"א מֵהִלְכוֹת מְכִירָה דְּאֵין אָדָם מְחַיֵּיב עַצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב אפי' מִבְּנֵי חָרֵי ע"ש.

וּמַקְשֶׁה עָלָיו הבעהת"ר שַׁעַר ס"ד בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן מֵהָא דְּתַנְיָא בְּקִדּוּשִׁין (דף סח) לָמָּה לִיהּ קָרָא יַכִּיר הָא אִית לִיהּ מִיגּוֹ דְּאִי בָּעֵי יָכוֹל לְמֵיתַב לִיהּ נְכָסָיו בְּמַתָּנָה, וּמְתָרֵץ הַגְּמָרָא בְּנָכְסָיו שֶׁנָּפְלוּ לוֹ לְאַחַר מִכָּאן פֵּירוּ' שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִיתֵּן בְּמַתָּנָה דְּאֵין אָדָם מַקָּנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם, וּמַקְשֶׁה הַגְּמָרָא ולר"מ דְּאָמַר אָדָם מַקָּנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם מא"ל וכו', וּלְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם מַאי קוּשְׁיָא לר"מ נְהִי דְּאָדָם מַקָּנֶה דשלב"ל מ"מ אֵינוֹ יָכוֹל לִיתֵּן בְּמַתָּנָה דְּהָוֵי דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב ע"ש.

והנלע"ד בס"ד דְּהִנֵּה דַּעַת הפ"י וְהַתּוֹמִים סי' ס' וּמִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ דִּבְמוֹכֵר מוֹדֶה הָרַמְבַּ"ם דְּמְחַיֵּיב עַצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב. ועפ"ז מְתָרְצִים קֻשְׁיַת הַשָּׁ"ךְ מֵאֵין מוֹצִיאִין לַאֲכִילַת פֵּירוֹת דְּמַשְׁמַע דְּמִבְּנֵי חָרֵי גְּבֵי אע"ג דְּאֵינוֹ קָצוּב דִּבְמָכָר וַדַּאי קָנָה וְכָתְבוּ הַטַּעַם דְּהָא עִיקַּר טַעְמוֹ דִּבְדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב אֵינוֹ מַכְנִיס עַצְמוֹ בְּחִיּוּב גָּמוּר.

משא"כ בְּמָקוֹם שֶׁחֲבֵירוֹ מַקָּנֶה לוֹ דָּבָר כְּנֶגְדּוֹ מַכְנִיס עַצְמוֹ בְּחִיּוּב גָּמוּר, וְכִי פָּסַק הָרַמְבַּ"ם דְּאֵינוֹ חַיָּיב בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב הַיְינוּ בְּמַתָּנָה ע"כ דִּבְרֵיהֶם. וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה הָא בְּמַתָּנָה ג"כ אָמְרִינַן בִּגְמָרָא אִי לָאו דְּעָבְדִי לִיהּ נִיָּיחַ נַפְשִׁיהּ לָא הָוֵה נוֹתֵן לוֹ מַתָּנָה א"כ מה"ט גַּם בְּמַתָּנָה הל"ל דִּמְחַיֵּיב בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב דְּמַכְנִיס עַצְמוֹ בְּחִיּוּב גָּמוּר מֵחֲמַת טוֹבַת חֲבֵירוֹ שֶׁעָשָׂה לוֹ.

אָמְנָם נִרְאֶה בס"ד סְבָרָא בְּרוּרָה דְּכִי אָמְרִינַן בִּגְמָרָא אִי לָאו דַּעֲבִיד לִיהּ נִיָּיחַ נַפְשִׁיהּ לָא הָוֵה נוֹתֵן לוֹ הַיְינוּ דַּוְקָא כְּשֶׁהוּא נוֹתֵן לַחֲבֵירוֹ מַתָּנָה בְּלֹא בַּקָּשַׁת חֲבֵירוֹ מֵאִתּוֹ שֶׁחֲבֵירוֹ לֹא בִּיקֵּשׁ מֵאִתִּי כְּלָל רַק הוּא בָּא מֵעַצְמוֹ וְאוֹמֵר הִנְנִי נוֹתֵן לְךָ מַתָּנָה אָז בְּוַדַּאי אָמְרִינַן מִדַּחֲבֵירוֹ לֹא בִּיקֵּשׁ מֵאִתּוֹ כְּלָל וְהוּא בְּעַצְמוֹ נוֹתֵן לוֹ בְּוַדַּאי עָשָׂה לוֹ זֶה הַמְקַבֵּל פַּעַם אֶחָד טוֹבָה ומש"ה הוּא מֵעַצְמוֹ רוֹצֶה לִיתֵּן לַחֲבֵירוֹ לְשַׁלֵּם לוֹ טוֹבָה גְּמוּל טוֹבָה שֶׁעָשָׂה לוֹ מַה שֶּׁמְּקַבֵּל עַתָּה מִמֶּנּוּ משא"כ כְּשֶׁחֲבֵירוֹ בָּא וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ קוֹדֶם תֵּן לִי מַתָּנָה וע"י בַּקָּשַׁת זֶה נוֹתֵן הַנּוֹתֵן וּמֵעַצְמוֹ לֹא הָיָה רוֹצֶה לִיתֵּן א"כ אָמְרִינַן בָּאֱמֶת שֶׁחֲבֵירוֹ לֹא עָשָׂה לוֹ טוֹבָה

כְּלָל בְּשׁוּם זְמַן בָּעוֹלָם רַק דְּנוֹתֵן לוֹ ע"י בַּקָּשַׁת חֲבֵירוֹ מֵאִתּוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָעִיז נֶגֶד חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא לְמַלֹּאוֹת מִשְׁאֲלוֹתָיו ולפ"ז מְתוֹרָץ בס"ד דְּהָרַמְבַּ"ם בֶּאֱמֶת מַיְירֵי הֵיכָא שֶׁחִיֵּיב עַצְמוֹ בְּמַתָּנָה מֻחֶמֶת בַּקָּשַׁת חֲבֵירוֹ לֹא מֵעַצְמוֹ דְּכֵן מוּכָח מִלְּשׁוֹנוֹ הַצַּח דְּהִתְחִיל חִיֵּיב עַצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב כו' וְאַחַ"כ כָּתַב וּמִפְּנֵי מַה בְּפוֹסֵק לָזוּן אֶת בַּת אִשְׁתּוֹ מְחַיֵּיב ע"ש הֲרֵי מִדְּמַדֶּמֶה אַהֲדָדֵי ש"מ דְּמַיְירֵי דֻּמְיָא דְּפוֹסֵק לָזוּן אֶת בַּת אִשְׁתּוֹ כְּמוֹ בְּפוֹסֵק לָזוּן אֶת בַּת אִשְׁתּוֹ מַיְירֵי דְּהִבְטִיחַ לָזוּן מֻחֶמֶת בַּקָּשַׁת אִשְׁתּוֹ כִּדְקָתָנֵי מַתְנִיתִין וּפָסְקָה עִמּוֹ לָזוּן אֶת בִּתָּהּ כו' א"כ גַּם הַהּ דִּינָא דְּכָתַב חִיֵּיב עַצְמוֹ בְּמַתָּנָה דָּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב מַיְירֵי נָמֵי שֶׁמְּחַיֵּיב עַצְמוֹ בְּמַתָּנָה ע"י בַּקָּשַׁת חֲבֵירוֹ שֶׁהוּא לֹא רָצָה מֵעַצְמוֹ לִיתֵּן רַק שֶׁחֲבֵירוֹ בִּיקֵּשׁ מֵאִתּוֹ א"כ כֵּיוָן דְּנוֹתֵן מַתָּנָה ע"י בַּקָּשַׁת חֲבֵירוֹ א"כ אָמְרִינַן בֶּאֱמֶת שֶׁנּוֹתֵן לוֹ מַתָּנָה בְּחִנָּם דַּחֲבֵירוֹ לֹא עָשָׂה לוֹ טוֹבָה וּמַה דְּנוֹתֵן הוּא ע"י בַּקָּשַׁת חֲבֵירוֹ מֵאִתּוֹ כַּנַ"ל וְכֵיוָן דְּנוֹתֵן בְּחִנָּם גָּמוּר א"כ אֵינוֹ מְחַיֵּיב בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב דַּחֲבֵירוֹ לֹא עָשָׂה לוֹ שׁוּם טוֹבָה מֵעוֹלָם מוּל מַתָּנָה זוֹ ומש"ה אֵינוֹ מַכְנִיס עַצְמוֹ בְּחִיּוּב גָּמוּר משא"כ הָתָם גַּבֵּי בְּכוֹר ל"ל דַּהֲוָה אֵינוֹ קָצוּב דְּהָתָם שַׁפִּיר מַקְשֶׁה הגמ' דְּהָא יֵשׁ לוֹ מִיגּוֹ דְּאִי בָּעֵי הֲוָה נוֹתֵן לְבְנוֹ בְּכוֹר הַנְּכָסִים בְּמַתָּנָה בְּעַצְמוֹ בְּלֹא בַּקָּשַׁת בְּנוֹ הַמְקַבֵּל וְכֵיוָן דְּהוּא נוֹתֵן מֵעַצְמוֹ א"כ וַדַּאי הָיֵינוּ אוֹמְרִים שֶׁזֶּה הַמְקַבֵּל דְּהַיְינוּ זֶה שֶׁאוֹמֵר עָלָיו עַכְשָׁיו שֶׁהוּא בְּנוֹ בְּכוֹרוֹ וַדַּאי עָשָׂה לַנּוֹתֵן טוֹבָה בְּשׁוּם פַּעַם ובכה"ג דָּמֵי לְמֶכֶר דְּעָשָׂה לוֹ דָּבָר לְמוּלוֹ וּמִתְחַיֵּיב עַצְמוֹ גַּם בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב וּלְהָכִי שַׁפִּיר מַקְשֶׁה הַגְּמָרָא לר"מ דְּאָמַר אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם שַׁפִּיר הַמִּיגּוֹ קַיֶּימֶת וְלָמָּה לֵיהּ יַכִּיר כנלפענ"ד בס"ד: וְעוֹד נִרְאֶה לפענ"ד דְּהָרַמְבַּ"ם לֹא פָּסַק בִּמְחַיֵּיב עַצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁהָיָה כְּבָר בִּרְשׁוּתוֹ וְעַתָּה רוֹצֶה לְהוֹצִיא הַדָּבָר מֵרְשׁוּתוֹ לִרְשׁוּת אַחֵר שַׁפִּיר סוֹבֵר דִּבְדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב הַחִיּוּב קַל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא הַנְּכָסִים מֵרְשׁוּתוֹ לִרְשׁוּת אַחֵר משא"כ הָתָם בִּנְכָסִים שֶׁנָּפְלוּ לוֹ לְאַחַר מִכֵּן שֶׁעֲדַיִין הַנְּכָסִים אֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ רַק שֶׁמַּתְחִיל לִהְיוֹת בִּרְשׁוּתוֹ בְּעֵת נְפִילַת הַנְּכָסִים וְאָז בְּעֵת הַהִיא כְּבָר הֵם בִּרְשׁוּת הַמְקַבֵּל וְלֹא הָיָה רֶגַע מִקֹּדֶם שֶׁיָּחוּל הַנְּכָסִים בִּרְשׁוּת הַנּוֹתֵן קוֹדֶם שֶׁהֵם בִּרְשׁוּת הַמְקַבֵּל דִּרְשׁוּת הַנּוֹתֵן וּרְשׁוּת הַמְקַבֵּל שְׁנֵיהֶם בָּאִים כְּאֶחָד מש"ה גַּם בְּחִיּוּב קַל סַגִּי וְדַמְיָא לְכוֹתֵב לְאִשְׁתּוֹ דִּין וּדְבָרִים כו' דְּכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּיָכוֹל לְסַלֵּק עַצְמוֹ גַּם מִנְּכָסִים שֶׁיִּפְּלוּ אַחַ"כ אע"ג דְּאֵינָם קְצוּבִים.

וּבְכָאן ג"כ הָוָה כְּמוֹ סִילּוּק כִּדְאָמְרִינַן בִּכְתֻבּוֹת פ"ט נַחֲלָה הֲבָאָה לְאָדָם כו', וּלְהָכִי שַׁפִּיר אָמְרוּ לר"מ דְּאָדָם מַקְנֶה כו' לָמָּה לִי יַכִּיר כנלענ"ד ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם בה' שְׁבִיעִית נָתַן טַעַם דמש"ה נֶאֱמָן לוֹמַר פְּרוֹזְבּוֹל הָיָה לִי וְאָבַד מִטַּעַם דְּמִן הַסַּפָּנָה וְאֵילָךְ בע"ח גּוֹבֶה שֶׁלֹּא בִּפְרוֹזְבּוֹל כְּדַעַת רַשְׁבָּ"ג דִּכְתֻבּוֹת (דַּף פ"ט).

וּשְׁבִיק טַעֲמָא דְּגְמָרָא דְּאָמְרִינַן כָּאן דְּנֶאֱמָן מֻחֶמֶת דְּלָא שְׁבִיק אִינָשׁ הֵיתֵּרָא וְאָכִיל אִיסּוּרָא. וְהַקְשָׁה הָרַב הַמַּגִּיד עָלָיו דִּלְמָא אֵינוֹ סוֹבֵר הָרַמְבַּ"ם טַעֲמָא דְּגְמָרָא מִטַּעַם חֲזָקָה.

וְהָא אִיכָּא נַפְקוּתָא גְּדוֹלָה, הֵיכָא דְּחָזֵינַן דְּהָיָה לַמַּלְוֶה עוֹד חוֹב אֶצֶל אִישׁ אַחֵר וְשָׁמַר הַפְּרוֹזְבּוֹל הַהוּא וּפְרוֹזְבּוֹל דְּחוֹב זֶה לֹא שָׁמַר. וא"כ לְפִי טַעַם דְּהָרַמְבַּ"ם מֻחֶמֶת דְּמִן הַסַּפָּנָה וְאֵילָךְ גּוֹבֶה שֶׁלֹּא בִּפְרוֹזְבּוֹל בְּזֶה אֵינוֹ גּוֹבֶה דַּהֲרֵי חָזֵינַן שֶׁלֹּא הָיָה יָרֵאמִן הַסַּפָּנָה דַּהֲרֵי שָׁמַר פְּרוֹזְבּוֹל אַחֵר שֶׁל חוֹב שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶצֶל אַחֵר.

וּלְפִי טַעַם דְּלָא שְׁבִיק אִינָשׁ הֵיתֵרָא וְאָכִיל אִיסּוּרָא נֶאֱמָן גַּם בְּזֶה דאעפ"כ חֲזָקָה בִּמְקוֹמָהּ עוֹמֶדֶת וא"כ הַאֵיךְ שְׁבִיק הָרַמְבַּ"ם טַעַם הַגְּמָרָא וְנָתַן טַעַם אַחֵר מַה דְּיֵשׁ בּוֹ נָפְקָא מִינָּיהּ לְדִינָא דִּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם בְּשֶׁמַּר פְּרוּזְבּוֹל אַחֵר אֵינוֹ נֶאֱמָן.

והנלענ"ד בס"ד הַגַּם דְּהָרַמְבַּ"ם נָתַן טַעַם אַחֵר אעפ"כ אֲפִילּוּ בְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ פְּרוּזְבּוֹל אַחֵר וְשָׁמַר אוֹתוֹ אַפַּ"ה נֶאֱמָן, דְּהִנֵּה נָבִין דְּלָמָּה שְׁבִיק הָרַמְבַּ"ם הַךְ טַעְמָא דִּגְמָרָא דְּלָא שְׁבִיק אִינָשׁ הֵיתֵרָא כו' מִשּׁוּם דְּסוֹבֵר דְּאֵין זוֹ חֲזָקָה בְּרוּרָה דְּאֵינוֹ בְּיָדוֹ דְּהָא אֲנַן פָּסְקִינַן דְּאֵין כּוֹתְבִין פְּרוּזְבּוֹל אֶלָּא עַל הַקַּרְקַע וְאִם אֵין לְלוֶה מְזַכֶּה לוֹ מַלְוֶה בְּתוֹךְ שָׁדֵהוּ וא"כ דִּילְמָא לֹא הָיָה לַלּוֶה קַרְקַע לִכְתּוֹב עָלָיו פְּרוּזְבּוֹל וְגַם הַמַּלְוֶה לֹא הָיָה לוֹ קַרְקַע לְזַכּוֹת לַלּוֶה, וא"כ לֹא הָיָה יָכוֹל לִכְתּוֹב פְּרוּזְבּוֹל וְאֵין זֶה חֲזָקָה לָא שְׁבִיק אִינָשׁ הֵיתֵרָא דְּדִילְמָא לֹא הָיָה יָכוֹל לִכְתּוֹב דְּלָא הָיָה לוֹ קַרְקַע לֹא לַלּוֶה וְלֹא לַמַּלְוֶה לְזַכּוֹת לַלּוֶה, ומש"ה שָׁבִיק הָרַמְבַּ"ם טַעַם זֶה.

אָמְנָם בְּהָיָה לוֹ פְּרוּזְבּוֹל מֵחוֹב אַחֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵצֶל אָדָם אֲתַר שַׁפִּיר סוֹבֵר הָרַמְבַּ"ם דִּבְזֶה נֶאֱמָן גַּם אַפְּרוּזְבּוֹל זֶה שֶׁאָבַד אוֹתוֹ מִטַּעַם חֲזָקָה לָא שְׁבִיק אִינָשׁ הֵיתֵרָא כו' **(הֶעָרָה. מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי דְּהֵיכָא דְּשָׁמַר פְּרוּזְבּוֹל דְּחוֹב אַחֵר גַּם דַּעַת הָרַמְבַּ"ם מִטַּעַם חֲזָקָה כו' דְּהָא הָיָה יָכוֹל לְהַקְנוֹת הַקַּרְקַע שֶׁיֵּשׁ לוֹ מִפְּרוּזְבּוֹל דְּחוֹב אַחֵר לְלוֶה, דע"כ קֻוּשְׁיַת הַמַּגִּיד מִשְׁנֶה עַל הָרַמְבַּ"ם דְּהֵיכָא דְּשָׁמַר פְּרוּזְבּוֹל מֵחוֹב אַחֵר הֲרֵי חֲזָנַן דְּלָא יָרֵא מֵהַסָּכָנָה הוּא בְּשֶׁזֶּה הַפְּרוּזְבּוֹל דְּשָׁמַר הוּא מֻקְדָּם לִפְרוּזְבּוֹל הַשֵּׁנִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאָבַד, דאל"כ שֶׁהַפְּרוּזְבּוֹל שֶׁאָבַד נִכְתַּב קוֹדֶם בל"ז לֹא קָשֶׁה מִמַּה שֶּׁחֲזִינַן בְּיָדוֹ פְּרוּזְבּוֹל דְּחוֹב שֵׁנִי דִּלְזְמַן מוּעָט לֹא הָיָה מִתְיָרֵא וְלִזְמַן יוֹתֵר מְרֻוָּחָה הָיָה מִתְיָרֵא, ע"כ כְּשֶׁהַפְּרוּזְבּוֹל שֶׁשָּׁמַר הוּא (קוֹדֶם) שֶׁנִּכְתַּב קוֹדֶם פְּרוּזְבּוֹל שֶׁאוֹמֵר שֶׁאָבַד, בָּזֶה סְבָרַת הָרַאֲבַ"ד בְּקֻוּשְׁיָתוֹ כֵּינָן דְּחָזִינַן דְּשָׁמַר פְּרוּזְבּוֹל דִּזְמַן מְרֻוָּחָה וְלֹא הָיָה מִתְיָרֵא מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה כ"ש פְּרוּזְבּוֹל דִּזְמַן מוּעָט מִמֶּנּוּ הָיָה לוֹ לִשְׁמוֹר וְלֹא לְהָתִירָא, וּבָזֶה שַׁפִּיר כָּתְבוּ דְּטַעַם הָרַמְבַּ"ם בְּשֶׁמַּר פְּרוּזְבּוֹל שֶׁנִּכְתַּב קוֹדֶם בַּזְּמַן מִפְּרוּזְבּוֹל הַזֶּה שֶׁאוֹמֵר שֶׁאָבַד, מִטַּעַם חֲזָקָה דְּלָא שְׁבִיק כו' דל"ל דְּלָא הָיָה לַלּוֶה וְלַמַּלְוֶה קַרְקַע דְּהָא יֵשׁ לוֹ קַרְקַע לַמַּלְוֶה מֵהַפְּרוּזְבּוֹל הַזֶּה שֶׁנִּכְתַּב קוֹדֶם שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ, וְאוֹתוֹ קַרְקַע הָיָה יָכוֹל לִזְכּוֹת לַלּוֶה כַּאֲשֶׁר מְבֹאָר בְּפָנִים:)** דְּאֵין לוֹמַר דְּדִילְמָא לֹא הָיָה לוֹ לַלּוֶה קַרְקַע דְּהָא הַמַּלְוֶה יָכוֹל לִזְכּוֹת שָׁדֵהוּ, וְאֵין לוֹמַר דְּילְמָא לֹא הָיָה גַּם לַמַּלְוֶה, זֶה אֵינוֹ, דְּהָא יֵשׁ לַמַּלְוֶה פְּרוּזְבּוֹל אַחֵר שֶׁהוּא עֲדַיִין בְּיָדוֹ מֵחוֹב אַחֵר וּפְרוּזְבּוֹל אֵינוֹ נִכְתָּב אֶלָּא עַל הַקַּרְקַע, וא"כ וַדַּאי הָיָה לַלּוֶה הַשֵּׁנִי שֶׁכָּתַב לַמַּלְוֶה הַפְּרוּזְבּוֹל שֶׁעֲדַיִין קַיָּם הַפְּרוּזְבּוֹל בְּיָדוֹ קַרְקַע שֶׁעָלָיו נִכְתַּב הַפְּרוּזְבּוֹל א"כ הַמַּלְוֶה הָיָה יָכוֹל לִזְכּוֹת קַרְקַע זוֹ שֶׁל לַלּוֶה הַשֵּׁנִי לְלוֶה זֶה שֶׁטּוֹעֵן שֶׁפְּרוּזְבּוֹל שֶׁלּוֹ אָבַד מִמֶּנּוּ דַּהֲרֵי כֵּינָן דְּיֵשׁ לַמַּלְוֶה עוֹד חוֹב וע"כ יֵשׁ לַלּוֶה הַשֵּׁנִי קַרְקַע דַּהֲרֵי יֵשׁ בְּיָדוֹ עֲדַיִין פְּרוּזְבּוֹל מִן לַלּוֶה הַשֵּׁנִי, וְקַרְקַע דְּלַלּוֶה מְשֻׁעְבָּד לַמַּלְוֶה, וא"כ הָיָה יָכוֹל לִזְכּוֹת לְזֶה הַלַּלּוֶה הַקַּרְקַע שֶׁל לַלּוֶה הַשֵּׁנִי.

וְיוֹתֵר מִזֶּה אָמְרִינַן בִּגְמָרָא דְּאִם יֵשׁ (לְחַיֵּיב) לְלַלּוֶה קַרְקַע דְּהַשִּׁעְבּוּד הוּא מֵחֲמַת דר' נָתָן. ג"כ כָּתְבִינַן עָלָיו פְּרוּזְבּוֹל, מכ"ש בָּזֶה דְּיֵשׁ לַמַּלְוֶה עוֹד חוֹב שֵׁנִי וְיֵשׁ לְלַלּוֶה שֵׁנִי קַרְקַע וְהוּא מְשֻׁעְבָּד לוֹ בְּחוֹבוֹ פְּשִׁיטָא דְּיָכוֹל הַמַּלְוֶה לִזְכּוֹת קַרְקַע דְּלַלּוֶה שֵׁנִי לְלַלּוֶה אַחֵר שֶׁיֵּשׁ לוֹ לִכְתּוֹב עָלָיו פְּרוּזְבּוֹל.

וא"כ בְּיֵשׁ לוֹ פְּרוֹזְבוֹל מֵאִישׁ אַחֵר שֶׁחַיָּיב לוֹ שְׁעָדַיִן קַיָּים בְּיָדוֹ שַׁפִּיר סוֹבֵר הָרַמְבַּ"ם דְּנֶאֱמָן לוֹמַר עַל פְּרוֹזְבוֹל דִּלְוֶה אַחֵר דְּהָיָה לוֹ וְאָבַד מִטַּעַם חֲזָקָה כו' דְּרַמְבַּ"ם לָא שְׁבִיק הַךְ חֲזָקָה אֶלָּא מִטַּעַם דִּילְמָא לֹא הָיָה לַלְוֶה וְלַמַּלְוֶה קַרְקַע לְזַכּוֹת לוֹ, אָמְנָם בְּיֵשׁ לוֹ פְּרוֹזְבוֹל מַלְוֶה אַחֵר הֲרֵי הָיָה לַמַּלְוֶה קַרְקַע מַלְוֶה הַשֵּׁנִי שֶׁמְּשֻׁעְבָּד לוֹ דַּהֲרֵי לַלְוֶה הַשֵּׁנִי וַדַּאי הָיָה קַרְקַע מִדְּכָתַב לוֹ פְּרוֹזְבוֹל, וא"כ הָיָה יָכוֹל הַמַּלְוֶה לִזְכּוֹת הַקַּרְקַע דְּלְוֶה הַשֵּׁנִי לְלְוֶה זֶה שֶׁטּוֹעֵן שֶׁכָּתַב לוֹ וְאָבַד מִמֶּנּוּ דַּהֲרֵי הַקַּרְקַע דְּלְוֶה הַשֵּׁנִי מְשֻׁעְבָּד לוֹ, וְשַׁפִּיר אִיכָּא חֲזָקָה דְּלָא שְׁבִיק הֵיתֵּרָא דְּהָא לֹא הָיָה חָסֵר כְּלָל, וא"כ לק"מ עַל הָרַמְבַּ"ם, דִּבְיֵשׁ לוֹפְּרוֹזְבוֹל גַּם לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם מְהֵימַן מֵחֲמַת חֲזָקָה דְּלָא שְׁבִיק הֵיתֵּרָא, כנלענ"ד בְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם לְתָרֵץ קֻושְׁיַת המ"מ עָלָיו ודו"ק: הָרַמְבַּ"ם פָּסַק בס"ד אע"ג דְּמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת אַפַּ"ה בְּמֶכֶר קָנָה.

וְהִקְשׁוּ עָלָיו דְּהָא בְּקִדּוּשִׁין (דַּף מז) גַּבֵּי מֵימָרָא דְּרַב דִּמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה מַקְשֶׁה הַגְּמָרָא וְתִיסְבְּרָא וְשָׁוִין בְּמֶכֶר שֶׁקָּנָה וא"א מִלְוָה לְהוֹצָאָה נָתְנָה כו' אַלְמָא דְּמֶכֶר וְקִדּוּשִׁין שָׁוִין מִדְּמַקְשֶׁה מִמֶּכֶר אַקִּדּוּשִׁין, והנלענ"ד בס"ד לְבָאֵר סְבָרַת הָרַמְבַּ"ם דִּבְמֶכֶר שַׁפִּיר קָנָה מִלְוָה דְּהַנֵּה הַפּוֹסְקִים פָּסְקוּ דְּהַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוָה שֶׁיֵּשׁ עָלָיו מַשְׁכּוֹן מְקֻדֶּשֶׁת מדר' יוֹם: בר' יְהוּדָה וְכָתַב הָר"ן בפ"ק (דַּף טז) וְז"ל דְּאָמַר גַּבֵּי קִדּוּשֵׁי יְעוּד שֶׁאִם יֵשׁ שְׁהוּת בַּיּוֹם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה מְקֻדֶּשֶׁת כו' דְּיֵשׁ לוֹ עָלָיו מִלְוָה פֵּירוּשׁ חִיּוּב שָׁוֶה פְּרוּטָה לַעֲשׂוֹת וְהִיא גּוּפָא מַשְׁכּוֹן הָוֶה וּכְשֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ אוֹתָהּ בְּפְרוּטָה זוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶצְלָהּ מִמֵּילָא הוּא זוֹכָה בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא גּוּפָהּ הַמַּשְׁכּוֹן וְנִמְצָא מַשְׁכּוֹן מֵאֵלָיו מֻחְזָר מְקֻדֶּשֶׁת כו' עכ"ל.

נִמְצָא נִשְׁמַע מִדִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ דְּהֵיכָא דְּיֵשׁ מִמֵּילָא מַשְׁכּוֹן עַל הַחוֹב וע"י שֶׁמְּקַדְּשָׁהּ בַּמִּלְוָה מִמֵּילָא מֻחְזָר הַשִּׁעְבּוּד שֶׁעַל הַמַּלְוֶה כְּמוֹ גַּבֵּי יְעוּד דְּיֵשׁ מִמֵּילָא שִׁעְבּוּד עַל הַמַּלְוֶה לַעֲשׂוֹת ש"פ דְּהִיא גּוּפָהּ מְשֻׁעְבֶּדֶת וע"י שֶׁמְּקַדְּשָׁהּ מִמֵּילָא נִפְקַע הַשִּׁעְבּוּד שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָלֶיהָ דִּכְבָר הִיא פְּטוּרָה לַעֲשׂוֹת מִלָּאכָה מְקֻדֶּשֶׁת וּכְמוֹ כֵן בְּכָל מַלְוֶה שֶׁיֵּשׁ שִׁעְבּוּד עַל הַלְוֶה לַמַּלְוֶה וע"י הַקִּדּוּשִׁין שֶׁמְּקַדְּשָׁהּ בַּמָּעוֹת נִפְקַע הַשִּׁעְבּוּד מִמֵּילָא מְקֻדֶּשֶׁת, לפ"ז כֵּיוָן דִּלְכָל מַלְוֶה יֵשׁ שִׁעְבּוּד דְּנִכְסֵי לוֶה מְשֻׁעְבָּדִים לַמַּלְוֶה כִּדְכָתַב הַשָּׁךְ בסי' ל"ט אֲפִילּוּ בְּמִלְוָה עַל פֶּה מש"ה שַׁפִּיר בְּמָכַר כְּבָר קָנָה מַלְוֶה דְּהָא נִכְסֵי מוֹכֵר הוּא מְשֻׁעְבָּדִים לְלוֹקֵחַ וְעַתָּה ע"י הַקִּנְיָן נִפְקַע מִמֵּילָא הַשִּׁעְבּוּד שֶׁיֵּשׁ לַלּוֹקֵחַ דְּהַיְינוּ הַמַּלְוֶה וְחוֹזְרִים לְרִשׁוּת הַלְוֶה דְּהוּא הַמּוֹכֵר וְהֵיכָא שע"י הַקִּנְיָן נִפְקַע הַשִּׁעְבּוּד שֶׁל הַמַּלְוֶה קָנָה כְּמוֹ גַּבֵּי יְעוּד אָמָה הָעִבְרִיָּה דְּמְקֻדֶּשֶׁת מה"ט כמ"ש הָר"ן דְּהֵיכָא שע"י הַקִּדּוּשִׁין נִפְקַע מִמֵּילָא הַשִּׁעְבּוּד שֶׁיֵּשׁ לוֹ עָלֶיהָ מְקֻדֶּשֶׁת משא"כ בְּקִדּוּשִׁין שַׁפִּיר פּוֹסֵק דְּלָא קָנָה דא"א לוֹמַר דע"י שֶׁמְּקַדְּשָׁהּ בְּמִלְוָה נִפְקַע שִׁעְבּוּד נְכָסִים שֶׁהָיָה עַד עַתָּה לְבַעַל עַל הַנְּכָסִים דַּהֲרֵי עַתָּה ע"י הַקִּידּוּשִׁין חוֹזְרִים הַנְּכָסִים לִרְשׁוּת הַבַּעַל לֶאֱכֹל פֵּירוֹת וְכֵיוָן שֶׁחוֹזְרִים לִרְשׁוּתוֹ א"א לוֹמַר דְּתֶהֱא מְקֻדֶּשֶׁת בְּהַפְקָעַת הַשִּׁעְבּוּד דְּהָא ע"י הַקִּדּוּשִׁין יַחְזְרוּ לִרְשׁוּת הַבַּעַל וַהֲוָה כְּמוֹ הֵילֵךְ מָנָה ע"מ שֶׁתַּחֲזוֹר לִי דְּאָמְרִינַן (דַּף ד' ע"ב) דְּאֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת וה"נ הֵיאַךְ תְּהֶא מְקֻדֶּשֶׁת בְּהַפְקָעַת הַשִּׁעְבּוּד הָא יַחְזְרוּ לִרְשׁוּת הַבַּעַל ע"י הַקִּדּוּשִׁין, אָמְנָם אַכַּתִּי תְּהֶא מְקֻדֶּשֶׁת בְּהַפְקָעַת' הַשִּׁעְבּוּד שֶׁהָיָה לוֹ עַל הַגּוּף שֶׁל הַקַּרְקָעוֹת וְאֵין חוֹזֵר לוֹ רַק לַאֲכִילַת פֵּירוֹת כְּדִין בַּעַל בְּנִכְסֵי אִשְׁתּוֹ אַךְ אִי קִנְיָן פֵּירוֹת כְּקִנְיַן הַגּוּף דָּמֵי א"כ גַּם גּוּף הַקַּרְקַע נַחֲזֹר לַבַּעַל ע"י הַקִּדּוּשִׁין דְּהָא אוֹכֵל פֵּירוֹת אִשְׁתּוֹ וּפֵירוֹת הוּא כְּקִנְיַן הַגּוּף ומש"ה אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת, ולפ"ז הַגְּמָרָא מַקְשֶׁה שָׁם וְתִסְבְּרָא אַלִּיבָּא דְּרַב, וְעַיֵּין בְּגִיטִּין בַּתּוֹסָ' (דַּף מח) דְּרַב מָצֵי

סוֹבֵר קִנְיָן פֵּירוֹת לָאו כְּקִנְיָן הַגּוּף דְּסוֹבֵר אַחֵין שֶׁחָלְקוּ הָוֵי כְּיוֹרְשִׁין וא"כ שַׁפִּיר אֵין חִילּוּק בֵּין מֶכֶר לְקִדּוּשִׁין אִי בְּמֶכֶר קוֹנֶה מִלְוֶה מִטַּעַם הַפְקָעַת שִׁעְבּוּד גַּם בְּקִדּוּשִׁין כֵּן דְּהָא יִפְקַע שִׁיעְבּוּד שֶׁהָיָה לְבַעַל עַל גּוּף הַקַּרְקַע דע"י הַקִּדּוּשִׁין אֵין נֶחְזָרִין לוֹ רַק לְפֵירוֹת וּפְרִי לָאו כְּקִנְיָן הַגּוּף משא"כ לָרַמְבַּ"ם דְּדַעַת הישׁ"ש בב"ק בְּדִינֵי בְּרִירָה דְּסוֹבֵר הָרַמְבַּ"ם כר"י דְּקִנְיָן פְּרִי כְּקִנְיָן גּוּף דְּמֵי שַׁפִּיר פּוֹסֵק דְּמֶכֶר דְּקוֹנֶה מִטַּעַם הַפְקָעַת שִׁעְבּוּד שֶׁהָיָה לוֹ עַל הַלּוֹקֵחַ משא"כ בְּקִידּוּשִׁין א"א לוֹמַר מִטַּעַם שִׁיעְבּוּד דַּהֲרֵי חוֹזְרִים הַנְּכָסִים ע"י הַקִּדּוּשִׁין לַבַּעַל וְגַם דְּחוֹזְרִים אֵלָיו לַאֲכִילַת פֵּירוֹת מְשׁוּם נְכְסֵי מְלוֹג הָא קִנְיַן פְּרִי הֲוָה כְּקִנְיַן הַגּוּף וְהוּא כְּמוֹ הֵילֵךְ מָנֶה ע"מ שֶׁתַּחֲזוֹר לִי דְּאָמְרוּ רז"ל אֵינָהּ מְקֻוָּדֶשֶׁת כנלפענ"ד לְתָרֵץ בס"ד ודו"ק הֲרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק בְּהִלְכוֹת עֵדוּת פ' ב' הֲלָכָה ג' הָיוּ הָעֵדִים ג' וַאֲפִי' מֵאָה וְהֵעִידוּ אַחַר כד"ד וְהוּזְמוּ שְׁנַיִם מֵהֶם הַשְּׁנַיִם שֶׁנִּיזּוֹמוּ נֶעֱנָשִׁין וְהַשָּׁנִים הָאֲחֵרִיםאֵינָם נֶעֱנָשִׁין ואעפ"כ הָעֵדוּת דְּשָׁנִים אֲחֵרִים ג"כ פְּסוּלִין.

וּמַקְשֶׁה עָלָיו הָרָאָבַ"ד לָמָּה יִפְסֹל עֵדוּת הַכַּת אַחֶרֶת שֶׁלֹּא יֵהָרֵג הָרוֹצֵחַ כֵּינָן דְּהֵם כִּשְׁנֵי כִּתּוֹת ע"ש. והנלפענ"ד בס"ד לְתָרֵץ ע"פ סְבָרַת הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה דמש"ה עֵדוּת הַכַּת שְׁנִיָּה ג"כ פָּסוּל גַּם דַּהֲוָה אַחַר כְּדֵי דִּיבּוּר כֵּינָן דְּהֵעִידוּ בכ"ד עִם שְׁנַיִם הַנִּיזּוֹמִים הֲוָה כְּנִמְצָא אֶחָד מֵהֶם פָּסוּל, דְּהָא הַנִּיזּוֹמִים הֵם פְּסוּלִים דְּהֵעִידוּ שֶׁקֶר, וּבְנִמְצָא פָּסוּל כְּבָר כָּתְבוּ תּוֹסָפוֹ' דַּאֲפִילּוּ אַחַר כְּדֵי דִּיבּוּר נָמֵי פּוֹסֵל ע"ש.

אָמְנָם עַיַּיִן בַּשָּׁ"ךְ דְּעִיקַּר הַקּוּשְׁיָא דְּהֵיאַךְ יְפָרֵשׁ דִּבְרֵי רָבָא (בְּדַף ו' ע"א) דְּאָמַר וְהוּא שֶׁהֵעִידוּ תּוֹךְ כְּדֵי דִּיבּוּר מַשְׁמַע דְּלְאַחַר כְּדֵי דִּיבּוּר הוּא הֵיפֶךְ מִכְּדֵי דִּיבּוּר, וְכֵינָן דְּבִכְדֵי דִּיבּוּר אֵין הַנִּיזּוֹמִים נֶעֱנָשִׁים, וְעֵדוּת הַשְּׁנַיִם הָאֲחֵרִים הוּא ג"כ בָּטֵל מִמֵּילָא לְאַחַר כְּדֵי דִּיבּוּר הוּא הַהֵיפֶךְ דְּהַנִּיזּוֹמִים נֶעֱנָשִׁים וְהָעֵדוּת הָאֲחֵרִים כָּשֵׁר, וְכֵן מַשְׁמַע מִדִּבְרֵי רָבָא, וּלְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם בְּאַחַר כְּדֵי דִּיבּוּר דְּהַנִּיזּוֹמִים נֶעֱנָשִׁים אעפ"כ עֵדוּת הָאֲחֵרִים ג"כ פָּסוּל, וא"כ הוּא לְהֵיפֶךְ מִדִּבְרֵי רָבָא, דְּלְרָבָא מַשְׁמַע דְּעֵדוּת הָאֲחֵרִים כָּשֵׁר, אָמְנָם בֶּאֱמֶת בס"ד מְתֹרָץ דְּנִרְאֶה סְבָרָא בְּרוּרָה דְּאִיתָא בְּפלוּגְתָּא בִּגְמָרָא אִי עֵד זוֹמֵם לְמַפְרֵעַ נִפְסָל, פי' מִשְּׁעַת הַגָּדָה בב"ד אוֹ מִכָּאן וּלְהַבָּא נִפְסָל פי' מִשְּׁעַת הֲזָמָה.

וְנִרְאֶה דְּסְבָרַת הכ"מ דְּעֵדוּת הַשֵּׁנִי אֲחֵרִים פְּסוּלִים מה"ט דְּהֵעִידוּ בְּיַחַד עִם פָּסוּל דְּהַיְינוּ עִם הַנִּיזּוֹמִים דְּהֵם פְּסוּלִים הוּא דַּוְקָא אִי אָמְרִינַן עַד זוֹמֵם לְמַפְרֵעַ הוּא נִפְסָל, א"כ בְּשָׁעָה שֶׁהֵגִידוּ בכ"ד עִם הַשְּׁנַיִם הַכְּשֵׁרִים אָז הוּא הַנִּיזּוֹמִים פְּסוּלִים, שַׁפִּיר אָמְרִינַן כֵּינָן דְּבִשְׁעַת הַגָּדָה ב"בד הָיוּ הַנִּזּוֹמִים פְּסוּלִים, כֵּינָן דִּלְמַפְרֵעַ נִפְסָל.

מש"ה הַשְּׁנַיִם הָאֲחֵרִים הַכְּשֵׁרִים ג"כ עֵדוּתָן בָּטֵל, דְּהֵעִידוּ עִם פְּסוּלִים בְּיַחַד וַאֲפִילּוּ אַחַר כְּדֵי דִּיבּוּר כֵּינָן דַּהֲוָה עֵדוּת אַחַת כמ"ש הכ"מ כַּנַ"ל, משא"כ אִי מִכָּאן וּלְהַבָּא כְּפָסֵל לֵיכָּא לְמֵימַר דְּהֵעִידוּ עִם פְּסוּלִים בְּיַחַד בכ"ד דְּהָא בְּעֵת הַגָּדָה בב"ד לֹא הָיוּ פְּסוּלִים הַנִּיזּוֹמִים רַק מֵעֵת שֶׁמְּזִמִּים אוֹתָם א"כ לָמָּה יִפָּסֵל עֵדוּת כַּת הַכְּשֵׁרִים ולפ"ז בס"ד מְתֹרָץ דְּרָבָא לְשִׁיטָתוֹ דְּסוֹבֵר בב"ק (דַּף עב ע"ב) עֵד זוֹמֵם מִכָּאן וּלְהַבָּא הוּא נִפְסָל, לָכֵן שַׁפִּיר קָאָמַר רָבָא דְּאַחַר כְּדֵי דִּיבּוּר עֵדוּת הַשְּׁנַיִם הָאֲחֵרִים כָּשֵׁר דל"ל סְבָרַת הכ"מ דְּיִפָּסְלוּ מֵחֲמַת דְּהֵעִידוּ עִם פְּסוּלִין בְּיַחַד דְּהַיְינוּ עִם הַנִּיזּוֹמִים דְּהֵם פְּסוּלִין, דְּהָא בְּעֵת הַגָּדָה בב"ד לֹא הָיוּ פְּסוּלִין כְּלָל דְּהָא מִכָּאן וּלְהַבָּא הוּא נִפְסָל וּבְעֵת הַגָּדָה בב"ד הֵם כְּשֵׁרִים, אָמְנָם לְדִינָא פָּסְקִינַן כְּאַבַּיֵי דְּעַד זוֹמֵם לְמַפְרֵעַ נִפְסָל מֵעֵת הַגָּדָה בב"ד הֵם פְּסוּלִים שַׁפִּיר פּוֹסֵק הָרַמְבַּ"ם

לְדִינָא דְּעֵדוּת הַשָּׁנִים הָאֲחֵרִים בָּטֵל ג"כ מִטַּעַם סְבָרַת הכ"מ דְּהֵעִידוּ עִם פְּסוּלִים בְּיַחַד דְּהָא בְּעֵת הַגָּדָה בב"ד הָיוּ פְּסוּלִים הַנִּזְוּמִים דְּפָסְקִינַן לְמַפְרֵעַ הוּא נִפְסָל כֵּן נִרְאֶה בס"ד ודו"ק הֵיטֵב: הָרַמְבַּ"ם בפ"ד מהל' פָּרָה אֲדֻמָּה הל' י"ח פָּסַק שָׁחַט אֶת הַפָּרָה וְנִשְׁחֲטָה בְּהֵמָה אַחֶרֶת עִמָּהּ כו' כְּשֵׁרָה הַפָּרָה אע"פ שֶׁבְּהֶמַת חֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטָה עִמָּהּ ג"כ כְּשֵׁרָה שֶׁאֵין שְׁחִיטַת חֻלִּין צְרִיכָה כַּוָּנָה אעפ"כ הַפָּרָה אֲדֻמָּה ג"כ כְּשֵׁרָה.

וְתָמַהּ הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה כֵּיוָן דְּפוֹסֵק כר' נָתָן דִּשְׁחִיטַת חֻלִּין לָא בָּעֵי כַּוָּנָה וּכְשֵׁרָה הַבְּהֵמָה הָאַחֶרֶת א"כ מֵהָרְאוּי שֶׁהַפָּרָה תִּפָּסֵל כִּדְאָמַר רָבָא בְּחֻלִּין (דַּף לב) לר' נָתָן דְּבֶהֱמַת חֻלִּין כָּשֵׁר פָּרָה פָּסוּל, וְרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק דְּפָרָה ג"כ כְּשֵׁרָה הֵיקֵּף דִּבְרֵי רָבָא וְהוּא תָּמוּהַּ מְאֹד לִכְאוֹרָה.

וְעַיֵּין בכ"מ שֶׁתֵּרֵץ דְּהָרַמְבַּ"ם הָיָה לוֹ גִּירְסָא אַחֶרֶת דלר' נָתָן שְׁתֵּיהֶם כְּשֵׁרוֹת דְּאוֹתָהּ וְלֹא אוֹתָהּ וְאֶת חֲבֶרְתָּהּ קָאֵי עַל שְׁתֵּי פָּרוֹת אֲדֻמּוֹת ע"ש. והנלע"ד בס"ד לְתָרֵץ דְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם נְכוֹנָה לְפִי דִּבְרֵי הכ"מ דַּאֲפִילּוּ לר' נָתָן שְׁתֵּיהֶם כְּשֵׁרוֹת דְּאוֹתָהּ וְלֹא חֲבֶרְתָּהּ קָאֵי רַק עַל שְׁתֵּי פָּרוֹת וְלֹא אַבְּהֵמָה דְּחֻלִּין דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּהַתּוֹרָה מִיעֲטָהּ ג"כ אוֹתָהּ וְלֹא חֲבֶרְתָּהּ אֲפִילּוּ בֶּהֱמַת חֻלִּין שֶׁשָּׁחַט בִּלֹא כַּוָּנָה עִם הַפָּרָה, אַפְּ"ה הַפָּרָה פְּסוּלָה, אע"ג דְּלָא הָיָה הֶיסֵּח הַדַּעַת אַפְּ"ה פָּסוּל דעכ"פ שְׁחִיטָתוֹ עָשָׂה פְּעֻלָּה לְהַכְשִׁיר הַחֻלִּין, זֶה אֵינוֹ.

דְּהָא עִיקַּר הַצִּוּוּי וְשָׁחַט אוֹתָהּ לְפָנָיו נֶאֱמְרָה לְמֹשֶׁה עַל פָּרָהשֶׁעָשָׂה מֹשֶׁב בַּמִּדְבָּר א"כ הֵיאַךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּהַתּוֹרָה הִזְהִירָה לְמֹשֶׁה וְשָׁחַט אוֹתָהּ לְפָנָיו דְּפָרָה זוֹ שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה בְּמִבְדָּבֵר אִם יִהְיֶה נִשְׁחָט עִמָּהּ בֶּהֱמַת חֻלִּין אֲפִילּוּ בִּלֹא כַּוָּנָה תִּפָּסֵל הַפָּרָה דאע"פ דְּעוֹשֶׂה בִּלֹא כַּוָּנָה עוֹשֶׂה פְּעֻלָּה בִּשְׁחִיטָה לְבֶהֱמַת חֻלִּין דִּכְשֵׁרָה בְּזֶה הַשְּׁחִיטָה, א"א לוֹמַר כֵּן, דְּהָא קימ"ל בַּמִּדְבָּר הַוּתַּר לָהֶם בְּשַׂר נְחִירָה וְלֹא הָיוּ צְרִיכִין לְחֻלִּין שְׁחִיטָה, א"כ ל"ל דְּעָשָׂה פְּעֻלָּה לְבֶהֱמַת חֻלִּין בְּהַשְׁחִיטָה דְּהָא אָז הַוּתַּר לָהֶם בְּשַׂר נְחִירָה בִּלֹא שְׁחִיטָה וא"כ לָמָּה תִּפָּסֵל הַפָּרָה אָז בַּמִּדְבָּר, וּנְהִי דֶּלְשָׁחַט אוֹתָהּ לְדוֹרוֹת נָמֵי קָאֵי אעפ"כ הַצִּוּוּי הָיָה בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה ג"כ וְאָז א"א לוֹמַר דְּקָאֵי עַל בֶּהֱמַת חֻלִּין דְּאָז לֹא הָיָה עוֹשֶׂה פְּעֻלָּה בִּשְׁחִיטָה דְּחֻלִּין דְּהַוּתַּר לָהֶם בְּשַׂר נְחִירָה, וְהֵיאַךְ שַׁיָּיךְ לְמֵילַף מִיעוּט מִפָּסוּק שֶׁנֶּאֱמַר בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה וּבִשְׁעַת מַעֲשֶׂה לֹא הָיָה שַׁיָּיךְ זֶה הַמִּיעוּט ע"כ דְּאוֹתָהּ וְלֹא חֲבֶרְתָּהּ לֹא מִיעֵט הַתּוֹרָה רַק שְׁתֵּי פָּרוֹת אֲדֻמּוֹת וְזֶה שַׁיָּיךְ שַׁפִּיר גַּם בְּפָרָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר דְּעָלָה נֶאֱמְרָה צִוּוּי זֶה וְשָׁחַט אוֹתָהּ, משא"כ אִי אָמְרִינַן דְּקָאֵי אַבְּהֵמַת חֻלִּין ג"כ הֵיאַךְ נֶאֱמַר זֶה הַצִּוּוּי עַל פָּרָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר הָא אָז לֹא הָיְתָה מִפְּסֵל בְּשָׁחַט עִמָּהּ חֻלִּין שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה, דְּכָל הַטַּעַם דְּאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּפָסוּל, דאעפ"כ גָּרַם לְהַכְשִׁיר הַחֻלִּין, וְאָז גַּבֵּי הַפָּרָה שֶׁעָשׂוּ בַּמִּדְבָּר לֹא הָיָה שַׁיָּיךְ זֶה דְּמַכְשִׁיר בֶּהֱמַת חֻלִּין, דְּבַמִּדְבָּר הַוּתַּר לָהֶם בְּשַׂר נְחִירָה וְלֹא הָיוּ צְרִיכִין כְּלָל לִשְׁחִיטָה א"כ לֹא פָּעַל כְּלָל אָז בִּשְׁחִיטָה וְרָבָא שַׁפִּיר קָאָמַר דְּאוֹתָהּ וְלֹא חֲבֶרְתָּהּ קָאֵי אַחֻלִּין וְאִידָךְ הֵיאַךְ הָיָה הַצִּוּוּי בַּמִּדְבָּר כַּנַ"ל ז"ק דְּהָא הוּא פְּלוּגְתָּא דר' יִשְׁמָעֵאל ור' עֲקִיבָא לְעֵיל (דַּף יז) אִי הַוּתַּר לָהֶם בְּשַׂר נְחִירָה בַּמִּדְבָּר אוֹ לֹא א"כ שַׁפִּיר קָאָמַר רָבָא לְדִבְרֵי ר' נָתָן פָּסוּל דְּסוֹבֵר כר' יִשְׁמָעֵאל דְּאָסוּר לָהֶם בְּשַׂר נְחִירָה בַּמִּדְבָּר א"כ אוֹתָהּ וְלֹא חֲבֶרְתָּהּ קָאֵי אַחֻלִּין וְשַׁיָּיךְ הַמִּיעוּט בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה ג"כ דְּאָז ג"כ נִפְסַל בְּשָׁחַט חֻלִּין עִמָּהּ דְּעָשָׂה פְּעֻלָּה לְחֻלִּין דַּהֲרֵי אָסוּר לָהֶם בְּשַׂר נְחִירָה משא"כ לְדִינָא אֲנַן קיי"ל כר"ע דְּהַוּתַּר לָהֶם בְּשַׂר נְחִירָה שַׁפִּיר פָּסַק הָרַמְבַּ"ם דִּשְׁתֵּיהֶם כְּשֵׁרוֹת דְּאוֹתָהּ וְלֹא

חֲבֵרְתָּהּ קָאֵי אִשְׁתִּי פָּרוֹת דְּזֶה הַמִּיעוּט קָאֵי נָמֵי בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה בַּמִּדְבָּר אֲבָל בֶּהֱמַת חֻלִּין לֹא שַׁיָּיךְ הַמִּיעוּט בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה בַּמִּדְבָּר לוֹמַר דְּאִם תִּשְׁחַט בֶּהֱמַת חֻלִּין עִמָּהּ בַּמִּדְבָּר תִּפָּסֵל, אַמַּאי תִּפָּסֵל, דל"ל דְּעָשָׂה מַעֲשֶׂה דְּגָרַם לְהַחֻלִּין הֶכְשֵׁר בִּשְׁחִיטָה עכ"פ הֲרֵי הַוָּתַר לָהֶם אָז בְּשַׁר נְחִירָה וְלֹא הָיוּ צְרִיכִין לִשְׁחִיטָה כְּלָל בְּחֻלִּין כנלענ"ד ודו"ק הֵיטֵב: הָרַמְבַּ"ם בפ"ג מהל' מַלְוֶה פָּסַק דִּכְלֵי אַלְמָנָה וּכְלֵי אוֹכֶל נֶפֶשׁ אָסוּר לְיִטּוֹל אֲפִילּוּ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה.

וּמַקְשִׁים עָלָיו קֻושְׁיָא עֲצוּמָה וּמוּבָא בְּתֻוָּמִים סי' צ"ז דא"כ מַאי מַקְשֵׁי הגמ' לִשְׁמוּאֵל (בְּדַף קיד) דְּאָמַר דב"ח מְנַתֵּחַ נִתּוּחִי, מֵהָא דְּקָתָנֵי לֹא יַחְבּוֹל רֵיחַיִם וָרֶכֶב אֲבָל דְּבָרִים אֲחֵרִים חוֹבֵל וְכֵן לֹא תַּחְבּוֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה אֲבָל דְּבָרִים אֲחֵרִים כו' כְּמַאן אִי נֵימָא בב"ח הָא אָסוּר לְיַכְּנֵס לְבֵיתוֹ וְאֶלָּא בִּשְׁלִיחַ ב"ד וּדְבָרִים אֲחֵרִים חוֹבֵל ש"מ דְּרַשַּׁאי שְׁלִיחַ ב"ד לְיַכְּנֵס לְבֵיתוֹ, מַאי מַקְשֵׁי הגמ' לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם לֵימָא דְּקָרָא דְּלָא יַחְבּוֹל רֵיחַיִם כו' וּקְרָא דְּלֹא תַּחְבּוֹל בֶּגֶד אַלְמָנָה קָאֵי אַבִּשְׁעַת הַלְוָאָה, וא"כ שַׁפִּיר מַיְירֵי בב"ח גּוּפָא וּדְבָרִים אֲחֵרִים חוֹבֵל בִּשְׁעַת הַלְוָאָה, דִּדְבָרִים אֲחֵרִים רַשַּׁאי הב"ח לִיקַּח בִּשְׁעַת הַלְוָאָה בִּפְרָט דְּנוֹתֵן לוֹ הַלְוֶה מִדַּעְתּוֹ ע"כ וע"ש.

והנלענ"ד לְתָרֵץ בס"ד דְּהָרַמְבַּ"ם אוֹסֵר שֶׁפִּיר אֲפִילּוּ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה אָמְנָם קָרָא א"א לוֹמַר דְּמַיְירֵי בִּשְׁעַת הַלְוָאָה דְּהַתּוֹרָה וַדַּאי לֹא אָסְרָה בִּשְׁעַת הַלְוָאָה, דְּהִנֵּה הָרָאָב"ד מַקְשֶׁה עַל הָרַמְבַּ"ם דְּמֵהֵיכִי תֵּיתֵי בִּשְׁעַת הַלְוָאָה יֵאָסֵר דְּמַלְוֶה מָעוֹת וְהַלְוֶה נוֹתֵן לוֹ מִדַּעְתּוֹ הָא הָוֵי מְכִירָה מַמָּשׁ, וְכִי יֵאָסֵר תּוֹרָה מְכִירַת כְּלֵי אוֹכֶל נֶפֶשׁ וּבִגְדֵי אַלְמָנָה דִּבְשִׁלְמָא שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה שַׁפִּיר אָסוּר אעפ"י דְּנָקִיט לְגַוְבָיְינָא דְּאֵינוֹ כִּמְכִירָה כֵּיוָן דְּעַתָּה אֵינוֹ נוֹתֵן מָעוֹת, משא"כ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה דְּנוֹתֵן עַתָּה מָעוֹת וּמִדַּעְתּוֹ הָוָה מְכִירָה גְּמוּרָה מה"ת יֵאָסֵר.

אָמְנָם הַתֻּוָּמִים סי' צ"ז תֵּירֵץ סְבָרָא בְּרוּרָה דְּזֶהוּ דַּוְקָא הָוָה בִּמְכִירָה אֶל נוֹטֵל לְגַוְבָיְינָא משא"כ אִם אֵינוֹ נוֹטֵל רֵילְזִכְרוֹן דְּבָרִים בְּעָלְמָא הֵיאַךְ שַׁיָּיךְ מְכִירָה וְלָכֵן בִּשְׁעַת הַלְוָאָה דְּאֵינוֹ נוֹטֵל רַק לְזִכְרוֹן דְּבָרִים בְּעָלְמָא לָא הָוָה כִּמְכִירָה מש"ה שַׁפִּיר אוֹסֵר הָרַמְבַּ"ם ע"ש.

אָמְנָם הִנֵּה הַגָּהוֹת מַיְימוֹנִית פ"ג מֵהִלְכוֹת מַלְוֶה וְלוֶה כָּתַב דְּבַעַל הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת פָּסַק דְּהָא דְּאָמְרִינַן דִּבְמַשְׁכּוֹן בִּשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ אֵינוֹ נוֹטֵל רַק לְזִכְרוֹן דְּבָרִים בְּעָלְמָא דַּוְקָא בִּדְאִית לֵיהּ שְׁטָרָא וְכֹחַ שְׁטָרָא אַלִּים שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְעוֹלָם לִטְעוֹן פָּרַעְתִּי דִּשְׁטָרָךְ בִּידִי מַאי בָּעֵי א"כ כֵּיוָן דְּכֹחַ שְׁטָר אַלִּים אֵינוֹ נוֹטֵל מַשְׁכּוֹן רַק לְזִכְרוֹן דְּבָרִים בְּעָלְמָא משא"כ בְּאֵין לוֹ שְׁטָר נוֹטֵל הַמַּשְׁכּוֹן גַּם בִּשְׁעַת הַלְוָאָה לְגַוְבָיְינָא וְלֹא לְזִכָּרוֹן בְּעָלְמָא ע"ש וְתִמְצָא.

א"כ בְּאֵין לוֹ שְׁטָר נוֹטֵל גַּם בִּשְׁעַת הַלְוָאָה לְגוּבַיְיָנָא א"כ הָוָה מְכִירָה מַמָּשׁ וְלֵיהֲוֵי מַוָּתָר לְיִטּוֹל כְּלֵי אוֹכֶל וּבֶגֶד אַלְמָנָה. אָמְנָם בֶּאֱמֶת הָרַמְבַּ"ם לֹא פָּסַק דְּאָסוּר רַק בֶּאֱמֶת הֵיכָא דְּנוֹטֵל לְזִכְרוֹן דְּבָרִים בְּעָלְמָא וְהַיְינוּ הֵיכָא דְּאִית לֵיהּ שְׁטָר דְּאָז אֵינוֹ נוֹטֵל הַמַּשְׁכּוֹן רַק לְזִכְרוֹן דְּבָרִים עָלְמָא דְּאֵינוֹ כִּמְכִירָה מש"ה אָסוּר משא"כ בְּאֵין לוֹ שְׁטָר דְּנוֹטֵל גַּם בִּשְׁעַת הַלְוָאָה לְגַוְבָיְיָנָא הֲרֵי הוּא כִּמְכִירָה מַמָּשׁ, בֶּאֱמֶת סוֹבֵר הָרַמְבַּ"ם דְּמַוָּתָר לְיִטּוֹל כְּלֵי אוֹכֶל וּבֶגֶד אַלְמָנָה כֵּיוָן דְּהוּא כִּמְכִירָה מַמָּשׁ, א"כ פ"ז מִתּוֹרָץ בס"ד כָּל קֻושְׁיוֹת שֶׁמּוּבָא בְּתֻוָּמִים דְּכָל זֶה הָרַמְבַּ"ם שַׁפִּיר פּוֹסֵק דְּאָסוּר גַּם בִּשְׁעַת הַלְוָאָה כְּגוֹן מָקוֹם דְּנוֹטֵל רַק לְזִכָּרוֹן דְּבָרִים בְּעָלְמָא דְּהַיְינוּ הֵיכָא דְּאִית לֵיהּ שְׁטָר, משא"כ קָרָא דְּלָא יַחְבּוֹל א"א לַגְּמָרָא

לְאוֹקְמֵי בב"ח וּבִשְׁעַת הַלְוָאָה דְּקָשֶׁה מה"ת יֵאָסֵר הַקָּרָא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה כְּלִי אוֹכֶל נֶפֶשׁ וּבִגְדֵי אַלְמָנָה הָא הָוֵי כְּמְכִירָה בִּשְׁעַת הַלְוָאָה, וְכִי יֵאָסֵר הַתּוֹרָה מְכִירַת כְּלִי אוֹכֶל נֶפֶשׁ וּבִגְדֵי אַלְמָנָה, וּל"ל דְּהָא נוֹטֵל לְזִכְרוֹן דְּבָרִים בְּעָלְמָא וְאֵינוֹ כְּמְכִירָה, זֶה אֵינוֹ, דְּהָא בְּאֵין לוֹ שְׁטָר נוֹטֵל גַּם בִּשְׁעַת הַלְוָאָה לְגַוְבָיְינָא, וְאֵין לוֹמַר דְּהַתּוֹרָה דְּאָסְרָה מַיְירֵי בְּיֵשׁ לוֹ שְׁטָר וּקְרָא דְּלָא יַחְבֹּל מַיְירֵי בְּיֵשׁ לוֹ שְׁטָר וא"כ אֵינוֹ נוֹטֵל רַק לְזִכְרוֹן דְּבָרִים בְּעָלְמָא, זֶה אֵינוֹ דְּהָא הָרַמְבַּ"ם פּוֹסֵק דְּמִן הַתּוֹרָה אֵין שְׁטָר מוֹעִיל כְּלָל דַּהֲוָה מִפִּיהֶם וְלֹא מִפִּי כְתָבָם, א"כ א"א לוֹמַר דְּתוֹרָה מַיְירֵי בִּשְׁטָר דְּהָא שְׁטָר אֵינוֹ מוֹעִיל כְּלָל מִדְּאוֹרַיְיתָא דְּהָוֵי מִפִּיהֶם וְלֹא מִפִּי כְתָבָם דְּהָרַמְבַּ"ם סוֹבֵר דַּחֲכָמִים תִּקְנוּ שְׁטָר דְּמַהֲנֵי.

אָמְנָם מִדְּאוֹרַיְיתָא אֵינוֹ מוֹעִיל כְּלָל שְׁטָר, א"כ ל"ל דְּתוֹרָה מַיְירֵי בְּיֵשׁ שְׁטָר, מש"ה אָסְרָה תּוֹרָה לְיִטּוֹל כְּלִי אוֹכֶל נֶפֶשׁ גַּם בִּשְׁעַת הַלְוָאָה כֵּיוָן דְּיֵשׁ לוֹ שְׁטָר אֵינוֹ נוֹטֵל הַמַּשְׁכּוֹן רַק לְזִכְרוֹן דְּבָרִים בְּעָלְמָא דְּהָא אַלִּים כֹּחַ הַשְּׁטָר דְּהָא מִדְּאוֹרַיְיתָא הַשְּׁטָר אֵינוֹ מוֹעִיל כְּלָל דְּהָוֵי מִפִּיהֶם וְלֹא מִפִּי כְתָבָם, א"כ אֵינוֹ סוֹמֵךְ כְּלָל עַל הַשְּׁטָר, וְנִיטַל לְעוֹלָם בִּזְמַן הַתּוֹרָה הַמַּשְׁכּוֹן לְגַוְבָיְינָא גַּם בִּשְׁעַת הַלְוָאָה כֵּיוָן דְּאֵין הַשְּׁטָר מוֹעִיל כְּלוּם.

א"כ לְפִי הַתּוֹרָה וַדַּאי לָא מַיְירֵי בִּשְׁעַת הַלְוָאָה, דְּהַתּוֹרָה וַדַּאי הִתִּירָה לְיִטּוֹל בִּשְׁעַת הַלְוָאָה דְּהָוֵי כְּמְכִירָה מַמָּשׁ א"כ א"א לְאוֹקְמֵי קְרָא דְּלָא יַחְבֹּל בִּשְׁעַת הַלְוָאָה, משא"כ הָרַמְבַּ"ם מַיְירֵי אַחַר תַּקָּנַת חֲכָמִים דְּתִקְנוּ דְּשְׁטָר מוֹעִיל, א"כ בְּשְׁטָר סוֹמֵךְ אַשְׁטָר וְאֵינוֹ נוֹטֵל מַשְׁכּוֹן רַק לְזִכְרוֹן דְּבָרִים בְּעָלְמָא שַׁפִּיר אוֹסֵר הָרַמְבַּ"ם בִּשְׁטָר משא"כ הַתּוֹרָה גּוּפָא לֹא אָסְרָה דְּמִן הַתּוֹרָה לֵיכָּא אוֹפֶן שֶׁיֵּאָסֵר בִּשְׁעַת הַלְוָאָה דְּהָוֵי כְּמְכִירָה, כֵּיוָן דְּמִן הַתּוֹרָה אֵינוֹ סוֹמֵךְ אַשְׁטָר דְּשְׁטָר אֵינוֹ מוֹעִיל מִדְּאוֹרַיְיתָא דְּהָוֵי מִפִּיהֶם וְלֹא מִפִּי כְתָבָם, וְעַיֵּין בח"מ סִימָן כ"ח וְתִמְצָא דַּעַת הָרַמְבַּ"ם, וְעַיֵּין בְּהַגְּמָרָא דְּדַוְקָא אַשְׁטָר סוֹמֵךְ דְּאַלִּים כֹּחַ הַשְּׁטָר דְּלְעוֹלָם יָכוֹל לוֹמַר שְׁטָרָךְ בִּידִי מַאי בָּעֵי, משא"כ אַעֵדִים אֵינוֹ סוֹמֵךְ כֵּיוָן דְּצְרִיכִין לַאֲמִירַת הָעֵדִים יָרֵא שֶׁמָּא יָמוּתוּ הָעֵדִים וּמְתֹרָץ שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם בס"ד ודו"ק הֵיטֵב: בָּרַמְבַּ"ם בְּפֵ"ה מהר' סַוְכָּה כָּתַב דְּאִם הָיוּ עֲנָבָיו מְרֻבִּים מֵעָלָיו אֵין מְמַעֲטִין ביו"ט וְאִם מִיעֲטָן וְלַקְטָן אֶחָד אֶחָד לַאֲכִילָה כָּשֵׁר ע"ש.

וְלֹא כָּתַב דְּהָא דְּאִם מִיעֲטָן ביו"ט כָּשֵׁר הַיְינוּ דַּוְקָא בְּדַאֲשְׁחוּר מעיו"ט דְּהָוֵי דִּיחוּי מֵעִיקָּרָא. דְּאִי אַשְׁחוּר ביו"ט הָוֵי נִרְאֶה וְנִדְחֶה ע"ש.

וְהִקְשָׁה עָלָיו הַכֶּסֶף מִשְׁנֶה לָמָּה הִשְׁמִיט לוֹמַר דְּהָא דְּמִיעֲטָן וביו"ט כָּשֵׁר הַיְינוּ דַּוְקָא בְּדַאֲשְׁחוּר מעיו"ט אָז כָּשֵׁר בִּלְקָטָן אֶחָד אֶחָד לַאֲכִילָה, דְּהָא בַּגְּמָרָא אָמְרִינַן בְּהֶדְיָא אִי אַשְׁחוּר ביו"ט פָּסוּל גַּם בִּלְקָטָן לַאֲכִילָה, דְּהָוֵי נִרְאֶה וְנִדְחֶה דְּאֵינוֹ חוֹזֵר וְנִרְאֶה ע"ש, והנלענ"ד בס"ד דְּהָרַמְבַּ"ם לֹא הֻצְרַךְ לוֹמַר דְּמַיְירֵי דְּאַשְׁחוּר מעיו"ט דְּהָרַמְבַּ"ם סָמַךְ עַצְמוֹ דְּמוּכָח בל"ז מֵאוֹתוֹ דְּמַיְירֵי דְּאַשְׁחוּר מעיו"ט דְּאִי נָמֵי הָוֵי אוֹמְרִים דְּנִרְאֶה וְנִדְחֶה חוֹזֵר וְנִרְאֶה, אַפְּ"ה מִטַּעְמָא אַחֲרִינָא צְרִיכִין לוֹמַר דְּמַיְירֵי דְּאַשְׁחוּר מעיו"ט דְּבִשְׁלָמָא הגמ' הֻצְרַךְ לוֹמַר דְּמַיְירֵי דְּאַשְׁחוּר מעיו"ט דְּאִי לָאו דְּאָמְרוּ בְּפֵירוּשׁ דְּמַיְירֵי בְּדַאֲשְׁחוּר מעיו"ט הֵ"א דְּנִרְאֶה וְנִדְחֶה חוֹזֵר וְנִרְאֶה משא"כ הָרַמְבַּ"ם לֹא הֻצְרַךְ לוֹמַר דְּמַיְירֵי בְּאַשְׁחוּר מעיו"ט דַּאֲפִילּוּ אִם נִרְאֶה וְנִדְחֶה חוֹזֵר וְנִרְאֶה מוּכָח מִטַּעֲמָא אַחֲרִינָא דְּמַיְירֵי בְּדַאֲשְׁחוּר מעיו"ט דְּהִנֵּה לְכָאוֹרָה הֵיאַךְ אֶפְשָׁר לוֹמַר אפי' נִרְאֶה וְנִדְחֶה חוֹזֵר וְנִרְאֶה דְּמַיְירֵי דְּאַשְׁחוּר ביו"ט א"כ הֵיאַךְ מוֹקְמִינַן בַּגְּמָרָא דְּהָא ר"א בר"ש

מַתִּיר לְמַעֵט ביו"ט מַיְרֵי בִּלְקָטָן לַאֲכִילָה, הֵיאַךְ יְכוֹלִין לוֹמַר דִּלְקָטָן לַאֲכִילָה דְּהֵיאַךְ רַשַּׁאי לֶאֱכוֹל אוֹתָם כֵּיוָן דְּמַיְרֵי דְּאַשְׁחוּר ביו"ט א"כ בִּכְנִיסַת יוֹם טוֹב הָיָה הַדָּם כָּשֵׁר, א"כ אִיתַּקְצַאי בִּכְנִיסַת יו"ט לַהַדָּם לְלוּלָב א"כ אַחַ"כ כְּשֶׁאַשְׁחוּר ביו"ט הֵיאַךְ רַשַּׁאי לֶאֱכוֹל אוֹתָם הָעֲנָבִים הָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אִיתַּקְצִי לְמִצְוָתוֹ בֵּיוָן דבה"ש הָיָה כָּשֵׁר וַדַּאי אַקְצֵי אוֹתוֹ הַהַדָּם לַלּוּלָב דְּהָא צָרִיךְ הַדָּם וְאֵין לוֹ הַדָּם אַחֵר וְכֵיוָן דְּאִיתַּקְצִי בה"ש לְמִצְוָתוֹ אָסוּר בַּאֲכִילָה כִּדְאָמְרִינַן לְקַמָּן גַּבֵּי אֶתְרוֹג דְּאָסוּר בַּשְּׁבִיעִי מִשּׁוּם דְּאִיתַּקְצִי לבה"ש אִיתַּקְצִי לְכֻלְּהוּ יוֹמָא ע"ש בְּדַף מ"ז ע"ב וְהָכִי נָמֵי הָוֵי דְּאֶתְרוֹג דְּהָא הַהַדָּס אִיתַּקְצִי בה"ש וא"כ הֵיאַךְ מוּקִי בִּלְקָטָן לַאֲכִילָה הָא אָסוּר בַּאֲכִילָה דְּאִיתַּקְצִי בה"ש כֵּיוָן דְּמַיְרֵי דְּאַשְׁחוּר ביו"ט אֶלָּא ע"כ בל"ז מַיְרֵי בְּדְאַשְׁחוּר מעי"ט א"כ בה"ש לָא אִיתַּקְצִי כְּלָל דַּהֲרֵי לֹא הָיָה רָאוּי כְּלָל לְלוּלָב בה"ש דְּהָא אַשְׁחוּר מעיו"ט.

אָמְנָם זֶה אֵינוֹ דְּשַׁפִּיר הֵ"א דְּמַיְרֵי בְּאַשְׁחוּר ביו"ט ואעפ"כ שַׁפִּיר מוּקִי דִּלְקָטָן לַאֲכִילָה, דְּאִין לוֹמַר דְּאִיתַּקְצִי לְמִצְוָתוֹ א"כ אָסוּר בַּאֲכִילָה דְּהָא מוֹקְמִינַן דר"א ב"ר שִׁמְעוֹן מַיְרֵי בְּיֵשׁ לוֹ הוֹשַׁעְנָא אַחֲרִיתָא א"כ כֵּיוָן דְּיֵשׁ לוֹ הַדָּם אַחֵר לָא אַקְצֵי זֶה לַלּוּלָב גַּם דְּאַשְׁחוּר בי"ט וְהָיָה כָּשֵׁר בה"ש שַׁפִּיר מָצֵי מַיְרֵי דְּלָא אַקְצֵי בה"ש לְלוּלָב דְּהָא יֵשׁ לוֹ הוֹשַׁעְנָא אַחֲרִיתִי לְלוּלָב וְשַׁפִּיר ס"ד דְּמַיְרֵי בְּאַשְׁחוּר ביו"ט לְהָכִי הֲוְצְרְכָה הַגְּמָרָא לוֹמַר דְּמַיְרֵי בְּאַשְׁחוּר מעי"ט מִטַּעַם דְּנִרְאֶה וְנִדְחָה אֵינוֹ חוֹזֵר וְנִרְאֶה משא"כ הָרַמְבַּ"ם לֹא הֵבִיא דְּמַיְרֵי בְּיֵשׁ לוֹ הוֹשַׁעְנָא אַחֲרִיתִי וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּהָרַמְבַּ"ם מַכְשִׁיר אֲפִילּוּ בְּאֵין לוֹ הוֹשַׁעְנָא אַחֲרִיתִי א"כ תּוּ מְתוֹרָץ בס"ד קוֹשְׁיַת הכ"מ דְּלָמָּה לֹא הֵבִיא הָרַמְבַּ"ם דְּמַיְרֵי בְּאַשְׁחוּר מעיו"ט דבל"ז מוּכָח מִדְּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּמַיְרֵי בְּאַשְׁחוּר מעיו"ט אֲפִילּוּ אִי נִרְאֶה וְנִדְחֶה חוֹזֵר וְנִרְאֶה כֵּיוָן דְּהָרַמְבַּ"ם כָּתַב שֶׁלְּקָטָן אֶחָד אֶחָד לַאֲכִילָה א"כ מוּכָח דְּאַשְׁחוּר מעיו"ט, דְּאִי אַשְׁחוּר ביו"ט הֵיאַךְ כָּתַב שֶׁלְּקָטָן לַאֲכִילָה דְּהָא אָסוּר בַּאֲכִילָה דַּהֲרֵי אִיתַּקְצִי לְמִצְוָתוֹ בה"ש, כֵּיוָן דְּאַשְׁחוּר ביו"ט א"כ בה"ש הָיָה רָאוּי וַדַּאי אַקְצֵי לְמִצְוָתוֹ דְּהָא הָרַמְבַּ"ם מַיְרֵי דל"ל הוֹשַׁעְנָא אַחֲרִיתִי א"כ וַדַּאי אַקְצֵי לְמִצְוָתוֹ בה"ש, דְּהָא צָרִיךְ הַדָּס לְלוּלָב וְהַדַּס זֶה כָּשֵׁר הָיָה בה"ש וְלֵית לֵיהּ הַדָּס אַחֵר אֶלָּא ע"כ דְּמַיְרֵי דְּאַשְׁחוּר מעיו"ט א"כ לֹא הָיָה רָאוּי בה"ש וְלָא אִיתַּקְצִי לְמִצְוָתוֹ בה"ש, לְהָכִי שַׁפִּיר רַשַּׁאי לֶאֱכוֹל הָעֲנָבִים ביו"ט, וּמְתוֹרָץ בס"ד כָּל שִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם מִקּוּשְׁיַת הכ"מ ודו"ק הֵיטֵב: